

LISA 1. VALDKOND „KEEL JA KIRJANDUS“

1. Üldosa

1.1. Valdkonnapädevus

„Keele ja kirjanduse“ valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulisel kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt. Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- 6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti / vene keel, kirjandus ja eesti keel teise keelena. Eesti / vene keelt õpitakse 1–9. klassis, kirjandust 5–9. klassis.

Ainevaldkonna õppeainete nädalatundide maht on järgmine:

Õppeaine	Nädalatunde klassiti									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Eesti keel teise keelena	6	6	6	5	5	5	5	5	5	
Keel ja kultuur	2	2	2	2	2	2	2	2	2	

Ainevaldkonna õppeainete nädalatundide maht eesti keelsele õppele ülemineku perioodil on järgmine*:

Õppeaine	Nädalatunde klassiti									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Vene keel		4	5		2	2	1	1	1	
Kirjandus					2	2	2	2	2	
Eesti keel teise keelena		4	4		5	5	5	5	5	

*Ülemineku ajakava esitatud üldosa p 3.2

Ainevaldkonna õppeainete nädalatundide jaotus kooliastmete sees ja õppesisu klasside kaupa määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et eesti / vene keele ja kirjanduse õpitulemused ning kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud oleksid saavutatavad.

Eesti ja vene keele tundide maht on erinev, kuna vene õppekeele klassis õpitakse alates esimesest klassist eesti keelt teise keelena. Õpitulemused on koostatud arvestusega, et kooli õppekeelest lähtuvalt on eesti / vene keel rakendatud lisaks keeletundidele ka ainetundides. Eesti / vene keele ainekava on koostatud arvestusega, et II kooliastmes on õpitulemused saavutatavad 9–11 ja III kooliastmes 6 nädalatunniga. Kirjanduse ainekava puhul aga II kooliastmes 4–6 ja III kooliastmes 3–6 nädalatunniga. Eesti keele teise keelena ainekava alusel õpitakse muu õppekeele klassis või erandjuhul individuaalse õppekava alusel tasemeni, kus õpilane on võimeline õppima täies mahus eesti keele ainekava alusel.

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma, õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevoime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus. Eesti keele valdamine Eestis on hariduslik vajadus, mis on eduka ja jätkusuutliku õppimise eeldus kõikides õppeainetes. Vene keele valdamise eesmärk vene õppekeele klassis on hoida sidet emakeelse kultuuripärandiga.

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut. Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema.

1.–4. klassis arendatakse eesti / vene keele õppes kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoonel suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeskest ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu. Alates 5. klassist on eesti / vene keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitlusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.

Eesti keele kui teise keele õpe lähtub Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle lisade põhimõtetest ning nendes kirjeldatud keeleoskustasemetest. Eesmärk on õpilaste toimetulek eestikeelses ühiskonnas, sh suutlikkus jätkata õpinguid ja siseneda tööturule.

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentset ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega. Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

1.4. Võimalused valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Lõiming teiste ainevaldkondadega

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele. Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti / vene keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel. Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on tõsta õpilaste keeleteadlikkust, st anda teadmisi keele kohta, mis tagab tõhusa suhtluspädevuse, arusaamise keele varieerumisest žanriti ning grammatikast kui tähendusloome vahendist.

Emakeel. Lugemisoskus, teksti mõistmine, väljendusoskus, info otsimine erinevatest allikatest (sõnaraamatud, veeb, võõrkeelsed teatmeteosed); keelestruktuuride õpetamine seostades ja võrreldes emakeele grammatikaga.

Kirjandus. Eesti kuulsad autorid ja teosed.

Ajalugu. Eesti ajaloo tuntud inimesed ja ajaloo sündmused.

Keemia. Eestikeelne terminoloogia.

Füüsika. Kaasaegsed tehnoloogiad.

Kunstiõpetus. Õnnitluskaart, värvid, kirjutusvahendid, plakat. Eesti kunstnikud ja kultuuritegelased.

Geograafia. Maailma kaart, Eestimaa kohanimed, ilmakaared, naaberriigid, geograafiline iseloomustus.

Matemaatika. Põhi- ja järgarvud, vanus, elukoht, murdarvud, kell, kuupäevad, hinnad, arvutamine kaupluses ja söögikohas.

Informaatika. Arvuti kasutamine, teksti sisestamine ja redigeerimine, info otsimine, ohud, -arvutite ja internetiga seonduv sõnavara

Muusikaõpetus. Eesti heliloojad, lauljad, eestikeelsed laulud.

Loodusõpetus. Loodus, aastaajad, keskkonnaprobleemid ja nende lahendused.

Bioloogia. Loomad, taimed.

Ühiskonnaõpetus. Rahvus, suhted, riigikord, ametid, haridus.

Kehaline kasvatus. Spordiga seotud tegusõnad, spordialad, varustus, tervislik eluviis. Eesti sportlased.

Tööõpetus. Tööjuhendid, tegevused, eesti ja rahvusvaheline köök, materjalid ja tööriistad, toiduvalmistamise viisid.

Inimeseõpetus. Sõbrad ja suhted klassis, enda ja teiste iseloomu ja välimuse kirjeldamine.

Üldpädevuste kujundamise võimalused

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö kogu õpilase õppeaja vältel, kuid oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel. Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades.

Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja -keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi. Üldpädevuste saavutamist toetab valdkonnaüleselt õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine.

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Keeleõpetus arendab olulisi õppepädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki teksti mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist. Ainevaldkonna õppeained toetavad sotsiaalse pädevuse kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.

Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keeltundides kui ka loovtöodes.

Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Läbivate teemade rakendamine

Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Läbivad teemad kui ühiskonnas tähtsustatud aineteülesed valdkonnad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vahendiks, neid on oluline arvestada emakeele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel, kooli õppekava koostamisel ja koolikeskkonna kujundamisel. Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus.

Keskkond ja jätkusuutlikareng

Väärtushinnangute ja käitumismaalide kujundamine eesti keele tekstide vahendusel. Õpilane tunneb huvi looduse vastu; suhtub loodusesse ja kaasinimestesse austusega; oskab näha inimtegevuse mõju loodusele, teadvustab end tarbijana; hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi; tunneb oma koduümbruse keskkonnaprobleeme, püüab toimida keskkonda hoidvalt ning vältida enda ja teiste tervise kahjustamist.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine

Eesti keele tekstide, arutelude vahendusel taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas, tutvustatakse lähiümbruse ettevõtteid ja ametid. Õpilane mõistab töö tähtsust; mõistab töö ja elukutse seoseid; teab isa ja ema (hooldajate, pereliikmete) ametid; teab kodukohas

esinevaid ameteid ning mõistab nende tähtsust; oskab kasutada raha lihtsamates tehingutes ning teab raha ja töötasu seoseid; suudab järgida koostegutsemise reegleid.

Tehnoloogia ja innovatsioon

Õpilane omandab nüüdisaegsete tehnoloogiavahendite iseseisva kasutamise oskusi, mõistab tehnoloogia kasutamise seostuvaid sotsiaalseid ja eetilise aspekte. Tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Oma tööde (lühiaurimused, omalooming) vormistamine ja esitamine.

Tervis ja ohutus

Ohuõpetus lugemistekstide vahendusel ja vestluste kaudu. Suhtlemissituatsioonides õpitakse kaalutletud otsuste tegemist. Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Õpilane teab hädaabi numbrit, oskab ohust teatada; teab, kuidas koolis teavitatakse ohust, kooli väljapääsude asukohti; mõistab, et igauks vastutab ise oma käitumise eest; tunneb käitumisreegleid tänaval, saab aru liiklusreeglite vajalikkusest; oskab valida tee ületamiseks kõige ohutumast kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutusel veendununa sõidutee ületada; teab ohtusi oma kooliteel, oskab neid kirjeldada, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel; oskab käituda ühissõidukis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Eesti keele tekstide, vestluste, omaloominguliste tööde vahendusel taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonna liikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevustes riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele.

Kultuuriline identiteet

Eesti keele tekstide, vestluste, omaloominguliste tööde, teatrikülastuste, filmide vaatamise kaudu taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimese mõtte- ja käitumislade kujundajana ning kultuuride muutmist ajaloo vältel. Õpilasel tekib ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning õpilane väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on ise kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.

Väärtused ja kõlblus

Eesti keele tekstide, vestluste, omaloominguliste tööde, teatrikülastuste, filmide vaatamise kaudu taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eritakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;

- 3) toetatakse lõimingu valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- 10) kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 11) arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamise- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- 12) tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

1.6. Hindamine

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega.

Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid.

Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Selleks rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida väljendatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka numbriliste hinnetena. Diagnostilise hindamise käigus selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist.

Õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõttev hindamine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinne võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestatakse, et hinnetel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal.

Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima.

Eesti/vene keele õppimisel **I kooliastmes** hinnatakse õpilase

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, kirjandus- ja muude tekstide tutvustamist, analüüsi ja mõistmist,
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja tekstiloomet.

Eesti / vene keele õppimisel **II ja III kooliastmes** hinnatakse õpilase

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust,
- 2) tekstide vastuvõttu, s.o analüüsi ja mõistmist,
- 3) tekstiloomet, s.o eri tüüpi ja liiki tekstide kirjutamist,
- 4) keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehoolde põhimõtete rakendamist ning keelevalikute teadvustamist.

Keeleõpetuses on suurem osakaal erinevate kirjalike tekstide hindamisel, sest kirjalik keel on peamine keeleoskuse näitaja. Õigekeelsust ja keeleteadlikke valikuid hinnatakse üldjuhul tekstiloomet osana tekstiliigi eripära ja kirjutamise eesmärgi kontekstis.

Eesti / vene keeles hinnatakse peamiselt eri tüüpi ja liiki kirjalikke tekste. I kooliastmes hinnatakse jutustavaid tekste, näiteks suulisi ja kirjalikke ümberjutustusi, kirjalikku jutustust pildi, pildiseeria või muu alusteksti põhjal, jutustusi enda elust. II kooliastmes hinnatakse jutustavaid, kirjeldavaid ja põhjendavaid tekste, sealhulgas kirjalikku jutustust alusteksti põhjal, jutustavat kirjandit, arvustust. Teabetekstidest hinnatakse kirjeldust, iseloomustust, kokkuvõtteid, kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning e-kirja kirjutamist.

III kooliastmes hinnatakse ka arutlevat kirjandit, selle ülesehitust, teksti 5 vastavust teemale, asjakohaseid näiteid, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud argumentide toel. III kooliastmes hinnatakse teabetekstidest kindlal eesmärgil kirjutatud ülevaateid ja kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning avaliku suhtluse žanre, nagu näiteks avaldus. Peale selle hinnatakse oskust kirjutada levinumaid meediažanre.

Tekstide hindamisel seatakse hindamiskriteeriumid, mis arvestavad tekstiliigile omaseid tunnuseid ja õpilase keelelist arengut. Hindamiskriteeriumid puudutavad tekstide sisu ja ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust.

Kirjanduse õpitulemuse hinnatakse eesti / vene keele õpitulemustest eraldi alates 5. klassist.

II ja III kooliastmes hinnatakse kirjanduse õppimisel

- 1) tervikteoste ja tekstikatkendite lugemist ja tutvustamist,
- 2) tekstide jutustamist ja esitamist,
- 3) kirjandustekstide analüüsi, tõlgendamist ja mõistmist,
- 4) omaloomingulisi töid,
- 5) kirjandusteadmisi (nt kirjandusmõistete ja kirjandusloolise konteksti tundmist).

Eesti / vene keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid peavad olema mitmekesised. Need peavad hõlmama suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrollitööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine. Hindamiseks sobivad veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, arutleva kirjandi kirjutamine, uurimis- või praktilise töö tegemine, projekti koostamine ja elluviimine, ettekande loomine ja esitlemine, avalik esinemine. Lugemiskontrollile, mis piirdub sisu

meenutavate faktiküsimustega, tuleb eelistada arutlusele suunavaid analüüsi- ja tõlgendusküsimusi, mõttevahetust teksti väärtuste ja sõnumi üle.

Kirjanduse hindamisel pole alati (nt loovtöodes ja tekstitõlgendustes) võimalik täpselt määratleda teadmiste ja oskuste standardit, mistõttu on hindamise skaala võrdlemisi paindlik. Hinnates omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Arutluste (nt arutlevate kirjandite) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumenteeritust, seostatust. Õpilase seisukohtadele ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet. Kõikides kirjalikes töodes tähistab aineõpetaja keelevead, kuid hindamisel arvestab soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.

Eesti keele kui teise keele aines hinnatakse saavutatud õpitulemusi, mis põhinevad Euroopa keeleõppe raamdokumendi vastava taseme kirjeldustel. Eesti keele kui teise keele õppes käsitletakse keelevigu õppimise loomuliku osana ning neid parandatakse ja arvestatakse hindamisel vastavalt õppetegevuse eesmärgile.

Keele ja kirjanduse valdkonna ainete hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest, hindamise nõuded ja korraldus, sh mittedumbrilise hindamise kasutamine ja mujal õpitu arvestamine täpsustatakse kooli õppekavas.

1.7. Õppekeskkond

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- 1) viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivaldavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- 2) ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 3) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, digiõppe ülesanded);
- 4) eesti keel teise keelena õppetunnis rühmades, mille soovitatav suurus on kuni 15 õpilast;
- 5) väljaspool kooliruumi, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesisavaid õppevorme (nt projekt, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja nädalad).

Pädevuste peamiste komponentide – teadmiste, oskuste ja hoiakute – kujundamisel on kande roll õpetajal, kes loob sobiva õppekeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri.

2. AINEKAVA “EESTI KEEL TEISE KEELENA”

2.1. Õppeaine kirjeldus

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda ning tulla edukalt toime nii koolis kui ka väljaspool kooli.

Eesti keel on paljudele muu kodukeelega õpilastele emakeele kõrval esimene õpitav keel. Seetõttu on eriti oluline õppe huvitavus ja jõukohasus, et tekiks ja säiliks õpimotivatsioon. Õppetöös kasutatakse tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja tekitavad eesti keele kasutamise soovi. Keeletundides kasutatakse inspireerivaid aktiivõppemeetodeid, mis toetavad eri õpistiiliga õpilasi, võimaldavad õpilastel keelt eesmärgipäraselt kasutada ja

aitavad luua keelest süsteemse arusaamise. Õppeprotsessis arendatakse õpilaste õpioskusi, oskust teha koostööd ja töötada iseseisvalt ning kasutada tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: õpilasi suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool koolitunde, osalema eestikeelsetel üritustel, kutsutakse tundidesse eestikeelseid külalisi jmt. Eesti keelt õppides väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, eriti õpilaste päritolukultuuri.

Eesti keele kui teise keele õppes keskendutakse järgmistele temavaldkondadele:

- 1) mina ja teised;
- 2) kodu ja lähiümbrus;
- 3) Eesti ja maailm;
- 4) igapäevaelu;
- 5) õppimine ja töö.

Iga valdkonnaga tegeldakse korduvalt vastavalt õpilaste keeleoskustasemele, kogemustele, huvidele ning vajadustele. Eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles. Vajaduse korral kohandab õpetaja oma keele tasemekohaseks ja/või jagab toetavaid selgitusi.

Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd teiste õppeainete õpetajatega, et toetada keeleliselt teiste ainete omandamist ning aidata õpilastel näha ainetevahelisi seoseid. Eesti keele kui teise keele õpetamisel lähtutakse ainevaldkonna üldpõhimõtetest.

2.2. Tundide üldarv:

Eesti keele teise keelena nädalatundide jaotumine klassiti põhikoolis

Õppeaine	Nädalatunde klassiti									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Eesti keel teise keelena	6	6	6	5	5	5	5	5	5	

Eesti keele teise keelena nädalatundide jaotumine klassiti põhikoolis eesti keelsele õppele ülemineku perioodil*:

Õppeaine	Nädalatunde klassiti									
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Eesti keel teise keelena		4	4		5	5	5	5	5	

*Ülemineku ajakava esitatud üldosa p 3.2

2.3 Kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
3. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase A2- keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta: 1) saab aru lihtsatest kirjalikest ja suulistest tekstidest; 2) väljendab oma vajadusi, kirjeldab lähiümbrust, inimesi ja toiminguid, osaleb lihtsas lühivestluses; 3) leiab vajalikku infot ümbrisevast keskkonnast; 4) koostab kirjalikke lihtsaid lühitekste; 5) teab mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate ürituste nimetusi ja tuntud inimeste nimesid; 6) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.	6. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase B1- keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta: 1) saab aru kirjalikest ja suulistest tekstidest; 2) väljendab ja põhjendab oma arvamust, räägib oma kogemustest ja kavatsustest, tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades; 3) kasutab leitud infot suhtlusülesannete täitmiseks; 4) koostab isiklike lihtsaid eri tüüpi tekste; 5) on kursis mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate või toimunud üritustega ja tuntud inimeste tegevusega; 6) tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid; 7) tunneb ja järgib üldisi viisakusnorme.	9. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase B2- keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta: 1) mõistab konkreetsel ja abstraktsel teemal tekste; 2) suhtleb loomulikult ja ladusalt erinevatel teemadel; 3) väljendab, põhjendab ja kaitseb oma seisukohti; 4) loob sidusaid ja loogilisi eri tüüpi tekste eri teemadel; 5) on üldiselt kursis Eestis ja oma kodukohas toimuvate või toimunud olulisemate üritustega ja tuntud inimeste tegevusega; 6) tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid; 7) teadvustab eesti kultuuri suhtlustavade eripära ning arvestab neid suhtluses.

3. ÕPITULEMUSTE, ÕPPESISU, HINDAMISE JA ÕPPETEGEVUSTE KIRJELDUSED KLASSITI

3.1. I KOOLIASTE

Õpilane:

- 1) saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnest;
- 2) saab aru eakohastest lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest, nagu juhised, teated, sõnumid jmt;
- 3) saab üldiselt aru lühikestest aeglastest selgetest salvestistest, nagu saatelõigud, lühifilmid jmt;
- 4) leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, näiteks sõidu- ja tunniplaanid, ajakavad, kuulutused, teated, reklaamid, menüüd, juhised, hoiatused jmt;
- 5) saab üldjoontes aru tavasuhltuse lihtsatest kirjalikest sõnumitest ja kirjadest;
- 6) saab aru lihtsamal keeles ilukirjandus- ja meediatekstide põhisisust;
- 7) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid;
- 9) kirjeldab ja tutvustab lihtsal viisil inimesi, kohti, asju ja tegevusi;
- 10) jutustab endale olulistest sündmustest;
- 11) väljendab ja selgitab lühidalt oma arvamusi, kavatsusi, vajadusi, meeldimist ja mittemeeldimist;

- 12) suhtleb vestluspartneri toel lihtsamates endale vajalikes ja huvipakkuvates olukordades;
- 13) esitab küsimusi tavatoimingute kohta ja vastab küsimustele, teeb ettepanekuid ja vastab teiste ettepanekutele, väljendab nõustumist või keeldumist;
- 14) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid endale olulistel teemadel;
- 15) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;
- 16) paneb kuulmise järgi kirja lühikest lihtsat infot;
- 17) valdab tavaolukordades suhtlemisel vajalikku põhisõnavara;
- 18) tuletab konteksti põhjal mõne tundmatu sõna tähenduse;
- 19) kasutab grammatika põhitarindeid tuttavas olukorras üldjoontes arusaadavalt;
- 20) hääldab sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt.

3.1.1 1. klass

Õpitulemused

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- 2) teab 1. klassi eesti keele õppekavas esitatud temaatika piires sõnu, peamiselt nimetavas käändes;
- 3) loeb teksti sõna haaval, kõne tekstist aeglasemalt;
- 4) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 5) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist;
- 6) saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnest, lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest nagu juhised, teated, sõnumid jmt;
- 7) saab üldiselt aru lühikestest aeglastest selgetest salvestistest, nagu kuulamisülesanded
- 8) kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid; väljendab nõustumist või keeldumist;
- 9) suhtleb vestluspartneri toel lihtsamates endale vajalikes ja huvipakkuvates olukordades;
- 10) hääldab sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt;
- 11) moodustab pildi põhjal lihtlauseid;
- 12) oskab etteütlemise järgi kirjutada lihtsamaid sõnu (2–3 tähte);
- 13) oskab õpetaja juhendamisel töötada paaris.

1.klassi õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

Mina ja teised. Enese, pereliikmete, kaaslaste ja sõprade tutvustamine, mõned iseloomustavad omadussõnad. Tervitamine. Minu pere.

Kodu ja lähiümbrus: Minu kodu. Sünnipäev. Koduloomad. Metsloomad. Kodukoht Eesti. Suuremad linnad, aastaring. Nädalapäevad. Kuud. Aastaajad kodukoht (nt linn, tänav, telefoninumber); kodukoha loodus (nt lilled, puud, linnud ja loomad).

Eesti ja maailm: aastaegade nimetused ja põhilised aastaegade ilma kirjeldavad omadussõnad (hea/halb ilm, päikeseline, vihmane), aastaring (kalender, nädalapäevad, kuude nimetused, kuupäevad), naaberriigid, pealinnad, põhirahvused, keel

Igapäevaelu: Lemmiktegevused, mängude käsklused ja juhendid. Lemmiktegevused. Laulumängud. Kehaosad.

Õppimine ja töö: Tervis, koolipäev, koolitee. Tähestik. Värvused. Arvud. Minu kool. Koolitarbed. Tunnitegevused. Tunniplaan. Transpordivahendid.

Keeleteadmised

Nimisõna: ainsus ja reegliäärane mitmus, liitsõna.

Omadussõna: üldlevinud omadussõnad

Asesõna: isikulised asesõnad.

Arvsõna: põhiarvud 1 - 20.

Tegusõna: olevik; tegusõna isikulõpud.

Lauseehitus: tähestik ja tähtede ühendamine, suur- ja väiketähed.

1.klassi õppetegevused

Oluline on mängulisus, suur kaal on salmidel ja lauludel. Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Omandatakse esmane sõnavara. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Õpilased õpivad võõrkeele häälikuid eristama ning omandavad õige hääldusaluse. Loetakse ja kirjutatakse peamiselt seda, mis on suuliselt juba õpitud. Peamise õpistrateegiana kasutatakse õpitu kordamist ja seostamist. Metoodiliste võtete valikul lähtutakse eakohasusest. Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks: teatud sõnale või fraasile reageerimine (käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine); loetellu sobimatu sõna äratundmine; dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine; häälega lugemine; rääkimine pildi alusel; ära kirja tegemine ja mudeli järgi kirjutamine; laulu-, sõna-, laua- ja liikumismängude mängimine.

1. klassi hindamine

1. klassis hindamine teostatakse suuliselt.

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Hinne Väga hea	Mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu õppijale tuttavatel teemal, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selgelt hääldust	Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste; leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru tekstimõttest. Lugemise tempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada koolisõnastikku	Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause, hääldusvigu ja sõnade otsimist.	Oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teistest inimestest. Kasutab üksikuid äraõpitud tarindeid ja lausemalle, esineb grammatika- ja õigekirjavigu, kuid teksti mõte on enamasti arusaadav.
Hinne Hea	Saab aru fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud	Loetud lühikesed lihtsad tekstid on üldjoontes arusaadavad. Teksti mõistmiseks võib	Oskab tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires	Oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teisest inimesest. Oskab täita lihtsat küsimustikku. Tunneb õpitud

	lühikestest dialoogidest. Mõistab selgelt antud juhiseid ning pöördumisi. Mõistab lihtsaid vestlusi õppijale tuttavalt. Vajab kordamist, osutamist, Piltlikustamist vms.	vaja minna korduvat lugemist. Lugemistempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada õpiku sõnastikku.	lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõnes esineb kordusi, katkestusi.	sõnavara õigekirja. Kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget kirjavihemärki.
Hinne <i>Harjuta veel</i>	Saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest. Mõistab selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi. Vajab kordamist, osutamist, piltlikustamist vms.	Loeb lühikesi lihtsaid tekste ja leiab neist vajaliku faktiinfo. Saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest. Lugemise tempo on väga aeglane, teksti mõistmiseks võib vaja minna korduvat lugemist. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada õpiku sõnastikku.	Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi. Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.	Tekstid on seotud, vähearusaadavad, esineb palju grammatilisi vigu.
Hinne <i>Raske</i>	Põhimõtteliselt ei saa aru fraasidest, lausetest, dialoogidest. Vajab mitu kordamist, osutamist, piltlikustamist vms	Loeb aeglaselt, monotoonselt, vigadega. Halb arusaamine teksti sisust ja oskus vastata mõnele põhiküsimusele. Ülesannete täitmisel loetu põhjal esineb palju vigu ja puudujääke.	Mõistab halvasti kuuldu ja loetu. Jutustab küsides, jutustab väljajätmisega ja on lakooniline.	Teeb palju õigekirja ja kirjutamise vigu. Töö ettevalmistamisel teeb ta palju vigu, töö liik on hoolimatu. Tähtede ja seoste kirjutamisel esineb palju ebatäpsusi, käekiri on peaaegu loetamatu. Tahvlilt ja õpikust sõnu ja lauseid kopeerides teeb palju vigu.

3.1.2 2. klass

Õpitulemused

- 1) saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnest;
- 2) saab aru eakohastest lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest, nagu juhised, teated, sõnumid jmt;
- 3) saab üldiselt aru lühikestest aeglastest selgetest salvestistest, nagu saatelõigud, lühifilmid jmt
- 4) leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, teated, reklaamid, menüüd, jmt;
- 5) saab üldjoontes aru tavasuhtluse lihtsatest kirjalikest sõnumitest ja kirjadest
- 6) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 7) kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid;
- 8) kirjeldab ja tutvustab lihtsal viisil inimesi, kohti, asju ja tegevusi;
- 9) jutustab endale olulistest sündmustest;
- 10) suhtleb vestluspartneri toel lihtsamates endale vajalikes ja huvipakkuvates olukordades;
- 11) esitab küsimusi tavatoimingute kohta ja vastab küsimustele väljendades nõustumist või keeldumist;
- 12) keeldumist;
- 13) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid endale olulistel teemadel;
- 14) valdab tavaolukordades suhtlemisel vajalikku põhisonavara;
- 15) hääldab sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt.

2.klassi õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

Mina ja teised: pereliikmete ja kaaslaste tutvustamine (nimi, rahvus, sugu, vanus, iseloom, välimus). Minu sõber. Minu klassikaaslane. Sõbra iseloom. Sõbra tegevused. Sõbra välimus.

Kodu ja lähiümbrus: kodu asukoha lühikirjeldus (riik, linn / maakoht), mõned iseloomustavad omadussõnad. Minu kodu. Minu tuba. Minu perekond. Minu sugulased.

Eesti ja maailm: Eesti suuremad linnad; Aastaring. Mardipäev. Kadripäev. Eesti jõulutradsioonid.

Sõbrapäev. Eesti linnad. Eesti ilm. Eesti kõige suurem, kõige pikem, kõige kõrgem. Eesti loodus (mets, linnud, putukad). Minu Eestimaa. Eesti sünnipäev. Emadepäev. Naaberriigid, pealinnad, keel ja rahvussümboolika.

Igapäevaelu: Lihtsad tegevused kodus ja koolis ning nende tegevustega seotud vahendid. Lemmiktegevused ja eelistused: Talvised tegevused. Minu koolivaheaeg. Minu päevaplaan.

Õppimine ja töö: Mina olen koolis. Mina olen klassis. Minu klass. Mina õpin koolis. Tegevused koolis ja tunnis. Viisakusväljendid kodus ja koolis. Kellaaeg. Minu päevaplaan. Minu lemmiktoit ja lemmikjook. Poeskäik. Toidukorrad kodus. Puuviljad. Juurviljad. Riietus erinevatel aastaegadel.

Keeleteadmised

Nimisõna: ainsus ja reeglipärase mitmus, omastav kääne *Kelle? Mille?*; Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel, liitsõna.

Omadussõna: üldlevinud omadussõnad; ühildumine nimisõnadega ainsuses ja mitmuses.

Asesõna: isikulised asesõnad, omastavad asesõnad, küsivad asesõnad.

Arvsõna: põhiarvud 1 - 100; telefoninumbrid.

Tegusõna: olevik, käskiva kõneviisi ainsuse ja mitmuse 2. isik tüüpfraasides (pane, ära pane; võta, ära võta)

Lauseehitus: Väit- (jutustav), küsi- käsk ja hüüdlauseid ning nende lõpumärgid; jaatav ja eitav lihtlause.

2. klassi õppetegevus

Oluline on mängulisus, suur kaal on salmidel ja lauludel. Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Omandatakse sõnavara. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Loetakse ja kirjutatakse peamiselt seda, mis on suuliselt juba õpitud. Peamisi õpistrateegiad kasutatakse õpitu kordamist ja seostamist. Tunnis juhitakse õpilasi töötama nii paaris kui ka rühmas. Metoodiliste võtete valikul lähtutakse eakohasusest. Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks: teatud sõnale või fraasile reageerimine (käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine); loetellu sobimatu sõna äratundmine; tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimine; dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine; häälega lugemine; rääkimine pildi alusel; ära kirja tegemine ja mudeli järgi kirjutamine.

2. klassi hindamine

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Hinne 5	Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja täpsustamist.	Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste; leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest. Lugemistempo on aeglane. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.	Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõnes esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.	Koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi. Kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid. Oskab kasutada sidesõnu. Oskab näidise järgi koostada lühitekste, abivahendina kasutab õpiku- või koolisõnastikku. Teksti pikkus on umbes 40 sõna.
Hinne 4	Mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu õppijale tuttavatel teemal, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selgelt hääldust.	Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste; leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest. Lugemistempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada koolisõnastikku.	Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause, hääldusvigu ja sõnade otsimist.	Oskab koostada õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi. Tunneb õpitud sõnavara õigekirja. Kasutab õigesti mõningaid lihtsamaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras.

Hinne 3	Vajab osutamist, piltlikustamist, et aru saada selgelt ja aeglaselt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest.	Loetud lühikesed lihtsad tekstid on üldjoontes arusaadavad. Teksti mõistmiseks võib vaja minna korduvat lugemist. Lugemistempo on aeglane.	Oskab lühidalt tutvustada iseennast ja oma ümbrust. Saab hakkama õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega. Hääldusvead võivad põhjustada arusaamatusi. Kõnes esineb kordusi, katkestusi ja pause.	Oskab lühidalt kirjutada iseendast ja teistest inimestest. Kasutab üksikuid äraõpitatud tarindeid ja lausemalle, esineb grammatika- ja õigekirjavigu, kuid teksti mõte on enamasti arusaadav.
Hinne 2	Tunneb väga aeglaselt ja selgelt sidusast kõnes ära õpitud sõnad, kuid ei suuda mõista teksti sisu.	Loeb lühikesi lihtsaid tekste, kuid ei saa teksti infot aru. Lugemise tempo on väga aeglane, sõnad silbitatud.	Sõnavara on väga piiratud. Kirjeldab üksikute sõnadega, raskesti arusaadav jutt.	Tekstid on seotud, vähe arusaadav, esineb palju grammatilisi vigu.

3.1.3 3. klass

Õpitulemused

- 1) saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnest;
- 2) saab aru eakohastest lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest, nagu juhised, teated, sõnumid
- 3) saab üldiselt aru lühikestest aeglastest selgetest salvestistest, nagu saatelõigud, lühifilmid
- 4) leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, näiteks sõidu- ja tunniplaanid, ajakavad, kuulutused, teated, reklaamid, menüüd, juhised, hoiatused jmt;
- 5) saab üldjoontes aru tava-suhtluse lihtsatest kirjalikest sõnumitest ja kirjadest;
- 6) saab aru lihtsamast keeles ilukirjandus- ja meediatekstide põhisisust;
- 7) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid;
- 9) kirjeldab ja tutvustab lihtsal viisil inimesi, kohti, asju ja tegevusi;
- 10) jutustab endale olulistest sündmustest;
- 11) väljendab ja selgitab lühidalt oma arvamusi, kavatsusi, vajadusi, meeldimist ja mitte-meeldimist; 12) suhtleb vestluspartneri toel lihtsamates endale vajalikes ja huvipakkuvates olukordades;
- 12) esitab küsimusi tavatoimingute kohta ja vastab küsimustele, teeb ettepanekuid ja vastab teiste ettepanekutele, väljendab nõustumist või keeldumist;
- 13) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid endale olulistel teemadel;
- 14) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;
- 15) paneb kuulmise järgi kirja lühikest lihtsat infot;
- 16) valdab tavaolukordades suhtlemisel vajalikku põhissõnavara;
- 17) tuletab konteksti põhjal mõne tundmatu sõna tähenduse;
- 18) kasutab grammatika põhitarindeid tuttavas olukorras üldjoontes arusaadavalt;
- 19) hääldab sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt.

3. klassi õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteedad

Mina ja teised: kaaslaste tutvustamine ja kirjeldamine (nimi, rahvus, sugu, vanus, iseloom, välimus, riietus), pereliikmed, klassikaaslased;

Kodu ja lähiümbus: kodu asukoha lühikirjeldus (linn/maakoht), mõned iseloomustavad omadussõnad; kodu kirjeldamine (nt ruumid, sisustus), kodused toimingud, perekondlikud

sündmused. Perekond. Perekondlikud tähtpäevad, sündmused ja tegevused. Aastaajad. Ilm ja loodus erinevatel aastaegadel.

Eesti ja maailm: Suuremad linnad; aastaring; rahvakalendri tähtpäevad. Eestimaa kaart. Eesti suurimad linnad ja saared. Elukoht. Põnevad paigad Eestis. Rahvussümboolika (hümn, vapp, lipp, lill, lind, kivi). Eesti rahvakombed.

Igapäevaelu: Vaba aeg. Vaba aja erinevad veetmise võimalused. Lemmiktegevused. Ohutusnõuded mänguväljakul. Tervis. Tervislik eluviis ja toitumine.

Õppimine ja töö: Tunniplaan ja tundide ajad. Õppeained. Minu päevaplaan. Õppimisvõimalused ja elukutsed. Suhtlemisvahendid

Keeleteadmised

Nimisõna: ainsus ja reeglipärane mitmus, omastav kääne *Kelle? Mille?*; Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel, liitsõna.

Omadussõna: üldlevinud omadussõnad, ühildumine nimisõnaga ainsuse ja mitmuse nimetavas.

Asesõna: isikulised asesõnad, omastavad asesõnad, küsivad asesõnad.

Arvsõna: põhiarvud 1 - 100; telefoninumbrid, järgarvsõnad.

Määrsõna: sagedased koha-, aja- ja viisimäärsõnad (kontekstis, nt *Tule siia! Näen hästi/halvasti*).

Tegusõna: olevik, tegusõna isikulõpud; käskiva kõneviisi ainsuse ja mitmuse 2.isik (pane, ära pane; võta, ära võta); pöördelõppude ning *da*-vormi õigekirjutus.

Õigekiri: tähestik ja tähtede ühendamine; suur- ja väiketähed; sõnade poolitamine; liitsõnade õigekiri.

Lausehitus: Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimedes

3.klassi õppetegevus

Oluline on mängulisus, suur kaal on salmidel ja lauludel. Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Omandatakse vajalik sõnavara. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Õpilased õpivad võõrkeele häälikuid eristama ning omandavad õige hääldusaluse. Loetakse ja kirjutatakse peamiselt seda, mis on suuliselt juba õpitud. Peamise õpistrateegiana kasutatakse õpitu kordamist ja seostamist. Tunnis juhitakse õpilasi töötama nii paaris kui ka rühmas. Metoodiliste võtete valikul lähtutakse eakohasusest. Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks: loetellu sobimatu sõna äratundmine; kuuldu põhjal pildi täiendamine; tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimine (nt bingo); laulude ja luuletuste kuulamine ning nende põhjal ülesande täitmine (nt ridade järjestamine, riimuvate sõnade leidmine); dialoogide, laulude ja luuletuste esitamine; häälega lugemine; rääkimine pildi alusel; ära kirja tegemine ja mudeli järgi kirjutamine.

3. klassi hindamine

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Hinne 5	Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuulnud üldkeelse suhtluse sisust (nt	Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost.	Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust	Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju (u 50 sõna). Oskab kasutada sidesõnu aga,

	poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.	Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.	tuttaval teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lause malle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.	sest, et jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).
Hinne 4	Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuulnud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist, kordamist ja selget hääldust.	Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Tekstist arusaamiseks kasutab sõnastikku.	Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttavatel teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle; spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi tihti esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist. Kõnes esinevad kordused katkestused ja pausid.	Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju. Oskab kasutada sidesõnu <i>aga, sest, et</i> jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid). Esineb grammatikavigu, kuid see ei takista mõttest arusaamist.
Hinne 3	Mõistab lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttavatel teemal, seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selget hääldust.	Loeb üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised, kasutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot ja saab aru teksti mõttest. Lugemise tempo on aeglane. Tekstist arusaamiseks oskab kasutada sõnastikku.	Oskab lühidalt kirjeldada lähiümbrust, igapäevased toiminguid ja inimesi. Kasutab põhisõnavara ja käibefraase, lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõne on takerdunud, esineb hääldusvigu.	Koostab õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi. Kirjutab lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustest (nt postkaart, kutse); koostab lühisõnumeid. Oskab kasutada sidesõnu ja, ning jt. Oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste, abivahendina kasutab õpiku- või sõnastikku.
Hinne 2	Saab osaliselt aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga	Loeb ainult lühikesi lihtsaid tekste (nt ürituste kavad, postkaardid, meilid,	Tutvustab iseennast ja oma ümbrust suurte raskustega. Ei saa iseseisvalt hakkama	Oskab täita lihtsat küsimustikku. Kasutab lause alguses suurtähte ja lause lõpus õiget

	seotud lühikestest dialoogidest. Mõistab ainult selgelt ja aeglaselt antud juhiseid ning pöördumisi. Vajab kordamist, osutamist, piltlikustamist vms	kuulutused, sildid, teeviidad, lühiankeedid, -küsimustikud, -teated, -sõnumid), kuid ei suuda leida neist vajalikku faktiinfot kõrvalise abita. Saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest õpetaja abil. Lugemise tempo on väga aeglane. Ei suuda teksti mõttest aru saada.	õpitud sõnavara ja lausemallide piires lihtsate dialoogidega; vajab vestluskaaslase abi. Hääldusvead põhjustavad arusaamatusi. Sõnavara on väga piiratud.	kirjavahemärki. Kirjutamine iseendast ja teisest inimesest tekitab raskusi. Kiri on seosetu. Ei tunne õpitud sõnavara õigekirja.

3.2 II KOOLIASTE

3.2.1 4. klass

Õpitulemused

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhustest ja kirjadest;
- 3) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisust;
- 4) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;
- 5) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu;
- 6) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 7) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 8) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 9) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 10) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 11) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone;
- 12) avaldab arvamust tuttavatel teemadel;
- 13) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, avaldus, ankeet;
- 14) valdab põhissõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;
- 15) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;
- 16) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt;
- 17) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

4. klassi õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

Mina ja teised: välimus, ühised tegevused pereliikmetega; suhtlemine pereliikmete ja kaaslastega; viisakusväljendid.

Kodu ja lähiümborus: elu linnas ja maal; kodu kirjeldamine; avalikud kohad; lemmikloomad; töövahendid ning kohustused kodus; rõõmsad ja kurvad sündmused peres.

Eesti ja maailm: Eesti geograafiline asukoht; ilm; riigi- ja rahvussümboolika; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahvalikud sündmused; Euroopa riigid; pealinnad, põhirahvused, keel, kultuuritavad, huvipakkuvad paigad, muuseumid; eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad

Igapäevaelu: kooliväline tegevus; huvid; laagrid; lugemiseelistused; perepuhkus; aastaajad ja puhkus; spordialad ning sportlikud tegevused

Õppimine ja töö: avalikud asutused; turvaline liiklemine; tee küsimine ja juhatamine; päeva plaanimine; ametid ja töökohad, söögikorrad ja tervislik toit, hügieeniharjumused, koolipäev ja selle võrdlemine, õppeained, kool ja klass.

Keeleteadmised

Nimisõna: ainsus ja reegliäärane mitmus; põhikäänded; käänete moodustamine; käänete vahelised seosed; sise- ja väliskohakäänete kasutamine (võrdlevalt emakeelega); liitsõnad.

Omadussõna: võrdlusastmete moodustamine; ühildumine nimisõnaga.

Asesõna: õpitud asesõnade käänamine (*kes? kelle? keda? kellel? kellele? kellega?* jne).

Arvsõna: põhi- ja järgarvsõnade olulised käändvormid (kontekstis).

Määrsõna: viisi-, hulga- ja mõõdumäärsõnad.

Tegusõna: olevik, tegusõna isikulõpud; käskiva kõneviisi ainsuse ja mitmuse 2.isik (pane, ära pane; võta, ära võta); pöördelõppude õigekirjutus; *ma-* ja *da-* tegevusnime kasutamine.

Õigekiri: tähestik ja tähtede ühendamine; suur- ja väiketähed; sõnade poolitamine; liitsõnade õigekiri; lühikeste ja pikkade täis- ja kaashäälikute õigekiri; kirjavahemärgid.

Lauseehitus: Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause; suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses ning tuntumates kohanimedes; lihtlause laiendamine; sõnajärg lihtlause põhitüüpides.

4. klassi õppetegevus

Suureneb kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval lugemise ning kirjutamise osakaal.

Sõnatundmine laieneb märgatavalt. Suureneb loovülesannete osa. Taotlus on, et õpilane loeks ja kuulaks ka õppetööst vabal ajal eesti lastekirjanduse tekstikatkeid. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatuid ning eestikeelset interneti.

Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks: eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine; adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine; ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal (nt küsimustele vastamine, tabeli täitmine, joonise täiendamine jm); eri liiki etteütused; mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad); ekskursioonid; eakohaste eestikeelsete filmide vaatamine.

4. klassi hindamine

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Hinne 5	Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttav igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Aimab	Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus	Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri (u 70 sõna), e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb online - vestluses (nt Messenger). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus). Grammatika on

		sõnade tähendust konteksti toel. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.	on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon.	piisavalt korrektne, et teemat käsitleda.
Hinne 4	Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttav igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav. Vajab sageli kuuldu täpsustamist.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.	Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle valdavalt õigesti. Suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon. Kõnes esineb märgatavaid vigu, kuid öeldu üldmõte on arusaadav.	Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Suhtleb online- vestluses (nt Messenger). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus). Esineb märgatavaid grammatikavigu, mis aga enamasti ei sega arusaamist.
Hinne 3	Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuulnud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.	Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvast infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.	Oskab rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttav teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lause malle; spontaanses kõnes on vigu. Kõne on arusaadav, kuigi esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist.	Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklik e kirju. Oskab kasutada sidesõnu aga, sest, et jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustähe ortograafia, kirjavahemärgid).
Hinne 2	Mõistab ainult lihtsaid vestlusi ning lühikeste jutustuste, teadete ja sõnumite sisu, kui need on talle tuttav teemal,	Loeb ainult üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste (nt isiklikud kirjad, kuulutused, uudised, juhised,	Ei oska kirjeldada lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid ja inimesi. Kasutab ainult lihtsamaid grammatilisi	Ei oska koostada õpitud sõnavara piires lähiümbruse ja inimeste kirjeldusi. Kirjutab ainult lihtsaid teateid igapäevaeluga seotud tegevustes (nt postkaart,

seotud igapäevaste tegevustega ning esitatud aeglaselt ja selgelt. Vajab kordamist ja selget hääldust.	kasutusjuhendid); leiab tekstis sisalduvat infot, kuid enamasti ei saa arutexti mõttest. Lugemistempo on aeglane.	konstruktsioone ning lausemalle. Suudab alustada ja lõpetada lühivestlust, kuid ei suuda seda juhtida. Kõne on seosetu ja takerduv. Hääldus on halb.	kutse); koostab lühisõnumeid raskustega. Ei oska koostada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesi oma kogemustest ja ümbritsevast. Kirjasisu on seosetu. Grammatika tundmine puudulik.

3.2.2 5. klass

Õpitulemused

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest;
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisust;
- 5) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;
- 6) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu;
- 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 10) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 11) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;
- 13) vahendab raamatu või filmi põhisisu ning väljendab oma muljeid ja mõtteid;
- 14) avaldab arvamust tuttavatel teemadel ja põhjendab oma seisukohta;
- 15) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, avaldus, ankeet;
- 16) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel;
- 17) valdab põhisõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;
- 18) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;
- 19) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt; 20) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

5. klassi õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

Mina ja teised: iseloom, enesetunne ja tervis; ühised tegevused pereliikmete ja sõpradega, viisakas käitumine.

Kodu ja lähiümbrus: kodu ja koduümbruse kirjeldamine, elu linnas ja maal – võrdlus, igapäevased tööd ja tegemised kodus, rõõmsad ja kurvad sündmused peres, pereliikmete ametid.

Eesti ja maailm: Eesti geograafiline asukoht; ilm; riigi- ja rahvussümboolika; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahvalikud sündmused; Euroopa riigid; pealinnad, põhirahvused, keel, kultuuritavad, huvipakkuvad paigad, muuseumid; eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad.

Igapäevaelu: kooliväline tegevus; huvid; laagrid; lugemiseelistused; perepuhkus; aastaajad ja puhkus; spordialad ning sportlikud tegevused.

Õppimine ja töö: kodused toimingud ja päeva plaanimine, arsti juures käimine, poes käimine, ametid; koolielu (nt spordiüritused, kontserdid, konkursid, koolipeod, klassiõhtud), avalikud asutused;

Vaba aeg: erinevad vaba aja veetmise viisid, perepuhkus.

Keeleteadmised

Hääldus: võõr- ja laensõnade hääldamine; häälduse erinevusi eesti ja vene keeles.

Nimisõna: tüvevariantide kasutamine käänete moodustamisel; käänete kasutus; mitmuse nimetav; osastav kääne koos sihilise verbiga; sise- ja väliskohakäänded.

Omadussõna: lauses täiendi ja öeldistäiendina; ühildumine; omadussõna võrdlusastmed: kesk- ja ülivõrre

Asesõna: isikulised asesõnad (ka lühivormide kasutamine); näitavad asesõnad (nt *see, need*); vastastikused; umbmäärased asesõnad; asesõnade kasutus (kontekstis)..

Arvsõna: põhiarvsõnad (1-100; järgarvsõnad (*Mitmes? Mitmendal? -st ... -ni*))

Tegusõna: tüvevariantide kasutamine aegade ja kõneviiside moodustamisel; minevik, käskiv ja tingiv kõneviis; umbisikulise tegumoe kasutus; tegevusnimede kasutus, ühend- ja väljendverbid; pöörsõnade lõpud, pöördvormid olevikus ja minevikus; jaatav ja eitav kõne õpitavatest tegusõnadest; tingiv kõneviis ja käskiv kõneviis; lihtsamad rektsioonid (käima kus? küsima kellelt? aitama keda? mängima mida? sagedasemate tegusõnade rektsioon.)

Muutumatud sõnad:

Kaassõna: *alla, all, alt, peale, peal, pealt, juurde, juures, juurest, ette, ees, eest, taha, taga, tagant, üle, kõrval, mööda, ääres, väljas, vastu, vahel, sees, läbi, ümber, koos, ilma, otsas.*

Sõnamoodustus: tähtsamad tuletusliited ja tuletiste tähendus; tegijanime moodustamine; teonimi (teatud tegusõnadest); liitsõnade moodustamine.

Lauseõpetus: lihtlause laiendamine; sidesõnaga liitlause, sõnajärg lauses. lihtlause laiendamine: Kui ..., siis ...

Õigekiri: lühikeste ja pikkade täis- ja kaashäälikute, k, p, t õigekiri, liitsõnade õigekiri; koma sidesõnade et, sest, aga, kui ees; otsekõne kirjavahemärgid; sõnade poolitamine; liitsõnade õigekiri; koma sidesõna et ees.

5. klassi õppetegevus

5. klassis suureneb kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval lugemise ning kirjutamise osakaal. Suureneb loovülesannete osa. Teemasid erinevate osaoskuste kaudu käsitledes pööratakse tähelepanu teiste kultuuride tundmaõppimisele ja kõrvutamisele oma kultuuriga. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatuid ning eestikeelset interneti. Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks: eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine; adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine; ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal; ümberjutustused; mudelkirjutamine (nt postkaardid, sõnumid); rollimängu.

5. klassi hindamine

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Hinne 5	Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele	Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlus olukordades. Kasutab	Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse jms sisu ning kirjeldada oma muljeid. Tuleb enamasti toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades.

	uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.	mõeldudmeediateksid, mugandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. On olemas parafraseerimisoskus. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvad ei häiri suhtlust. Grammatika piisavalt korrektne. Õeldu arusaadav.	Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. On olemas parafraseerimisoskus. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi. Hääldus on selge, intonatsiooni- ja rõhuvad ei häiri suhtlust. Grammatika piisavalt korrektne. Õeldu arusaadav.
Hinne 4	Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttav igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kui hääldus on selge ja tuttav.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada kakskeelseid tõlkesõnastikke.	Oskab rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon. Sõnavaras mõningaid lünki, parafraseeri mine ei õnnestu alati. Tajub ja suudab selgelt edasi anda üldist mõtet. On märgatavaid grammatikavigu, mis aga enamasti ei sega öeldust arusaamist.	Oskab rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Kasutab õpitud väljendeid ja lausemalle õigesti; spontaanses kõnes esineb vigu. Hääldus on selge ja kõne ladus, kuid suhtlust võib häirida ebaõige intonatsioon. Sõnavaras mõningaid lünki, parafraseeri mine ei õnnestu alati. Tajub ja suudab selgelt edasi anda üldist mõtet. On märgatavaid grammatikavigu, mis aga enamasti ei sega öeldust arusaamist.
Hinne 3	Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris	Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis	Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma huvidest ja tegevustest. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega. Oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi.	Oskab kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesti oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklikke kirju. Oskab kasutada sidesõnu

	kuuldud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.	sisalduvate infost. Suudab mõnikord aimata sõnade tähendust konteksti toel.	Suudab alustada, jätkata ja lõpetada vestlust tuttavatel teemal, kuid võib vajada abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle valdavalt õigesti; spontaanses kõnes on vigu. Kõne pole sujuv, esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist. Parafraseerimisega on raskusi. Esineb häirivaid grammatikavigu (nt võõrapärane aegade kasutus, sõnajärg ja vormikasutus), kuid öeldu üldmõte on arusaadav.	aga, sest, et jt. Rakendab õpitud õigekirjareegleid (nt algustäheortograafia, kirjavahemärgid). Kirjutis on õige pikkusega (u 80-85 sõna) ja piisavalt sidus, et selle mõttest aru saada. Sõnavara on veel küllaltki piiratud. Rahuldav keelekasutus, esineb ebaloogilist lausestust, kasutatakse enamasti lihtlauseid. Esineb grammatika- ja õigekirjavigu, mis häirivad kohati mõttest aru saamist.
Hinne 2	Suudab jälgida mõttevahetust õpitud teemal, kuid olulise info eristamisega on raskusi. Ei saa aru olmesfääris kuuldud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis).	On raskusi lihtsate tavatekstide mõistmisega (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused). Sõnavara on ülesannete täitmiseks liiga väike ning õpilane ei suuda enamasti aimata sõnade tähendust konteksti toel. Tekstist arusaamine on raske isegi kakskeelse tõlkesõnastiku kasutamisel.	Olmesfääris suhtlemisega tuleb toime vaevaliselt. Enamasti ei suuda väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Sõnavara on ülesannete täitmiseks liiga väike. Vestluse alustamise, jätkamise ja lõpetamisega on raskusi. Spontaanne kõne on suuremal jaol seosetu, arusaamatu, aeglane ja kõhklev, esineb hääldusvigu ja sõnade otsimist. Ebakorrektno grammatika takistab sageli öeldu mõttest arusaamist.	Ei tule toime kirjaliku teksti koostamisega (nt isiklik kiri, ankeet) või ülesande täitmine on ebaefektiivne (kirjutis on katkendlik v40 sõna) ja seosetu). Sõnavara piiratud, lausestus ebaloogiline, grammatika ja õigekirjavead takistavad arusaamist. või liiga lühike (alla poole nõutust, u

3.2.3 6. klass

Õpitulemused

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhustest ja kirjadest;
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisisu;
- 5) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;
- 6) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu;
- 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;

- 10) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 11) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;
- 13) vahendab raamatu või filmi põhisisu ning väljendab oma muljeid ja mõtteid;
- 14) avaldab arvamust tuttavatel teemadel ja põhjendab oma seisukohta;
- 15) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, avaldus, ankeet;
- 16) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel;
- 17) valdab põhisõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;
- 18) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;
- 19) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt; 20) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

6. klassi õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

Mina ja teised: negatiivsed ja positiivsed iseloomujooned; kuulsate inimeste kirjeldamine; enesetunne ja tervis: kuidas olla terve? hirmud; suhted sõprade ja lähikondsetega: hea ja halva suhte põhjused; viisakas käitumine; halva käitaja korrale kutsumine.

Kodu ja lähiümbrus: naabrid, suhted naabritega; sugulaste ja pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised; õigused ja kohustused.

Eesti ja maailm: Eesti geograafiline asukoht ja loodus; ilm; riigi- ja rahvussümboolika; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahvalikud sündmused; Euroopa riigid; pealinnad, põhirahvused, keel, kultuuritavad, huvipakkuvad paigad, muuseumid; eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad Eesti asukoht, sümboolika ja tähtpäevad, igapäevakombed; linna ja maa erinevus; vaatamisväärsused; Eesti loodus, käitumine looduses; ilm.

Igapäevaelu: kooliväliline tegevus; huvid; laagrid; lugemiseelistused; perepuhkus; aastaajad ja puhkus; spordialad ning sportlikud tegevused

Õppimine ja töö: kodused toimingud: eelistused; söögikorrad: tervislik toiduvalik; turvaline liiklemine: liiklusõnnetus, õnnetusest teatamine; teeküsimine ja juhatamine; huviringid koolis; erinevad tegevused

Vaba aeg: huvid ja vabaaja veetmise erinevad viisid; reisi planeerimine; meediavahendid ja nende eakohased kasutamise võimalused; spordialad, sporditarbed; telekava.

Keeleteadmised

Hääldus: võõrsõnade hääldamine (nt *muuseum, apelsin, limonaad*), isiku- ja kohanimede hääldamine

(nt *Keila-Joa, Jõhvi*), vältevastanduse eristamine (s.t pika ja ülipika silbi tähendust eristav roll. Nt om *kooli, os kooli*)

Nimisõna: tekstides esinevad käändevormid; käänete kasutamine õpitud sõnavara piires (kontekstis, võrdlevalt emakeelega).

Omadussõna: ühildumine nimisõnaga ainsuse ja mitmuse nimetavas(kontekstis).

Arvsõna: põhiarvsõnad (1-100); järgarvsõnad.

Asesõna: isikulised asesõnad (ka lühivormide kasutamine); näitavad asesõnad (nt *see, need*); küsivad asesõnad (*Kes? Mis? Mitu? Missugune? Mitmes? jt*)

Tegusõna: tegusõna isikulõpud; tegusõna muutmine kindla kõneviisi olevikus ja lihtminevikus (kontekstis); käskiva kõneviisi ainsuse ja mitmuse 2. isik (tüüpfraasides, nt *Ava vihik! Kirjuta!*); jaatav ja eitav kõne.

Muutumatud sõnad: kaassõnad: *all, peal, juures, ees, taga, ääres, kõrval* (omandatakse kontekstis).

Määrsõna: sagedased koha-, aja- ja viisimäärsõnad (kontekstis, nt Tule siia! Näen hästi/halvasti). Sidesõna: ja, et, aga.

Õigekiri: tähestik ja tähtede ühendamine; suur- ja väiketähed; pärisnimede suur algustäht; sõnade poolitamine; liitsõnade õigekiri.

Lauseõpetus: normaallause (jaatav ja eitav lihtlause); kinnistunud kogeja-omajalause (nt *Mul on kaks õde; Tal on külm*); väit-, küsi-, käsk- ja hüüdlause ning nende lõpumärgid.

6. klassi õppetegevus

6. klassis suureneb kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval lugemise ning kirjutamise osakaal. Sõnatundmine laieneb märgatavalt. Suureneb loovülesannete osa. Taotlus on, et õpilane loeks ja kuulaks ka õppetööst vabal ajal eesti lastekirjanduse tekstikatkeid ning jõukohaseid teabe-, tarbe- ja meediatekste. Teemasid erinevate osaoskuste kaudu käsitledes pööratakse tähelepanu teiste kultuuride tundmaõppimisele ja kõrvutamisele oma kultuuriga. Õpilasi harjutatakse kasutama sõnaraamatuid ning eestikeelset interneti. Osaoskuste arendamiseks on soovitatav: eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine; adapteeritud eakohaste tekstide iseseisev lugemine; ülesande täitmine kuuldu ja loetu põhjal (nt küsimustele vastamine, tabeli täitmine, joonise täiendamine jm); järjestusülesanded (nt sõnad lauseks, laused/lõigud tekstiks); eri liiki etteütused; ümberjutustus; mudelkirjutamine (nt sõnumid, postkaardid, lühikesed kirjad); projektitööd; lühiettekanded (nt projektitööde kokkuvõtted, huvialade tutvustamine); rollimängud.

6. klassi hindamine

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Hinne 5	Saab aru suulise teksti üldisest mõttest ja sõnumist. Mõistab kõne olulisematest kohtadest vaatamata mõnedele tundmatutele sõnadele. Märkab detaile ja fakte, leiab tekstist valikulise informatsiooni.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Kõne on piisavalt sujuv ja hästi mõistetav, hääldus hea, kui ka emakeele aktsent tajuv. Sõnavara piisav ja oskab parafraseerida. Grammatika piisavalt korrektne, öeldu arusaadav. Oskab rääkida erinevatel teemadel, eneseväljendus on hea, tuleb toime erinevates olme olukordades. Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti; osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesist sõnavara ja väljendeid; keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate	Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel /100-120 sõna/ (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks kasutada sünonüüme). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.

			kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõnaja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on loomulik.	
Hinne 4	Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevi vinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.	Loeb ja mõistab mõne leheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstit, adopteeritud ilukirjandustekstit). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevat laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstis esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	Kõne pole küll päris sujuv, kuid siiski täiesti mõistetav. Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse sisu ning kirjeldada oma muljeid. Hääldus ei häiri, kui ka tekitab väikesi vääritimõistmisi. Sõnavaras esineb mõningaid lünki, parafraseerimine alati ei õnnestu. Tajub ja suudab selgelt edasi anda üldist mõtet. Esineb märgatavaid vigu, mis aga enamasti ei sega öeldust arusaamist. Tuleb vajalike asjadega toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu.	Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest), kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi; kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist. Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid, moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt õiget keelt; on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, mis ei takista mõistmist
Hinne 3	Saab aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttavalt igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed	Kõne pole sujuv ja see segab kohati arusaamist, samuti võib öeldust arusaamist segada kohatine halb hääldus (baassõnade hääldus on hea). Sõnavara on piiratud, parafraseerimisega on raskusi. Kuid suudab	Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, milles väljendab oma tundeid, mõtteid ja arvamusi (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt

	heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga selgest kõnest	ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada sõnastikke.	mõtet üldjoontes moonutatusta edasi anda, kuigi kuulajal on vaja arusaamisega pingutada. Esineb häirivaid grammatikavigu (sõnajärg ja vormikasutus), kuid öeldu üldmõte on arusaadav. Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida oma kogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui kõneaine on tuttav. Spontaanses kõnes esineb vigu	teadaanne, kuulutus). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumise võtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus).
Hinne 2	Suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot. Saab aru olmesfääris kuulud üldkeelse suhtluse sisust (nt poes, bussis, hotellis, piletilevis). Vajab sageli kuuldu täpsustamist.	Loeb lihtsaid tavatekste (nt reklaamid, menüüd, ajakavad, ohuhoiatused) tuttavatel teemadel ja saab aru neis sisalduvate infost, kuid ei suuda aimata sõnade tähendust konteksti toel. Sisu jääb arusaamatuks ning edasi anda teksti põhimõtet ei suuda. Lugemise tempo on aeglane, eksib pikemate sõnade häälduse	Kõne on aeglane ja kõhklev, võtab appi mitteverbaalsed vahendid. Hääldus erineb eesti keele normidest. Arusaamine nõuab kuulajalt erilist tähelepanu. Sõnavara on liiga väike. Esinevad sagedased tähendusvead, mis teevad kõne mõistmise raskeks. Ebakorrekne grammatika takistab öeldu mõttest arusaamist. Räägib oma huvidest ja tegevustest vaevaliselt. Tuleb toime olmesfääris suhtlemisega raskustega. Ei oska väljendada oma suhtumist ja eelistusi. Suudab vestelda tuttavatel teemal, kuid vajab abi. Kasutab õpitud põhisõnavara ja lausemalle; teeb palju vigu spontaanses kõnes.	Ei oska kirjutada lühikesi kirjeldavat laadi jutukesti oma kogemustest ja ümbritsevast. Koostab lihtsaid isiklike kirju vaevaliselt. Ei oska kasutada sidesõnu aga, sest, et jt. Kasutab küll õigesti mõningaid lihtsaid tarindeid, kuid teeb sageli vigu grammatika põhivaras (ajab segi ajavormid või eksib aluse ja öeldise ühildumisel).

3.3 III KOOLIASTE

3.3.1 7. klass

Õpitulemused

- 1) kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks keelekeskkonna võimalusi;
- 2) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte;
- 3) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;
- 4) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;
- 5) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;
- 6) valdab üldsõnavara, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt;
- 7) valdab grammatika tarindeid;
- 8) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 9) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda; 10) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
- 11) järgib õigekirjareegleid.

7. klassi õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

Mina ja teised: võimed (inimeste tugevad ja nõrgad küljed); tugevused ja nõrkused; suhted inimestega, sõprus, virtuaalne suhtlemine.

Kodu ja lähiümbrus: perekondlikud sündmused ja tähtpäevad; kodu ja lähiümbruse korrashoid; käitumine koduümbruses ja looduses, keskkonnasäästlikkus, turvalisus; peretraditsioonid.

Eesti ja maailm: eesti geograafiline kaart; haldusjaotus; looduskaitse; Eesti vaatamisväärsused; maailmajaod, maailma riigid, nende looduslik ja kultuuriline eripära, looduskaunid kohad, loodusnähtused; Euroopa Liitu kuuluvate riikide lühitutvustus (nimed, pealinnad, rahvad, keeled, eripära jmt).

Igapäeva elu: ettevalmistus reisiks ja reisimise viisid; reisid teistesse maadesse; vaba aja veetmise viisid, tervislik eluviis (nt toitumine, ravimid ja ravimine, haigused, esmaabi)

Õppimine ja töö: tunnetuslikud oskused ja vilumused; õpitulemused ja tulevikuplaanid; edasiõppimine; õpilasvahetus; huvirühmad koolis; meedia ja reklaam;

Vaba aeg: harrastused ja hobid (muusika, lugemine, kollektioneerimine); ettevalmistus reisiks ja reisimise viisid; vaba aja veetmise viisid.

Keeleteadmised

Nimisõna: ainsuslikud ja mitmuslikud nimisõnad; liitnimisõnad isikunimede ja geograafiliste nimedega; käänete moodustamine ja funktsioonid.

Asesõna: asesõnad: ees- ja tagasõnad.

Arvsõna: protsent; aritmeetilised põhitehted; kümnendmurrud; arvsõnad.

Tegusõna: põhi- ja peavormid; mineviku aegade kasutamine; ma- ja da- infinitiiv; isikuline ja umbisikuline tegumood.

Õigekiri: enam kasutatavad lühendid; lause kirjavahemärgid; arvsõnade õigekiri; võõrsõnade õigekiri; kokku- ja lahkukirjutamine.

Lauseõpetus: täis- ja osasihitis; sõnajärg erinevates lausetüüpides.

7. klassi õppetegevus

7. klassis kooliastmes jätkub kõigi nelja osaoskuse võrdne arendamine. Tunnis suheldakse peaasjalikult eesti keeles. Õpetaja julgustab õpilast kasutama eesti keelt aktiivselt ka

keelekeskkonnas (nt muuseumitund, õppereis). Õpetaja suunab õpilast lugema lühemaid nii kohandatud kui ka autentseid eakohaseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatakse erinevat liiki lühemaid ja pikemaid loovtöid. Õpilane õpib mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ning nendega arvestama. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ja arvestama erinevate seisukohtadega. Osaoskuste arendamiseks on soovitatav: eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine, sh iseseisev lugemine; loovtööd (nt lühikirjandid, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated); referaat, lihtsam uurimistö; suulised ettekanded (nt projektitööde, referaatide, iseseisva lugemise kokkuvõtted); rolli- ja suhtlusmängud; info otsimine eestikeelsetest teatmeallikatest (nt käsiraamatud, meediaväljaanded, internet).

7. klassi hindamine

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Hinne 5	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejad on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest. Mõistmist takistavad tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Teeb loetust kokkuvõtte. Loeb ladiusalt, sõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Saab hakkama üksikasjalikkude kirjelduste koostamisega üldhuvitavatel teemadel. Suudab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta, kuid see võib olla mõnikord konarlik. Püüab kasutada mitmekesisist sõnavara ja väljendeid ning keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne on arusaadav, aeglane, kuid ilma pikemate ebaloomulike pausideta. Suudab end mõistma panna ning ületab enamiku suhtlemisel ettetulevatest raskustest. Intonatsioon on enamasti loomulik. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Esineb grammatikavigu, kuid öeldu üldmõte on arusaadav.	Kirjutab tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärgi. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Rahuldav keelekasutus. Mõnikord võib esineda ebatäpsusi keeleregistri valikul. Tekst enam-vähem õige pikkusega (120/160 sõna) ja piisavalt sidus. Poolametliku kirja vormistamine vastab üldtunnustatud vorminõuetele osaliselt. Väljendus on küllaltki lakooniline, kuid korduste vältimiseks püütakse väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on

				võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist. Esineb kirja- ja keelevigu, kuid teksti mõte on siiski enamasti arusaadav
Hinne 4	Saab aru suulise teksti üldisest mõttest ja sõnumist. Mõistab kõne olulisematest kohtadest vaatamata mõnedele tundmatutele sõnadele. Märkab detaile ja fakte, leiab tekstist valikulise informatsiooni.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Kõne on piisavalt sujuv ja hästi mõistetav, hääldus hea, kui ka emakeele aktsent tajuv. Sõnavara piisav ja oskab parafraseerida. Grammatika piisavalt korrektne, öeldu arusaadav. Oskab rääkida erinevatel teemadel, eneseväljendus on hea, tuleb toime erinevates olme olukordades. Esitab selgeid üksikasjalikke kirjeldusi üldhuvitavatel teemadel. Oskab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti; osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta. Kasutab mitmekesisest sõnavara ja väljendeid; keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne tempo on ka pikemate kõnelõikude puhul üsna ühtlane; sõna- ja vormivalikuga seotud pause on vähe ning need ei sega suhtlust. Intonatsioon on loomulik.	Kirjutab seotud tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel /100-120 sõna/ (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmärke. Oskab kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Oskab korduste vältimiseks kasutada sünonüüme). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist.
Hinne 3	Saab kuuldust aru, taipab nii peamist sõnumit kui ka üksikasju, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne.	Loeb ja mõistab mõne leheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstid, mugandatud ilukirjandustekstid). Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist. Kogub teemakohast	Kõne pole küll päris sujuv, kuid siiski täiesti mõistetav. Oskab edasi anda raamatu, filmi, etenduse sisu ning kirjeldada oma muljeid. Hääldus ei häiri, kui ka tekitab väikesi vääritimõistatusi. Sõnavaras esineb mõningaid lünki, parafraseerimine alati ei	Oskab koostada eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest), kirjeldada tegelikku või kujuteldavat sündmust. Oskab isiklikus kirjas vahendada

		infot mitmest tekstist. Kasutab erinevaid lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid võivad jääda selgusetuks.	õnnestu. Tajub ja suudab selgelt edasi anda üldist mõtet. Esineb märgatavaid vigu, mis aga enamasti ei sega öeldust arusaamist. Tuleb vajalike asjadega toime vähem tüüpilistes suhtlusolukordades. Kasutab põhisõnavara ja sagedamini esinevaid väljendeid õigesti; keerukamate lausestruktuuride kasutamisel tuleb ette vigu. Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi.	kogemusi, tundeid ja sündmusi; kirjutada õpitud teemal oma arvamust väljendava lühikirjandi. Oma mõtete või arvamuste esitamisel võib olla keelelisi ebatäpsusi, mis ei takista kirjutatu mõistmist. Oskab üsna õigesti kasutada tüüpkeelendeid, moodustusmalle. Kasutab tuttavas olukorras grammatiliselt õiget keelt; on märgata emakeele mõju. Tuleb ette vigu, mis ei takista mõistmist.
Hinne 2	Saab osaliselt aru vahetus suhtlussituatsioonis kuuldust, kui vestlus on tuttavalt igapäevaeluga seotud teemal. Mõistab tele- ja raadiosaadete ning filmide sisu, kui teema on tuttav ja pakub huvi ning pilt toetab heliteksti. Saab aru loomuliku tempoga selgest kõnest. Vajab kuuldu kordamist.	Loeb ja mõistab mõneleheküljelisi lihtsa sõnastusega faktipõhiseid tekste (nt kirjad, veebiväljaanded, infovoldikud, kasutusjuhendid). Mõistab jutustavat laadi teksti põhiideed ning suudab jälgida sündmuste arengut. Suudab leida vajalikku infot teatmeteostest ja internetist. Oskab kasutada sõnastikku.	Kõne pole sujuv ja see segab arusaamist, kohati võib öeldust arusaamist segada kohatine halb hääldus (baassõnade hääldus on hea). Sõnavara on piiratud, parafraaserimisega on raskusi. Kuid suudab mõtet üldjoontes moonutusteta edasi anda, kuigi kuulajal on vaja arusaamisega pingutada. Esineb häirivaid grammatikavigu (sõnajärg ja vormikasutus), kuid öeldu üldmõte on arusaadav. Oskab lihtsate seostatud lausetega rääkida omakogemustest ja kavatsustest. Suudab lühidalt põhjendada oma seisukohti. On võimeline ühinema vestlusega ja avaldama arvamust, kui	Oskab kirjutada õpitud teemadel lühikesi jutustavat laadi tekste, kuid esineb raskusi oma tunnete, mõtete ja arvamuste väljendamisega (nt isiklik kiri, e-kiri, blogi). Koostab erinevaid tarbetekste (nt teadaanne, kuulutus). Oskab kasutada piiratud hulgal teksti sidumisvõtteid (sidesõnad, asesõnaline kordus). Teksti pikkus ei vasta nõuetele. Esineb märkimisväärselt palju grammatikavigu.

			kõneaine on tuttav. Spontaanses kõnes esineb palju vigu.	

3.3.2 8. klass

Õpitulemused

- 1) kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks keelekeskkonna võimalusi;
- 2) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisisust;
- 3) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte;
- 4) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest;
- 5) jälgib ja mõistab eakohaste arvamus- ja probleemartiklite arutluskäiku;
- 6) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;
- 7) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;
- 8) osaleb arutelus, väljendub selgelt ja üksikasjalikult mitmesugustel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi;
- 9) kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, e-kiri, ning vormistab need korrektselt;
- 10) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;
- 11) kirjutab arutlevaid tekste, esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte;
- 12) kirjutab raamatu-, filmi- või teatriarvustuse;
- 13) valdab üldsõnavara, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt;
- 14) valdab grammatika tarindeid;
- 15) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 16) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda;
- 17) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
- 18) järgib õigekirjareegleid.

8. klassi õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

Mina ja teised: inimestevahelised suhted, sõprus, armastussuhted, sallivus; positiivsete ja negatiivsete tunnete väljendamine, kultuurispetsiifilised käitumismaneerid ja oskus nendega arvestada, virtuaalne suhtlemine.

Kodu ja lähiümbrus: kodukoha vaatamisväärsused ja nende tutvustamine; kodu ja lähiümbruse korrashoid; käitumine koduümbruses ja looduses, keskkonnasäästlikkus, turvalisus;

Eesti ja maailm: Eesti geograafiline kaart; haldusjaotus; looduskaitse; Eesti vaatamisväärsused; maailmajaod, maailma riigid, nende looduslik ja kultuuriline eripära, looduskauhid kohad, loodusnähtused.

Igapäeva elu: sisseostud ja suhtlemine teeninduses (kauplus, turg, hotell, postkontor, rongi- ja bussijaam jmt), meedia ja reklaam (ajakirjandus, raadio, televisioon, Internet, nendest saadav kasu ja võimalikud ohud).

Õppimine ja töö: edasiõppimine; õpilasvahetus; huvirühmad koolis; meedia ja reklaam;

Vaba aeg: harrastused ja hobid (sport, spordialad, olümpiamängud); vaba aja veetmise viisid (nt teater, muusika, televisioon, raadio, muuseumid, arvuti ja Internet)

Keeleteadmised

Omadussõna: omadussõnade kasutamine rahvusest ja kodakondsusest kõneldes; võrdlusastmed; ühildumise keerukamad juhud (nt *suure koeraga jt.) eesti keeles.*

Määrsõna: määrsõnade liigid ja võrdlemine; määrsõna koht lauses.

Tegusõna: põhi- ja peavormid, umbisikuline tegumood, mineviku aegade kasutamine; *ma-* ja *da-* infinitiiv.

Sõnatuletus: liitsõnad; enam kasutatavad liited: nimi-, omadus-, tegusõnade moodustamiseks.

Õigekiri: enam kasutatavad lühendid; lause kirjavahemärgid; arvsõnade õigekiri; võõrsõnade õigekiri; kokku- ja lahkukirjutamine.

Lauseõpetus: täis- ja osasihitis; sõnajärg erinevates lausetüüpides.

8. klassi õppetegevus

8. klassis jätkub kõigi nelja osaoskuse võrdne arendamine. Tunnis suheldakse peaaegselt eesti keeles. Õpetaja julgustab õpilast kasutama eesti keelt aktiivselt ka keelekeskkonnas (nt muuseumitund, õppereis, õpilasvahetus). Senisest enam osalevad õpilased eesti kultuurielus (nt teatri, kontserdi ja muuseumi ühiskülastus). Õpetaja suunab õpilast lugema lühemaid nii kohandatud kui ka autentseid eakohaseid ilukirjandus-, teabe-, tarbe- ja meediatekste. Kirjutamisoskuse arendamiseks kasutatakse erinevat liiki lühemaid ja pikemaid loovtöid. Õpilased hakkavad lähenema keeleõppele analüüsivalt, õppides nägema eri keelte sarnasusi ja erinevusi ning märkama enda ja teiste keelekasutusvigu. Õpilane õpib mõistma kultuurierinevusi, neid teadvustama ning nendega arvestama. Õpetaja ergutab õpilast huvi tundma eesti kultuuri ja ühiskonnas toimuva vastu ning selles ka osalema. Õpilane õpib väärtustama mõtteviiside mitmekesisust, avaldama oma arvamust ja arvestama erinevate seisukohtadega. Osaoskuste arendamiseks sobivad näiteks: eri liiki eakohaste tekstide kuulamine ja lugemine, sh iseseisv lugemine; meedia- ja autentsete audiovisuaalsete materjalide kasutamine (ajaleheartiklid, uudised, filmid); loovtööd (nt lühikirjandid, isiklikud kirjad, teadaanded, kuulutused, lühiülevaated); projektitööd; referaat, lihtsam uurimistöö; suulised ettekanded (nt projektitööde, referaatide, iseseisva lugemise kokkuvõtted); rolli- ja suhtlusmängud; õppereis; õppekäik Kadrioru parki; muuseumitund A. H. Tammsaare majamuuseumis; info otsimine eestikeelsetest teatmeallikatest (nt käsiraamatud, meediaväljaanded, internet).

8. klassi hindamine

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Hinne 5	Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.	Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid, tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla	Kõne on suhteliselt vaba ja arusaadav. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Oma teksti sidumine on hea, kõnevoorude sidumine pisut hakkiv. Sõnavaras esineb üksikuid lünki ja sel juhul väljendatakse kaudsel viisil. Grammatika hea, kuigi võib esineda ebakorrektsusi. Õeldu mõistetav.	Keelekasutus hea ja asjalik. Lausestus loogiline ja mitmekesine. Sõnavara piisav, väljendus võib olla mingil määral lakooniline. Võib esineda üksikuid kontekstilisi ning kirja- ja keelevigu, mis ei sega tekstist arusaamist. Sisuldamendav, tekst õige pikkusega, loogiline ja

		idioomide ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.		ladus. Loovtekst 160 sõna, poolametlik kiri 120 sõna.
Hinne 4	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest. Keeruka sisuga mõttevahetuse arusaamisel ei ole kõik selge.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Loeb ladiusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	Kõne on arusaadav, ilma pikemate ebaloomulike pausideta. Suudab end mõistma panna ning ületab suhtlemisel ette tulnud raskused. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajuv. Sõnavaras esineb lünki, kuid mõtet suudab edasi anda. Esineb grammatika vigu, kuid öeldu üldmõte on arusaadav.	Hea keelekasutus. Lausestus loogiline ja küllaltki mitmekesine. Sõnavara piisav, kuid väljendus lakooniline. Esineb üksikuid kirja- ja keelevigu, mis ei sega tekstist arusaamist. Sisu asjakohane, tekst õige pikkusega (160 sõna), loogiline ja küllaltki sidus.
Hinne 3	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on kaks. Saab aru loomuliku tempoga kõnest, kuid detailid ja faktid võivad jääda arusaamatuks.	Loeb erineva sisuga tekste (uudis, artikkel, kuulutus, teabetekst vms.). Saab loetud tekstist üldiselt aru. Suudab leida tekstist vajaliku teabe, taipab teksti peamist mõtet, valdab detailset ja tutvustuslugemist. Suudab leida vajalikku infot pikemast arutlevast laadi tekstist. Kogub teemakohast infot mitmest tekstist. Oskab kasutada sõnaraamatut.	Kõne on aeglane, esineb pikki ebaloomulikke pause. Tihti tuleb toeks võtta mitteverbaalseid vahendeid. Hääldus erineb selgelt eesti keele normist. Interaktiivsed oskused on nõrgad. Sõnavara on väike, rääkimisel tekivad lüngad, kuigi kuulaja saab öeldust aru. Laused on lihtsakoelised, esineb grammatikavigu.	Rahuldav keelekasutus. Üksikutes kohtades võib esineda ebaloogilist lausestust ja pisut lihtsakoelist sidumist. Sõnavara piiratud, väljendus lakooniline. Esineb ebatäpset sõna- ja vormikasutust. Esineb kirja- ja keelevigu, kuid teksti mõte on arusaadav.
Hinne 2	Saab osaliselt kuuldust aru, kui räägitakse üldlevinud teemadel (nt uudistes, spordireportaažides, intervjuudes, ettekannetes, loengutes) ning kõne on selge ja üldkeelne. Detailide ja faktide märkamise tekitab probleeme. Vajab	Loeb mõneleheküljelisi selge arutluskäiguga tekste erinevatel teemadel (nt noortele mõeldud meediatekstitid, mugandatud ilukirjandustekstitid), kuid loetu mõte jääb enamasti arusaamatuks. Kasutab erinevaid	Kõne on hakitud või isegi katkendlik ja seda on raske jälgida. Sõnavara äärmiselt piiratud, mis takistab eneseväljendust. Grammatika ebakorrektned ja takistab öeldu mõistmist.	Väga halb keelekasutus. Lihtsakoeline lausestus. Sõnavara ebapiisav, keelevead takistavad tekstist arusaamist. Esineb sõnakasutusvigu. Kirjutis võib olla ka õige pikkusega (160 sõna), kuid sisu pealiskaudne. Teksti mõistmine häiritud.

	mitmekordset läbikuulamist.	lugemisstrateegiaid (nt üldlugemine, valiklugemine). Tekstides esitatud detailid ja nüansid jäävad selgusetuks.		

3.3.3 9. klass

Õpitulemused

- 1) kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks keelekeskkonna võimalusi;
- 2) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisisust;
- 3) jälgib vilunud kõnelejate elavat mõttevahetust ning saab aru selgelt struktureeritud diskussioonist; 4) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte;
- 4) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest;
- 5) jälgib ja mõistab eakohaste arvamus- ja probleemartiklite arutluskäiku;
- 6) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit;
- 7) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;
- 8) osaleb arutelus, väljendub selgelt ja üksikasjalikult mitmesugustel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi;
- 9) peab selgelt struktureeritud ettekande, toob esile olulisemad seisukohad ning pool- ja vastuargumentid;
- 10) kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, e-kiri, ning vormistab need korrektselt;
- 11) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis;
- 12) kirjutab arutlevaid tekste, esitab pool- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte; 14) kirjutab raamatu-, filmi- või teatriarvustuse;
- 13) valdab üldsõnavara, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt;
- 14) valdab grammatika tarindeid;
- 15) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 16) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda; 19) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks; järgib õigekirjareegleid.

9. klassi õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

Mina ja teised: inimestevahelised suhted (sõprus, armastus, positiivsete ja negatiivsete tunnete väljendamine, koostöö, heategevus); virtuaalne suhtlemine (eelised ja puudused, suhtluskeskkonna- ja suhtlusportaalid, foorumid, e-post).

Eesti ja maailm: loodusrikkused (mets, loomad, vesi, puhas õhk jmt) ja nende hoidmine linnas ja maal (prügiliigid, taaskasutuse võimalused jmt); keskkonna kaitsmine; keskkonnahoidlik ja –säästlik käitumine; Eesti looduskaitsealad; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahvalikud sündmused (nt laulupidu, vabariigi aastapäeva paraad, võidupüha); pealinnad, rahvad, keeled, eripära, sümboolika, jmt.

Igapäevaelu: ettevalmistus reisiks ja reisimise viisid; reisid teistesse maadesse; vaba aja veetmise viisid. Tervislik eluviis; raha; hädaolukorrad; arstiabi.

Õppimine ja töö: edasiõppevõimalused; õpilasvahetus; erinevate ametite ja nendega seonduvate töökohtadega seotud sõnavara; töökohad tööturul; tööpuudus.

Vaba aeg: harrastused ja hobid (teater, kino); meediavahendid (ajakirjandus, raadio, televisioon, Internet) ja nende eakohased kasutamismõisted; meediavahenditest saadav kasu ja võimalikud ohud; erinevate reklaamtekstide mõistmine tarbija seisukohast.

Keeleteadmised

Eessõna: enam kasutatavad eessõnalised väljendid.

Tegusõna: Olevik ja minevik, kõneviisid, tegumoed; *ma*-infinitiivi käändelised vormid; *des*-vorm; rektsioon..

Õigekiri: enam kasutatavad lühendid; lause kirjavihemärgid; arvsõnade õigekiri; võõrsõnade õigekiri; kokku- ja lahkukirjutamine.

Lauseõpetus: põimlauseid; fraaside ja lausete ühildumine (sidesõnad); tingimuslauseid (I – III tüüp); kokku ja lahkukirjutamise põhijuhud; kirjavihemärgid (jutumärgid); sõnade poolitamise põhireeglid.

9. klassi õppetegevus

Aktuaalse meediateksti kommenteerimine vestlusingis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Suhtlemine ajakirjanikuga. Väitlus, väitluse reeglid. Teabe talletamine ja süstematiseerimine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ja selle põhjal järelduste tegemine. Funktsionaalstiilid: tarbe-, teabe-, meedia- ja reklaamitekstide keelekasutus. Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik, tekstilõigu ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Tarbetekstide koostamine ja vormistamine: elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. Häälikuõpetus ja õigekiri. Arvuti keelekorrektori kasutamine. Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.

9. klassi hindamine

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Hinne 5	Mõistab pingutuseta abstraktset teemakäsitlust ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest. Suudab kriitiliselt hinnata kuuldu sisu ning tõstatatud probleeme. Mõistmist võivad raskendada haruldased idioomid, võõras aktsent, släng või murdekeel.	Loeb pikki keerukaid erineva registri ja esituslaadiga tekste. Oskab ära tunda autori hoiakud, suhtumise ja varjatult väljendatud mõtted. Stiilinüanssidest, idiomaatikast ning teksti keerukatest üksikasjadest arusaamine võib nõuda kõrvalist abi (nt sõnastik, emakeelekõneleja nõuanne).	Väljendab ennast ladusalt ja spontaanselt. Suudab raskusteta ja täpselt avaldada oma mõtteid ning arvamusi erinevatel teemadel. Keelekasutus on pädev ja loominguine. Suudab saavutada suhtluseesmärke. Teksti sidumine on ladus, kõnevoorude sidumine ei pruugi veel olla täiesti loomulik. Võivad esineda suulisele kõnele omased tavalised takerdused. Häälendus hea, kui ka emakeele aktsent võib olla tajutav. Sõnavara on rikkalik,	Oskab kirjutada esseed: arutluskäik on loogiline, tekst sidus ja teemakohane. Oskab refereerida nii kirjalikust kui ka suulisest allikast saadud infot. Kasutab erinevaid keeleregistreid sõltuvalt adressaadist (nt eristades isikliku, poolametliku ja ametliku kirja stiili). Lausesiseseid kirjavihemärke kasutab enamasti reeglipäraselt. Tekst on õige pikkusega (120/160 sõna), sisu

			parafrazeerimisoskus väga hea, kuid võib esineda üksikuid vigu sõnade semantilistes seostes, rektsiooni struktuurides ja sõnajärjes.	ammendav, loogiline ja ladus. Kirjutis vastab üldtunnustatud vorminõuetele. Sõnavara on asjakohase ulatusega, sõnakasutus täpne. Parafrazeerimisega ei ole raskusi. Võib esineda üksikuid kirja ja keelevigu ning stiilikonarusi, mis ei häiri tekstist arusaamist.
Hinne 4	Suudab jälgida abstraktset teemakäsitlust (nt vestlus, loeng, ettekanne) ja saab aru keeruka sisuga mõttevahetusest (nt väitlus), milles kõnelejad väljendavad erinevaid seisukohti. Mõistmist võivad takistada tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad variandid	Suudab lugeda pikki ja keerukaid, sh abstraktseid, tekste, leiab neist asjakohase teabe (valiklugemine) ning oskab selle põhjal teha üldistusi teksti mõtte ja autori arvamuse kohta. Loeb iseseisvalt, kohandades lugemise viisi ja kiirust sõltuvalt tekstist ja lugemise eesmärgist. Raskusi võib olla idioomide ja kultuurisidusate vihjete mõistmisega.	Väljendab ennast üsna vabalt, vajaduse korral küsib abi.' Väljendab ennast selgelt, suudab esineda pikemate monoloogidega. Suhtleb erinevatel teemadel, oskab vestlust juhtida ja anda tagasisidet. On võimeline jälgima oma keelekasutust, vajaduse korral sõnastab öeldu ümber ja suudab parandada enamiku vigadest. Oskab valida sobiva keeleregistri. Kõnerütmitis ja tempos on tunda emakeele mõju, kuid kõne on suhteliselt vaba ja arusaadav. Oma teksti sidumine on hea, kõnevoorude sidumine võib olla hakkiv. Grammatika tundmine on hea, kuigi võib esineda ebakorrektsusi.	Saab hakkama seotud tekstide kirjutamisega konkreetsetel ja üldisematel teemadel. Oskab kirjutada esseed: tekst sidus ja teemakohane, kuid esineb üksikuid vigu. Saab hakkama refereerimisega. Eristab isikliku ja ametliku kirja stiili. Kirjutis on õige pikkusega (120/180), loogiline, küllaltki sidus ning vastab vorminõuetele. Lausestus loogiline ja mitmekesine. Sõnavara on piisav, kuid väljendus võib olla mõnikord lakooniline. Esineb üksikuid kontekstilisi tähendusvääratusi ning kirja ning keelevigu, mis ei sega tekstist arusaamist.
Hinne 3	Saab aru nii elavast suulisest kõnest kui ka helisalvestistest konkreetsetel ja abstraktsetel teemadel, kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejaid on rohkem kui kaks.	Loeb ja mõistab mitmeleheküljelisi tekste (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja	Saab hakkama üksikasjalikkude kirjelduste koostamisega üldhuvitavatel teemadel. Suudab põhjendada ja kaitsta oma seisukohti. Oskab osaleda arutelus ja kõnevooru üle võtta, kuid	Kirjutab tekste konkreetsetel ja üldisematel teemadel (nt seletuskiri, uudis, kommentaar). Põhjendab oma seisukohti ja eesmäärke. Oskab

	Saab aru loomuliku tempoga kõnest. Mõistmist takistavad tugev taustamüra, keelenaljad, idioomid ja keerukad tarindid.	hoiakuid. Teeb loetust kokkuvõtte. Loeb ladusalt, lugemissõnavara on ulatuslik, kuid raskusi võib olla idioomide mõistmisega. Oskab kasutada ükskeelset seletavat sõnaraamatut.	see võib olla mõnikord konarlik. Püüab kasutada mitmekesisist sõnavara ja väljendeid ning keerukamaid lausestruktuure, kuid neis võib esineda vigu. Kõne on arusaadav, aeglane, kuid ilma pikemate ebaloomulike pausideta. Suudab end mõistma panna ning ületab enamiku suhtlemisel ette tulevatest raskustest. Intonatsioon on enamasti loomulik. Hääldus hea, kui ka emakeele aktsent on tajutav. Esineb grammatikavigu, kuid öeldu üldmõte on arusaadav.	kirjutada kirju, mis on seotud õpingute või tööga. Rahuldav keelekasutus. Mõnikord võib esineda ebatäpsusi keeleregistri valikul. Tekst enam-vähem õige pikkusega (120/160 sõna) ja piisavalt sidus. Poolametliku kirja vormistamine vastab üldtunnustatud vorminõuetele osaliselt. Väljendus on küllaltki lakooniline, kuid korduste vältimiseks püütakse väljendust varieerida (nt sünonüümid). Võib esineda ebatäpsusi lausestuses, eriti kui teema on võõras, kuid need ei sega kirjutatu mõistmist. Esineb kirja- ja keelevigu, kuid teksti mõte on siiski enamasti arusaadav.
Hinne 2	Raskustega saab aru elavast suulisest kõnest või helisalvestistest konkreetsetel teemadel, isegi kui kuuldu on üldkeelne ja suhtlejad pole rohkem kui kaks. Saab aru ainult aeglase tempoga kõnest. Sõnavara ei ole piisav, et eristada nüansse.	On raskusi tekstide mõistmisega (nt artiklid, ülevaated, juhendid, teatme- ja ilukirjandus), mis sisaldavad faktiinfot, arvamusi ja hoiakuid. Lugemistempo on aeglane. Loeb takerdustega, lugemissõnavara ei ole ulatuslik tekstist arusaamiseks, ei taju nüansse. Lugemisel võtab appi kakskeelse tõlkesõnaraamatuga.	On raskusi üksikasjalike kirjelduste ning põhjenduste esitamisel üldhuvitavatel teemadel, sageli ei suudeta oma seisukohta kaitsta. Arutelus osalemine ja kõnevooru ülevõtmine nõuab teatud pingutusi. Kõne on aeglane, esineb pikki ebaloomulikke pause. Tihti tuleb toeks võtta mitteverbaalseid vahendeid. Hääldus erineb eesti keele normidest. Sõnavaras esineb ülesannete täitmiseks takistavaid lünki. Laused on	Tekib raskusi eri allikatest pärineva info põhjal kokkuvõtte koostamisega (nt lühiülevaade sündmustest, isikutest). On probleeme poolt ja vastuargumentide leidmisega ja eneseväljendamisega. Kirjeldab tegelikku või kujuteldavat sündmust vigadega. Mitte alati ei õnnestu isiklikus kirjas vahendada kogemusi, tundeid ja sündmusi. Kirjutis võib olla õige

			lihtsakoelised. Esineb häirivaid grammatikavigu, mis, takistavad öeldu mõistmist	pikkusega (poolametlik kiri 120 sõna /arutlus 160 sõna) või mõnevõrra – nt kolmandiku – lühem, sisu pealiskaudne ja tekst halvasti struktureeritud, mis segab arusaamist. Kirjutis ei vasta vorminõuetele. Ebarahuldav keelekasutus. Eksimused registri valikul. Võib esineda ebaloogilist lausestust. Sidumine on ebaloomulik, esineb sidumata üleminekuid, teksti hakitust vm

9. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase B2- keeleoskustaseme, mis tähendab, et ta:

1. Mõistab keerukate abstraktsel või konkreetsel teemal tekstide ning erialase mõttevahetuse tuuma. Suudab spontaanselt ja ladusalt vestelda sama keele emakeelse kõnele jaga.
2. Oskab esitada selgeid, üksikasjalikke kirjeldusi ja ette kandeid mitmesugustel oma huvivaldkonna teemadel. Oskab kommentaaride ja asjakohaste näidete toel mõttekäike laiendada ja põhjendada.
3. Oskab edastada üldisema sisuga teateid küllalt selgelt, ladusalt ja loomulikult, nii et kuulamine ei nõua pingutust. Oskab parandada keelevääratusi ja vigu, kui ta neid märkab või kui need on põhjustanud möödarääkimist.
4. Oskab ettevalmistatuna selgesõnaliselt esineda. Oskab põhjendada poolt- ja vastuväiteid, kaaluda eri seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi.
5. Oskab kirjutada selgeid, üksikasjalikke tekste oma huvivaldkonna teemade piires, sünteesides ja hinnates mitmest allikast pärit infot ja arutluskäike.
6. Mõistab suulisi kirjakeele tekste nii vahetus suhtluses kui ringhäälingus ja nii endale tuttavatel kui ka tundmatutel teemadel, mis on tavalised isiklikus, avalikus, haridus- või töösuhtluses.

AINEKAVA “Vene keel ja kirjandus vene õppekeele klassis”

2.1. Ainevaldkonna kirjeldus

Põhikooli keele- ja kirjandusõpetust ühendab eesmärk tundma õppida, osata ja vallata loomulikku keelt, mis on mõtete ja tunnete vahendaja, kultuurilise, riikliku ja iseenda identiteedi kandja ning rahvuskultuuri vundament. Keeleoskus kõnes ja kirjas on inimese mõtlemis- ja tundevoime kujunemise, intellektuaalse arengu ja sotsialiseerumise alus.

Vene keele valdamise eesmärk vene õppekeele klassis on hoida sidet emakeelse kultuuripärandiga.

Ainevaldkonna õppeainetes omandab õpilane keele- ja kirjandusteadmisi, arendab lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusoskusi, et kasvada põhikooli lõpuks teadlikuks, aktiivseks ja vastutustundlikuks lugejaks, kirjutajaks ja suhtlejaks. Ainevaldkonna õppeained toetavad õpilase keele- ja kirjanduspädevuse kujunemist, identiteediloomet ning sotsiaalset ja kultuurilist arengut.

Õpilane on võimeline eetilisi norme, olusid ja partnerit arvestades suhtlema, motiveeritult ja teadlikult õppima ja tegutsema.

1.–4. klassis arendatakse vene keele õppes kõiki keeleõpetuse osaoskusi, esmajoones suhtlus-, lugemis- ja tekstiloomeskest ning õigekeelsust eri tekstiliikide, sealhulgas ilukirjandustekstide lugemise, jutustamise ja kirjutamise kaudu.

Alates 5. klassist on vene keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne ja žanriteadlik käsitlusviis ning kõikide keeleõpetusoskuste mitmekülgne ja tasakaalustatud arendamine.

Ainevaldkonnasisese lõimingu põhialus on tekstikeskne keele- ja kirjandusõpetus, kus tekstikäsitlus hõlmab erinevaid tekste ja tekstitoiminguid. Tekstide kaudu õppides täieneb õpilase tekstikogemus ning kujuneb žanri- ja kontekstitunnetus. Keeleõppe tekstivalikus on eeldatavalt esindatud erinevad autentset ühiskonnas toimimiseks vajalikud tekstitüübid ja -liigid, nii suulised kui ka kirjalikud tekstid, mis peegeldavad suhtlustavasid ja -olukordi. Oskust tekste mõista ja luua arendatakse lõimitud aine- ja tekstiõpetuse kaudu, mis seotakse ortoloogia, grammatika ja leksika õpetamisega.

Kirjandusõppes soodustatakse õpilase kirjandushuvi, arendatakse tema lugejavõimeid, mõtte- ja tundemaailma, kujundatakse eetilisi tõekspidamisi ja esteetilisi hoiakuid, vaadeldakse sõnakunsti poeetikat ja kujundikeele olemust ning edendatakse väljendusoskust nii kõnes kui ka kirjas. Kirjandustekstide lugemise ja uurimise eesmärk on avardada õpilase kultuurikogemust, rikastada tema keeletunnetust, pakkuda inspiratsiooni ning toetada isiksuslikku arengut. Keele- ja kirjandusõpetusse lõimitakse audiovisuaalseid väljendusviise (pilt, film, video jm).

2.2. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdkonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse 3 saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele. Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti / vene keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel. Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on tõsta õpilaste keeleteadlikkust, st anda teadmisi keele kohta, mis tagab tõhusa suhtluspädevuse, arusaamise keele varieerumisest žanriti ning grammatikast kui tähendusloome vahendist.

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete kaudu kujundatakse ja arendatakse õpilastes kõiki riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevusi ja läbivaid teemasid. Seejuures on väga oluline aineõpetajate süsteemne ja järjepidev koostöö kogu õpilase õppeaja vältel, kuid oluline roll on ka teistel tugivõrgustikel, sh kodusel toetusel ja lapsevanema vastutusel.

Üldpädevusteni jõutakse eri allikatest teavet hankides ja seda kriitiliselt hinnates, eri liiki tekste lugedes, nende üle arutledes ja väideldes, erilaadseid tekste funktsionaalselt koostades ja kirjutades. Üldpädevuste kujundamisel kasutatakse erinevaid koostöövorme, õppemeetodeid ja keskkondi, sh digivahendeid ja -võtteid, veebi- ja e-õppekeskkondi, analüüsitakse ja lahendatakse elulisi probleemolukordi ja väärtuskonflikte, arvestatakse õpilaste isikupära ja andelaadi. Üldpädevuste saavutamist toetab valdkonnaüleselt õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine.

Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Läbivad teemad kui ühiskonnas tähtsustatud aineteülesed valdkonnad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade vahelise lõimingu vahendiks, neid on oluline arvestada emakeele ja kirjanduse õppesisu ja õpitulemuste kavandamisel, kooli õppekava koostamisel ja koolikeskkonna kujundamisel. Läbivate teemade käsitlemist toetavad projekt- ja probleemõpe, uurimis- ja loovtegevused, lugemis-, kirjutamis- ja suhtlusülesanded ning mitmekülgne info- ja digikirjaoskus. Valdkonnasisese ja -ülese lõimingu võimalusi, kõigi üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist kirjeldatakse kooli õppekava üldosas, nende rakendamist täpsustatakse valdkonnakavas.

2.3. Ainevaldkonna õppeainete lõimingu võimalusi teiste ainevaldkondadega

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeained toetavad pädevuste saavutamist teistes valdkondades. Keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased kõikides õppeainetes vajalikku suulist ja kirjalikku väljendus- ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja õpitud termineid ning sobivat stiili; õpivad koostama ja vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõna- ja käsiraamatuid.

Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi arendatakse nii keele ja kirjanduse valdkonna kui ka teiste ainete õppes, töötades sisult erinevate tekstidega, samuti diskussioonide ja väitluste kaudu. Lõimingut toetab elementaarsete õigekirjanõuete järgimine teiste ainevaldkondade tundides.

Võõrkeeled. Vene keele õpetuse kaudu arendatakse õpilaste kirjalikku ja suulist eneseväljendus- ning arutlusoskust, oskust luua tekste ning neist aru saada. Võõrkeelte õppimisel on abiks vene keele tundides omandatud keelemõisted. Omandatud võõrsõnad toetavad võõrkeelte õppimist. Maailmakirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu. Õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi selle keele maa ja kultuuri ning ka kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika. Õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab vene keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist.

Loodusained. Loodusteaduslike õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab head lugemisoskust ja tööd tekstiga. Kohanimede ning loodusnähtuste ja -objektide nimetuste õigekirja kinnistatakse keele- ja kirjandustundides. Loodusteemalised tekstid õppe- ning ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist ja kujutluspiltide teket ning võimendavad seeläbi emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalsained. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajalooüldiste mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnas olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Sotsiaalainete õppimise käigus omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimese staatusest ühiskonnas toetavad kirjandusteoste käsitlemisel ühiskondlike probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajalooüldiste nimede õigekirja norme, mida ajaloo- ja ühiskonnatundides kinnistatakse konkreetsete näidete varal.

Kunstiained. Kunstiainete õpet toetab lähenemine kirjandusele kui kunstiainele. Kirjandusteose analüüs seostatuna illustratsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist. Reklaami käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete ja auditivsete komponentide eritlemist ja analüüsi. Kirjandusteose käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitus.

Kehaline kasvatus. Meedia- ja kirjandustekstide valiku kaudu saadakse elukogemusi. Plakateid ja esitlusi koostades kujundatakse tervist väärtustavat eluhoiakut. Väitlustes propageeritakse tervislikku eluviisi ning dramatiseeringutes ja rollimängudes saab läbi mängida mitmesuguseid elulisi olukordi.

Tehnoloogia. Õppe- ja teabetekstide kaudu kujundatakse oskust hinnata tehnoloogia rakendamise kaasaegsusi ja ohte, kasutada eetilisel nüüdisaegseid tehnoloogiaid oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel ning järgida tehnilisi vahendeid kasutades ohutus- ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

2.4. Läbivate teemade rakendamise võimalusi

Õppekava läbivaid teemasid peetakse silmas valdkonna õppeainetes eesmärkide seadmisel, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel, lähtudes kooliastmest ning õppeaine spetsiifikast.

Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine. Rollimängude, tekstide käsitlemise, arutelude ja loovtööde kaudu arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, mis on olulised tulevases tööelus. Arendatakse suutlikkust kujundada oma arvamust, väljendada end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, lahendada probleeme. Õppetegevus võimaldab õpilasel kujundada eneseanalüüsiks vajalikku sõnavara, et analüüsida oma huvisid, võimeid, nii ainealaseid kui ka teisi oskusi ja teadmisi ning õpilast suunatakse kasutama eneseanalüüsi tulemusi oma tulevase haridustee ja tööelu planeerimisel. Õppetegevus võimaldab töömaailmaga ka vahetult kokku puutuda (nt õppekäigud ettevõttesse, ainevaldkonnaga seotud ametite tutvustus). Kujundatakse oskust koostada õpingute jätkamiseks ja tööle kandideerimiseks vajalikke dokumente. Meediatekstide analüüsi kaudu juhitakse õpilasi

märkama ühiskonnas toimuvaid protsesse ja arutlema selle üle, kuidas need mõjutavad haridusteed ning tulevast tööelu.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Teemakohaste tekstide varal, probleemülesannete lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutluste kaudu toetatakse õpilaste kujunemist sotsiaalselt aktiivseteks, keskkonnateadlikeks, vastutustundlikeks ning turvalisust väärtustavateks inimesteks.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Eri liiki tekstide käsitlese kaudu suunatakse õpilasi märkama ühiskonna probleeme ja neile lahendusi otsima. Projektides osalemine aitab kasvatada aktiivset ellusuhtumist.

Kultuuriline identiteet. Keele ja kirjanduse kui rahvuskultuuri kandjate toel kujuneb õpilastes arusaam endast, teadmine oma juurtest, vene keele erikujudest. Emakeele ja kirjanduse väärtustamise kaudu õpitakse lugu pidama endast ja oma rahvast, teiste rahvaste tekstide abil kujundatakse arusaam kultuuride erinevustest, aga ka tõdemus inimkonna kultuurilisest ühisosast.

Teabekeskond ja meediakasutus. Erinevatest allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine on nii keele- ja õppeteemakohaste teadmiste laiendamise kui ka tekstilooime eelduseks.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Õpiülesannete lahendamiseks kasutatakse teadlikult infoühiskonna võimalusi, õpilasi suunatakse alternatiivseid lahendusi otsima, oma ideid ellu rakendama.

Tervis ja ohutus. Õpilase arengut toetatakse temaatiliste tekstide, probleemide lahendamise ning suuliste ja kirjalike arutelude kaudu vastutustundlike inimestena, kes väärtustavad tervist ja ohutust.

Väärtused ja kõlblus. Ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsisides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades pööratakse tähelepanu õpilaste kujunemisele kõlbelisteks isiksusteks, kes teavad ja tunnustavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. Tekstide analüüsi abil kujundatakse julgust astuda välja taunimisväärsete tegude ja hoiakute vastu.

2.5. Õppe kavandamine ja korraldamine

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;

- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- 10) kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- 11) arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- 12) tegeldakse tekstilooma ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkondi.

2.6. Vene keele

2.6.1. Vene keele õppe- ja kasvatusesmärgid

Vene keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

1. tajub keeleoskust teadmiste omandamise alusena ja oma identiteedi olulise osana;
2. omandab põhiteadmised keelest ning oskab neid igapäevaelus ja õppetöös kasutada, järgides vene kirjakeele norme;
3. oskab oma arvamusi põhjendada ning suuliste ja kirjalike tekstide alusel iseseisvalt järeldusi teha;
4. mõistab keele tähtsust eneseväljendus- ja suhtlusvahendina, arendab keeleoskust, arvestades suhtlusolukorda ja -eesmärki;
5. loeb ja kuulab mõtestatult eri tüüpi tekste ning koostab neid suuliselt ja kirjalikult;
6. kasutab oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks sõna- ja käsiraamatuid ning internetiallikaid;
7. õpib asjakohaselt kasutama erinevaid suhtluskanaleid, arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
8. mõistab vene keele olulisust vene kultuuri kandja ja suhtlusvahendina ning suhtub lugupidavalt teiste rahvaste keelde ja kultuuri.

2.6.2. Õppeaine kirjeldus

Keeleoskus võimaldab mõista ja väärtustada rahvuskultuuri. Õpilane väärtustab vene keelt kui oma emakeelt ja kogukondliku suhtluse vahendit, mis toetab teda oma identiteedi loomisel ning teadlikuks õppijaks kujunemisel.

Vene keele hea valdamine on vene õppekeele klassis eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt põhikooliõpilaste emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Põhikoolis pannakse alus õpilaste teadmistele ja oskustele, mis hõlmavad keele variante ning lubavad tulevikus toime tulla eriliigiliste tekstide vastuvõtu ja loomisega. Neis õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning saadakse erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi.

1.–4. klassis on vene keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmäärke. Alates 5. klassist on vene keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti

lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamise oskust.

I kooliastmes ja 4. klassis keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist. Tähtis on jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja ettenähtud teema põhjal. Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel lugemiseks nii vene, eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumust, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu.

II kooliastmes on eesmärk arendada õpilase lugemis- ja kirjutamisoskust, eneseväljendus- ja suhtlusoskust, selleks et edukalt sotsialiseeruda.

Suulise ja kirjaliku suhtluse juures on oluline saavutada just praktilised oskused, mis loovad õpioskuste arenguks olulise baasi. Igapäevaste ja koolikesksete suhtlustoimingute valdamine valmistab õpilast ette iseseisvaks suhtlemiseks keelekeskkonnas. Eneseväljendus, sealhulgas korrektse kirjakeele valdamine laiendab keele kasutusvaldkonda.

Teksti vastuvõtt on aluseks õpioskustele, mistõttu on siin rõhutatud just sobiva lugemisviisi valimist ja enda kui lugeja arengu suunamist. Arendada tuleb oskust leida teavet mitmesugustest veebikeskkondadest ja kasutada infoallikaid tulemuslikult, kasutades sobivaid digivahendeid ning eri strateegiaid. Oluline on eesmärgile vastavalt infot leida ja sirvida, seda hallata ja hinnata ning sellele ka viidata (autoriõigus ja litsentsid).

Tekstiloomes on rõhk kirjutamise protsessil, mitte ainult tulemusel. Tähtis on see, et õpilane järgiks kirjutamise etappe alates ettevalmistamisest kuni lõpptulemuse viimistlemiseni.

Teksti vastuvõtt ja -loome on lõimitud õigekeelsusega, see tähendab, et teksti lugemisel ja kirjutamisel juhitakse pidevalt tähelepanu keelevahenditele. Nii kujuneb õpilases esmane keeleteadlikkus. Õigekeelsusteemade õppimisel on soovitatav kasutada elulähedasi ja õpilasele tähenduslikke tekste, sealhulgas ilukirjandustekste.

III kooliastmes taotletakse, et õpilane väljendub selgelt ja õigesti, keelenormidele vastavalt erinevates suhtlusolukordades. Tõhus ja tulemuslik suhtlemine on keeleteadmisteta võimatu. Suulise ja kirjaliku suhtluse käigus kujundatakse praktilisi oskusi, mis loovad õpioskuste arenguks olulise põhja. Igapäevaste ja koolikesksete suhtlustoimingute valdamine valmistab õpilast ette iseseisvaks suhtlemiseks keelekeskkonnas. Eneseväljendus, sealhulgas korrektse kirjakeele valdamine laiendab keele individuaalset kasutusvaldkonda. Õpilane peab saama koolist kaasa oskuse arutleda ja selgitada oma seisukohti silmast silma, telefoni, kirja ja e-kirja teel ning internetikeskkonnas.

Teksti vastuvõtt ja mõistmine on aluseks kõikidele õpioskustele, mistõttu III kooliastme lõpuks peab õpilane olema iseseisev ja kriitiline lugeja, et ta saaks edaspidi teha teadlikke ja õigeid valikuid. Tähtis on oskus kasutada teabeallikaid ning leida infot mitmesugustest keskkondadest, kasutades sobivaid digivahendeid ja eri strateegiaid. Seejuures on väga oluline arendada kriitilist mõtlemist, oskust eristada väärinfot ja manipulatsiooni tegelikkusest ning teadlikkust valida teaduspõhiseid infoallikaid.

Tekstiloomes on rõhk kirjutamise protsessil, mitte ainult tulemusel. Tähtis on see, et õpilane järgiks kirjutamise etappe alates ettevalmistamisest kuni lõpptulemuse viimistlemiseni.

Õpilane peab kirjutama eesmärgistatult, teadvustades, kellele ja miks ta kirjutab, ning vastavalt sellele järgima tekstiliigile omast keelekasutust. Tekstide vastuvõttu ja kirjalikku loomet lõimitakse õigekeelsusega, see tähendab, et tekstide lugemisel ja kirjutamisel juhitakse pidevalt tähelepanu keelevahenditele, arendamaks õpilase keeleteadlikkust.

Kogu põhikooli vältel kujundatakse õiget ja sidusat kõnet ning rikastatakse õpilase sõnavara. Sammhaaval suureneb iseseisvuse osakaal õppetöös. Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldot, kujundatakse keelega seotud hoiakuid ja antakse hinnanguid ning tegeldakse loovkirjutamisega. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata, tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

2.6.1. Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliaste

Õpilane:

- mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- väärtustab vene keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit;
- omandab vene keele lugemistehnika;
- loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
- kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja eri keskkondades;
- väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- tunneb eri laadis ja žanris tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
- kujundab lugemise kaudu esmased hoiakud ja tõekspidamised, väärtustab lugemist

II kooliaste

Õpilane:

- mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- teadvustab vene keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit;
- väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, kasutab oma keeleoskusi kõnetegevuses;
- kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades;
- omandab vene keele erinevate lugemisstrateegiatega alused;
- kuulab, loeb ja loob eri liiki tekste eesmärgistatult eri keskkondades;
- analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- tunneb eri laadis ja žanris tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
- kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist;
- arendab lugedes oma sõnavara.

III kooliaste

Õpilane:

- mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- teadvustab vene keelt kui kogukondliku kultuuri kandjat ja suhtluse vahendit;
- väljendab end selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri

- liiki tekste eri allikate toel ning eri keskkondades;
- kuulab, loeb ja loob eri liiki tekste eesmärgistatult eri keskkondades;
- analüüsib ja hindab
- kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;
- tunneb eri laadis ja žanris tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
- kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja töökspidamisi,
- arendab lugedes oma sõnavara.

2.6.4. Õpitulemused ja õppesisu klasside kaupa

1. klass

Õpilane:

- 1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- 2) eristab helisid, hääli ja häälikuid;
- 3) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 4) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 5) kirjutab mõtestatud lihtsamaid lauseid ja tekste;
- 6) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- 7) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 8) loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 9) jagab lugemiskogemusi;
- 10) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

Õppesisu

Kuulamisoskus. Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Suhtlemisoskus. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas. Oma suhtumise väljendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.

Graafika. Foneetika. Ortoepia. Tähestik. Vene keele täis- ja kaashäälikute süsteem, hääliku ja tähe suhe. Tähed E, Ё, Ю, Я.

Kirja eelharjutuste sooritamine, joonis- ja kirjatähtede kirjutamine. Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine, õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida. **Lugemisoskus.**

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsikirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.

Leksikoloogia. Sõna kui keeleühik.

Ortograafia ja interpunktsioon. Väike- ja suurtähe kasutamine.

Kirjalik väljendusoskus. Töö vormistamine. Töö vormistamine paberil loetavas käekirjas. Oma kirjavea parandamine. Kirjutamine näidise järgi.

Jutustamis- ja kirjeldamisoskus, suuline väljendusoskus. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine. Sümbolite, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine.

Tekstiloomine. Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine. Lausete moodustamine.

Lugemiskogemus. Sobiva lugemisvara leidmine lapsevanema ja õpetajate abiga.

Sõnavara arendamine. Sõna tähendus(t)e selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähendusega sõna leidmine. Riimuvate sõnade leidmine.

2. klass

Õpilane:

- 1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- 2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
- 3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- 4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;
- 5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 6) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 7) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
- 8) kirjutab mõtestatud lihtsaid lauseid, jutustavaid tekste;
- 9) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- 10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- 11) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 12) sõnastab teksti kohta küsimusi ja vastab küsimustele;
- 13) loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 14) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 15) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

Õppesisu

Kuulamisoskus. Õpetaja, kaaslase ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Suhtlemisoskus. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas. Oma suhtumise väljendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.

Graafika. Foneetika. Ortoepia. Tähestik. Vene keele täis- ja kaashäälikute süsteem, hääliku ja tähe suhe. Tähtede E, Ё, Ю, Я funktsioonid.

Kirja eelharjutuste sooritamine, joonis- ja kirjatähtede kirjutamine. Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine, õiged tähekujud ning seosed, ühtlane kirjarida.

Lugemisoskus. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsikirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Sõna kui keeleühik. Vanasõnad, kõnekäänud.

Morfeemika (sõna koostis) ja morfoloogia. Juur, eesliide, sufiks, muutelõpp. Sõnatüvi. Nimisõna üldiseloomustus. Nimisõnade sugu. Nimisõnade ainsus ja mitmus. Omadussõna üldiseloomustus. Omadussõna sugu, arv. Tegusõna üldiseloomustus. Eessõna üldiseloomustus.

Ortograafia ja interpunktsioon. Väike- ja suurtähe kasutamine. Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna juurmorfeemis. Tähtede Ъ ja Ь kasutamine. Täishäälikute õigekiri tähtede Ж, Ч, Ш, Щ ja Ъ järel. Eessõnade õigekiri. Interpunktsioon: kirjavahemärgid lause lõpus. Poolitamisreeglid.

Kirjalik väljendusoskus. Töö vormistamine. Töö vormistamine paberil loetavas käekirjas. Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Oma kirjavea parandamine. Tarbetekste (kutse, õnnitlus) kirjutamine näidise järgi.

Jutustamis- ja kirjeldamisoskus, suuline väljendusoskus. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine. Lihtsamate sümbolite, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine.

Tekst. Teksti sidusus. Pealkiri, lõigud, jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus, loetava kohta küsimuste koostamine. Suuliste ja kirjalike tekstide mitmekesisus (sissejuhatus).

Tekstiloomine. Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine. Lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks.

Lugemiskogemus. Vabalugemiseks sobivate teoste leidmine eesti, vene ja maailmakirjandusest.

Sõnavara arendamine. Sõna tähendus(t)e selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähendusega sõna leidmine.

3. klass

Õpilane:

- 1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- 2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
- 3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- 4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;
- 5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 6) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 7) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
- 8) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 9) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- 10) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;
- 11) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- 12) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 13) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
- 14) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi;
- 15) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 16) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

Õppesisu

Kuulamisoskus. Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Suhtlemisoskus. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas. Oma suhtumise väljendamine, kaaslaste arvamuse küsimine.

Lugemisoskus. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsikirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Sõna kui keeleühik. Vanasõnad, kõnekäänud.

Morfeemika (sõna koostis) ja morfoloogia. Juur, eesliide, sufiks, muutelõpp. Sõnatüvi. Nimisõnade käänamine. Omadussõna kääne. Isikulised asesõnad kui sidususvahendid lauses ja tekstis. Tegusõna üldisloomustus. Eessõna üldisloomustus.

Ortograafia ja interpunktsioon. Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna juurmorfeemis. HE õigekiri tegusõnadega. Eessõnade õigekiri. Poolitamisreeglid.

Süntaks. Sõnaühendi põhisõna ja laiend. Lause põhitunnused. Lauseliigid suhtluseesmärgi järgi: väit-, käsk- ja küsilauseid.

Kirjalik väljendusoskus. Töö vormistamine. Töö vormistamine paberil loetavas käekirjas ja arvutis. Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Oma kirjavea parandamine. Tarbetekste (kutse, õnnitlus) kirjutamine näidise järgi.

Jutustamis- ja kirjeldamisoskus, suuline väljendusoskus. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti lugemine. Sümbolite, skeemide, kaartide ja tabelite lugemine.

Tekst. Teksti sidusus. Pealkiri, lõigud, jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus, loetava kohta küsimuste, kava, skeemi, kaardi koostamine. Suuliste ja kirjalike tekstide mitmekesisus.

Tekstiloom. Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine. Lausete moodustamine, laiendamine ja sidumine tekstiks. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Ümberjutustuse kirjutamine. Jutu kirjutamine pildi täiendusena.

Lugemiskogemus. Vabalugemiseks sobivate teoste leidmine eesti, vene ja maailmakirjandusest. Autorite, eakohaselt nende elulugude ning loominguga tutvumine trüki- ja veebitekstide kaudu.

Sõnavara arendamine. Sõna tähendus(t)e selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Riimuvate sõnade leidmine.

4. klass

Õpilane:

- 1) järgib tänapäeva vene kirjakeele ja kõneetikeeti norme;
- 2) esitab oma mõtteid teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt suuliselt;
- 3) väljendab oma mõtteid teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult;
- 4) valib juhendamise abil eesmärgile ja olukorrale vastava suhtluskanali ja -viisi;
- 5) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 6) kirjeldab vene keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ning põhilisi käänd- ja pöörd sõna vorme;
- 7) leiab teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab leitud informatsiooni enda tekstides;
- 8) väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
- 9) valib lapsevanema ja õpetajate abiga ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 10) teeb loetust kokkuvõtte ning annab lugemissoovitusi kaaslastele;
- 11) loeb mõtestatult, nimetab teksti teema ja sõnastab lühidalt peamõtte;
- 12) sõnastab teksti kohta küsimusi ja avaldab arvamust;
- 13) jutustab ja kirjutab loetust, nähtust ning kuuldust, suhtleb kaaslasega ja rühmas;
- 14) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 15) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 16) tunneb teabekeskondi ning visuaalseid ja tekstilisi infoallikaid;
- 17) kavandab oma tekstide kirjutamist, täiendab ja muudab oma teksti, loeb kirjutatu üle ja teeb parandusi, vormistab korrektse töö nii käsikirjas kui ka arvutis;
- 18) esineb suuliselt, võtab sõna;
- 19) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;
- 20) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke.

Õppesisu

Kirjakeele mõiste. Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Sünonüümid. Antonüümid. Homonüümid. Mitmetähenduslikud sõnad. Fraseologismid.

Morfoloogia ja sõnamoodustus. Nimisõna: käänduvad nimisõnad. Omadussõna iseloomustus. Omadussõnade täis- ja lühivormid. Isikuliste asesõnade käänamine. Tegusõnade pööramine. **Süntaks.** Sõnaühendi struktuur. Lause. Lause pealiikmed ja kõrvalliikmed. Liht- ja laiendatud laused. Samaliigilised lauseliikmed. Liht- ja liitlause. Üte. **Ortograafia ja interpunktsioon.** Sõna juurmorfeemi õigekiri. Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. HE kokku- ja lahkukirjutamine tegusõnadega. Samaliigiliste sõnade ja üte eraldamine kirjavahemärkidega. Interpunktsioon liitlausestes. **Tekst.** Tekstiliigid: instruksioon, käsikirjas kirjatatud teade, SMS-teade, e-kiri, jutustus, luuletus. Kommunikatsioon internetis. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema ja peamõtte. Dialoog. Monoloog. **Sõnavara kasutamine erinevates tekstides.** Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava põhjal, fantaasiajutt). **Lugemiskogemus.** Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse väljendamine. Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine.

5. klass

Õpilane:

- 1) järgib tänapäeva vene kirjakeele ja kõneetiketi norme;
- 2) eristab keelevariante, toob näiteid nende kasutusest;
- 3) esitab oma mõtteid loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt suuliselt;
- 4) väljendab oma mõtteid loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult;
- 5) valib juhendamise abil eesmärgile ja olukorrale vastava suhtluskanali ja -viisi;
- 6) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 7) kirjeldab vene keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ning põhilisi käänd- ja pöördõna vorme;
- 8) leiab teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab leitud informatsiooni enda tekstides;
- 9) annab tekstile või seisukohale tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
- 10) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 11) teeb loetust kokkuvõtte ning annab lugemissoovitusi kaaslastele;
- 12) loeb mõtestatult, nimetab teksti teema ja sõnastab lühidalt peamõtte;
- 13) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust;
- 14) jutustab ja kirjutab loetust, nähtust ning kuuldust, suhtleb kaaslasega ja rühmas;
- 15) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 16) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 17) tunneb teabekeskondi ning visuaalseid ja tekstilisi infoallikaid, leiab neist vajaliku teabe;
- 18) kavandab oma tekstide kirjutamist, täiendab ja muudab oma teksti, loeb kirjutatu üle ja teeb parandusi, vormistab korrektse töö nii käsikirjas kui ka arvutis; 19) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- 19) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liike eakohaseid tekste;
- 20) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;

- 21) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnartiklist vajaliku teabe.

Õppesisu

Kirjakeele mõiste. Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Foneetika. Graafika. Ortoeepia. Häälikumuutused kõnes. Vene keele hääldus.

Morfoloogia ja sõnamoodustus. Nimisõna: ebareeglipäraselt käänduvad ning käändumatud nimisõnad. Omadussõna: kvalitatiivsed, relatiivsed ning possessiivsed omadussõnad.

Omadussõnade võrdlusastmed. Asesõnade käänamine ja liigitus. Tegusõna: perfektiivsed ja imperfektiivsed tegusõnad. Tegusõna kõneviisid.

Ortograafia ja interpunktsioon. Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves ja eesliidetes. Sufiksrite õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. Sõnalõppude õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. Tähed H ja HH eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. HE ja HI kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnadega.

Tekst. Tekstiliigid: instruksioon, käsikirjas kirjatatud teade, SMS-teade, e-kiri, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, allteemad ja peamõtte. Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus, arutus.

Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava põhjal, fantaasiajutt).

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine.

Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine ja põhjendamine.

6. klass

Õpilane:

- 1) järgib tänapäeva vene kirjakeele ja kõneetiketi norme;
- 2) eristab keelevariante, toob näiteid nende kasutusest;
- 3) esitab oma mõtteid vabalt, loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt suuliselt;
- 4) väljendab oma mõtteid vabalt, loogiliselt ja sidusalt, teemale ja suhtlusolukorrale vastavalt kirjalikult;
- 5) valib juhendamise abil eesmärgile ja olukorrale vastava suhtluskanali ja -viisi;
- 6) kirjutab õigesti õpitud ortogrammidega sõnu ja kirjavahemärgistab õigesti õpitud punktogrammidega lauseid;
- 7) kirjeldab vene keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ning põhilisi käänd- ja pöördõna vorme;
- 8) leiab ja hindab kriitiliselt teavet erinevatest kirjalikest allikatest ning kasutab leitud
- 9) (usaldusväärset) informatsiooni enda tekstides;
- 10) hindab kuuldu informatsiooni usaldusväärset;
- 11) annab tekstile või seisukohale põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
- 12) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 13) teeb loetust kokkuvõtte ning annab lugemissoovitusi kaaslastele;
- 14) loeb mõtestatult, nimetab teksti teema ja sõnastab lühidalt peamõtte;

- 15) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, sõnastab järelduse;
- 16) jutustab ja kirjutab loetust, nähtust ning kuuldust, suhtleb kaaslasega ja rühmas;
- 17) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 18) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 19) valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi;
- 20) tunneb teabekeskondi ning visuaalseid ja tekstilisi infoallikaid, leiab neist vajaliku teabe;
- 21) kavandab oma tekstide kirjutamist, täiendab ja muudab oma teksti, loeb kirjutatu üle ja teeb parandusi, vormistab korrektse töö nii käsikirjas kui ka arvutis; 21) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- 22) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste;
- 23) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;
- 24) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.

Õppesisu

Kirjakeele mõiste. Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Paronüümid. Oma- ja laensõnad. Vananenud sõnad ja neologismid. Üldkasutatav leksika ja piiratud kasutusega leksika.

Morfoloogia ja sõnamoodustus. Arvsõnade iseloomustus. Määrsõnade iseloomustus. Eessõnad iseloomustus. Sidesõnad üldiseloomustus. Abisõnad iseloomustus. Hüüdsõnad.

Süntaks. Samaliigilised lauseliikmed. Liht- ja liitlause.

Ortograafia ja interpunktsioon. Täis- ja kaashäälikute õigekiri sõna lihttüves ja eesliidetes. Sufiksrite õigekiri eri sõnaliikidesse kuuluvates sõnades. HE ja HI kokku- ja lahkukirjutamine eri sõnaliikidesse kuuluvate sõnadega. Arvsõnade õigekiri. Määrsõnade õigekiri. Eessõnade õigekiri. Samaliigiliste sõnade eraldamine kirjavahemärkidega.

Interpunktsioon liitlausestes. **Tekst.** Tekstiliigid: instruktsioon, SMS-teade, e-kiri, allkirjastatud dokument, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum, blogid) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, allteemad ja peamõtte.

Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus, arutus.

Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Teksti koostamine, kirjutamine ja toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava põhjal, fantaasiajutt).

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse kirjutamine.

Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine ja põhjendamine.

7. klass

Õpilane:

- 1) väärtustab vene keelt emakeelena ja ühena maailma keeltest;
- 2) suhtub austusega teiste keelte ja inimeste erinevustesse ning eripärasse;
- 3) arvestab suhtlemisel eesmärki ja olukorda, valdab kõnekultuuri;
- 4) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
- 5) järgib kirjutamisel õpitud õigekirjanorme ja keelereegleid;
- 6) kasutab digitaalset kirjaoskust, loob tekste erinevates keskkondades, arvestab suhtlusetiketti;

- 7) annab suulisele või kirjalikule tekstile põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
- 8) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keealaseid probleemülesandeid;
- 9) eristab ja analüüsib kuuldu ja loetu põhjal peamist informatsiooni ning olulisi seisukohti;
- 10) teeb kuuldust ja loetust kokkuvõtte nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 11) esitab loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;
- 12) sõnastab probleemi, väljendab oma arvamust, esitab argumente ja toob näiteid;
- 13) loeb tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid ning kasutab neid enda koostatud tekstides;
- 14) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;
- 15) koostab jutustavaid, kirjeldavaid ja arutlevaid tekste ning esitab neid;
- 16) valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
- 17) valmistub esinemiseks etappide kaupa;
- 18) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- 19) vormistab korrektselt eri liiki tekste, arvestab olukorda ja adressaati, järgib keelenorme ja vormistusnõudeid;
- 20) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- 21) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, -liigist ja autorist; 22) leiab õigekirjajuhiseid veebist ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
- 22) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara.

Õppesisu

Ortoeepia. Sõnarõhu rasked juhud. Ortoeepiasõnastikud.

Morfoloogia. Tegusõna vormid. Sihilised ja sihitud tegusõnad. Kesksõna grammatilised tunnused. Kesksõnaga sõnaühendid. Gerundiumi grammatilised tunnused. Gerundiumiga sõnaühendid.

Süntaks. Sõnade ühendamise normid (leksikaalsed, grammatilised, stilistilised). Lihtlause laiendamine.

Ortograafia ja interpunktsioon. HE kokku- ja lahkukirjutamine kesksõnade ning gerundiumiga. Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamine. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Suuline ja kirjalik suhtlus. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Suhtluseesmärkidele sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Esinemine etteantud teemal. Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Keeleviisakus ja vääriskus.

Teabeallikad, alustekstid, tekstiloome. Veebist ja trükistest teabe otsimine. Tekstid elektroonilises keskkonnas.

Tekst. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarbetekstidest olulise info leidmine. Teabetekstide (õpikutekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Teabe ning ilukirjanduse tekstide tõlgendamine, analüüsimine ja hindamine.

8. klass

Õpilane:

- 1) väärtustab vene keelt emakeelena ja ühena maailma keeltest;
- 2) suhtub austusega teiste keelte ja inimeste erinevustesse ning eripärasse;

- 3) arvestab suhtlemisel eesmärki ja olukorda, valdab kõnekultuuri;
- 4) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
- 5) järgib kirjutamisel õpitud õigekirjanorme ja keelereegleid;
- 6) kasutab digitaalset kirjaoskust, loob tekste erinevates keskkondades, arvestab suhtlusetiketti;
- 7) annab suulisele või kirjalikule tekstile põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
- 8) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keealaseid probleemülesandeid ning osaleb diskussioonis;
- 9) eristab ja analüüsib kuuldu ja loetu põhjal peamist informatsiooni ning olulisi seisukohti;
- 10) teeb kuuldust ja loetust kokkuvõtte nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 11) esitab loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;
- 12) sõnastab probleemi, väljendab oma arvamust, esitab argumente ja toob näiteid;
- 13) loeb tabeleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid ning kasutab neid enda koostatud tekstides;
- 14) hindab kriitiliselt suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
- 15) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;
- 16) koostab jutustavaid, kirjeldavaid ja arutlevaid tekste ning esitab neid;
- 17) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
- 18) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
- 19) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- 20) analüüsib enda ja teiste keelevahendite valiku sobivust olukorrast lähtudes;
- 21) vormistab korrektselt eri liiki tekste, arvestab olukorda ja adressaati, järgib keelenorme ja vormistusnõudeid;
- 22) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- 23) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, -liigist ja autorist;
- 24) leiab õigekirjajuhiseid veebist ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit ja hindab kriitiliselt õigekeelsussoovitusi;
- 25) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara ning kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid.

Õppesisu

Vene keel ühiskonnas. Vene keel maailma teiste keelte seas.

Morfoloogia. Isikuta tegusõnad.

Süntaks. Aluse tekstifunktsioonid. Öeldise tekstifunktsioonid. Täiend, lisand, sihitis, määruse liigid. Lihtlause laiendamine (lauselühendid, sõnad ja konstruktsioonid, mis lauseliikmete hulka ei kuulu). Kiilsõnad ja kiillaused.

Ortograafia ja interpunktsioon. Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamine.

Vahemärgid koondlausetes, komplitseeritud lausetes. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Suuline ja kirjalik suhtlus. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Suhtluseesmärkidele sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmas arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon.

Kompromissi leidmine ning kaaslaste arvamuse täiendamine. Kaaslaste tööle põhjendatud hinnangu andmine. Esinemine etteantud teemal. Ettekande ja kõne koostamine, näitlikustamine ja esitamine. Meilivahetus, meili kirjutamine ja keelevahendite valik.

Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebisuhtluskanalid: jututoad, vlogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.

Teabeallikad, alustekstid, tekstiloome. Veebist ja trükistest teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. Loov- ja uurimistöö vormistamine: struktuur ja keel. Projekt, teadaanne. Tekstid elektroonilises keskkonnas.

Tekst. Teksti liigid ja teksti stiil. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarbetekstide (juhend) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Teabe ning ilukirjanduse tekstide tõlgendamine, analüüsimine ja hindamine.

9. klass

Õpilane:

- 1) väärtustab vene keelt emakeelena ja ühena maailma keeltest;
- 2) suhtub austusega teiste keelte ja inimeste erinevustesse ning eripärasse;
- 3) arvestab suhtlemisel eesmärki ja olukorda, valdab kõnekultuuri;
- 4) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
- 5) järgib kirjutamisel õpitud õigekirjanorme ja keelereegleid;
- 6) kasutab digitaalset kirjaoskust, loob tekste erinevates keskkondades, arvestab suhtlusetiketti;
- 7) annab suulisele või kirjalikule tekstile põhjendatud tagasisidet, väljendab loetu põhjal enda seisukohti ja väärtushoiakuid;
- 8) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ning osaleb diskussioonis;
- 9) eristab ja analüüsib kuuldu ja loetu põhjal peamist informatsiooni ning olulisi seisukohti;
- 10) teeb kuuldust ja loetust kokkuvõtte nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 11) esitab loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;
- 12) sõnastab probleemi, väljendab oma arvamust, esitab argumente ja toob näiteid;
- 13) loeb tabelleid, diagramme, skeeme ja tingtähiseid ning kasutab neid enda koostatud tekstides;
- 14) hindab kriitiliselt suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
- 15) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;
- 16) koostab jutustavaid, kirjeldavaid ja arutlevaid tekste ning esitab neid;
- 17) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
- 18) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
- 19) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- 20) analüüsib enda ja teiste keelevahendite valiku sobivust olukorrast lähtudes;
- 21) vormistab korrektselt eri liiki tekste, arvestab olukorda ja adressaati, järgib keelenorme ja vormistusnõudeid;
- 22) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- 23) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, -liigist ja autorist;
- 24) leiab õigekirjajuhiseid veebist ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit ja hindab kriitiliselt õigekeelsussoovitusi;

25) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara ning kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid.

Õppesisu

Vene keel ühiskonnas. Keel kui arenev nähtus.

Ortoeepia. Sõnarõhu rasked juhud. Ortoeepiasõnastikud.

Morfoloogia. Sidesõnade iseloomustus.

Süntaks. Rindlaused, põimlaused, sidesõnata liitlaused. Lausete grammatilised seosed. Otsekõne. Dialoog.

Ortograafia ja interpunktsioon. Vahemärgid koondlausetes, komplitseeritud lausetes. Kirjavahemärgid liitlauses: rindlauses, põimlauses, sidesõnata lauses ning erinevate seoseliikidega liitlauses. Vahemärgid otse kõnega lausetes. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud. Eessõnade õigekiri.

Suuline ja kirjalik suhtlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmas arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Kompromissi leidmine ning kaaslane arvamuse täiendamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Väitlus, väitluse reeglid. Argumenteerimine, veenmine. Ettekande ja kõne koostamine, näitlikustamine ja esitamine. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebisuhtluskanalid: jututoad, blogid, vlogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.

Teabeallikad, alustekstid, tekstiloome. Veebist ja trükistest teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine. Teabe talletamine ning süstematiseerimine. Refereerimine ja tsiteerimine. Projekt, teadaanne, iseloomustus.

Tekst. Teksti liigid ja teksti stiil. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Teabe ning ilukirjanduse tekstide tõlgendamine, analüüsimine ja hindamine.

2.6.5. Hindamine

Hindamine on õppeprotsessi lahutamatu osa ning sama keerukas kui õpetamine ja õppimine. Hinnatakse eelkõige selleks, et soodustada teadmiste ja oskuste omandamist, pädevuste kujunemist. Ühtlasi annab hindamine tagasiside võimaluse nii õpetajale kui ka õpilasele – see on teatud etapi kokkuvõtte, teave tasemest, millele uut teadmist ehitada. Eeldatavalt peab hindamine olema kooskõlas õppeprotsessi eesmärkide ning nende saavutamiseks kavandatud ja toimunud tegevustega, eelkõige aga ainekavas sätestatud õpitulemustega.

Vene keele õpetamisel võib rakendada mitmesuguseid kontrolli ja hindamise meetodeid ning võtteid:

- suuline küsitlus, vestlus;
- viktoriin, valikvastustega test või lünktekst;
- kontrolltöö;
- esitlus;
- essee.

Testi või lünkteksti hindamine

Õpilane on test sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku vähemalt 50% punktidest.

100 – 90 punkti hinne „5”;

- 89 – 75 punkti hinne „4”;
- 74 – 50 punkti hinne „3”;
- 49 – 20 punkti hinne „2”;
- 19 – 0 punkti hinne „1”.

Kontrolltöö hindamine

Õpilane on kontrolltöö sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku vähemalt 50% punktidest.

- 100 – 90 punkti hinne „5”;
- 89 – 75 punkti hinne „4”;
- 74 – 50 punkti hinne „3”;
- 49 – 20 punkti hinne „2”;
- 19 – 0 punkti hinne „1”.

Essee ja esitlusi hindamine

Essee ja esitlusi hindamiskriteeriumid võib kokku võtta järgmiselt:

- ✓ “5” – töö näitab ülesande täpset mõistmist. Materjali loogiline esitus. Teos ja selle esitusvorm on originaalsed ja huvitavad. Kõik tööd tehti iseseisvalt ja mitmekülgselt.
- ✓ “4” – sisu vastab ülesandele, kuid kõiki aspekte pole käsitletud. Materjali loogiline esitus. Teos sisaldab loovuse elemente, individuaalseid “leidu”, “esile”. Suurem osa tööst tehti iseseisvalt.
- ✓ “3” – sisu vastab ülesandele, kuid kõiki aspekte pole käsitletud. Loogika rikkumine. Tavaline, tüüpiline, ei sisalda autori individuaalsust.
- ✓ “2” - sisu ei vasta ülesandele, on loogika rikkumine või selle puudumine.
- ✓ “1” – pole tööd.

2.7. Kirjandus

2.7.1. Kirjanduse õppe- ja kasvatuseesmärgid Kirjandusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) loeb eakohast ilukirjandust ja arendab lugemisoskust, omandab püsiva lugemisharjumuse kui maailma ja iseenda mõistmise vahendi;
- 2) väärtustab kirjandust rahvuskultuuri olulise osana, tutvub erinevate rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- 3) mõistab ilukirjanduse kujundlikku keelt, rikastab oma sõnavara, arendab suulist ja kirjalikku väljendusoskust;
- 4) arendab loomevõimeid ja suhtub loometöösse lugupidamisega, teab kirjandusloominguga seotud ameteid ja elukutseid;
- 5) kujundab kirjanduse abil oma esteetilisi ja eetilisi väärtushoiakuid ning valmidust võtta vastutus oma elu mõjutavate valikute ja otsuste eest;
- 6) laiendab silmaringi, rikastab mõtte- ja tundemaailma;
- 7) annab iseseisvaid hinnanguid, sõnastab ja esitab oma mõtteid;
- 8) hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt erinevaid infoallikaid, luues seoseid ühiskonnas toimuva ning enda väärtushoiakute ja tulevikuplaanide vahel.

2.7.2. Õppeaine kirjeldus

Kirjandus on alates 5. klassist eraldi õppeaine, milles õpilane arendab oma lugejaoskusi, kujundlikku mõtlemist ja verbaalset loomevõimet. Ilukirjanduse ja rahvaluule lugemise, analüüsi ja tõlgendamise kaudu kujundab õpilane oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, arendab enda mõtte- ja tundemaailma. Kirjandusõpetus toetab õpilase isiksuse kujunemist, individuaalse ja kogukondliku identiteedi määratlemist, laiemalt aga kultuuri eripära ja mitmekülgsuse teadvustamist.

Lugemis- ja tekstitoimingud on kirjandusõpetuse loomulik ja vajalik alus, sest kirjandust saab õppida vaid lugedes. Eesmärgistatud lugemine, eri lugemisviiside ja -mudelite kasutamine, lugemisülesannete täitmine, oma lugemisoskuse hindamine ja lugemiskogemuse jagamine toetab õpilase kujunemist oskuslikuks lugejaks. Põhikooli kirjandusõpetuses loetakse õpilastele lähedasi ja olulisi teemasid käsitlevaid ilukirjandusteoseid, mis aitavad mõista inimestevahelisi suhteid ja arendada empaatiavõimet, kujundada õpilase lugemisharjumusi ning tugevdada tema sisemist motivatsiooni lugeda. Tehnoloogiliselt laienenud lugemisvõimaluste hulgast valib õpilane endale sobivad, tundes paberraamatu kui peamise trükise kõrval ka audio- ja eraamatute kasutamise ning sisu omandamise spetsiifikat. Järk-järgult kirjanduse väljendusvahendeid tundma õppides ja muid tekstist arusaamist toetavaid oskusi omandades jõuab õpilane teose kui terviku tähendusvälja mõistmiseni ja selle väärtustamiseni. Eri liiki ilukirjandustekste, nii tervikteoseid kui ka tekstikatkendeid lugedes saab õpilane erinevaid lugemis- ja analüüsikogemusi, arendab oma interpreteerimis- ja sünteesivõimet, täiendab oma keelepädevust, sh sõnavara ja õigekeelsust, suhestab ennast aktuaalsete eluliste teemade ja probleemidega, kujundades seeläbi mina- ja maailmapilti. Tekstianalüüsi ja -tõlgendamise oskus on põhikooli kirjandusõpetuse põhieesmärk, mis on lahutamatu kirjanduse poeetika tundmisest, sealhulgas kujundlikkuse mõistmisest selle mitmetähenduslikkuses ja terviklikkuses. Ilukirjandusteose eritlemiseks peab õpilane valdama metakeelt kui tööriistakasti, mis avaks talle poeetilise teksti väljenduslikud võtted ja tähenduste paljususe.

Kirjandusteoste valiku põhikriteeriumideks on kunstiväärtus, humanistlik suunitlus ning positiivne mõju õpilastele, teoses püstitatud probleemide aktuaalsus õpilaste kõlbelisel kasvatamisel ning sallivuse kujundamisel. Samuti peetakse teoste valikul silmas õpilaste eakohaseid psühholoogilisi ja intellektuaalseid võimeid ning huvisid. Lugemisvara valikul arvestatakse eesti ja maailmakirjanduse, klassikalise ja tänapäeva kirjanduse ning eri žanre esindavate luule-, proosa- ja draamateoste põhjendatud proportsioone, nais- ja meesautorite esindatust ning kooliastmele kohaseid temavaldkondi. Tervikteoste valikul võib õpetaja jagada soovitusi, arvestades nii õpilaste eelistusi, huvisid kui ka lugemisvõimet. Põhikoolis on kohustuslik lugeda igas klassis vähemalt neli tervikteost, kuid soovitus on lektüüriraamatute arvu võimaluse korral suurendada ja õpilasi valikutesse kaasata. Et toetada paikkondlikku identiteeti ja teadvustada rahvapärimuse rolli kultuuris, pööratakse kirjandusõpetuses tähelepanu regionaalsele kirjandusele ja folklooripärandile. Traditsioonilist folkloorikäsitlust tuleb tänapäevastada, et õpilane mõistaks paremini pärimuskultuuri olemust ja funktsioone, suudaks õpituga paremini suhestuda ning tajuks, et folkloor on elav ja ajas muutuv nähtus. Pärimuskultuuri tundmine õpetab õpilast väärtustama ja hoidma rahvus- ja omakultuuri.

Kirjandustundides tegeleb õpilane ka aimetekstidega, mis on seotud kirjanike ja teiste kultuurilooliselt tähenduslike isikutega (nt elulugu, intervjuu autoriga), ja meediatekstidega, mis vahendavad kirjandusteoste kohta arvustavaid seisukohti (nt raamatututvustus, arvustus, blogi). Kultuuriloolised tekstid avavad identiteeti kujundavaid asjaolusid, aitavad mõista minevikku ja olevikku, kujundavad ajaloo- ja kultuuriteadvust. Ühtlasi õpib õpilane tundma teose kirjanduslikku ja ajaloolist konteksti ning autorist lugejani kulgevat kirjandusprotsessi. Kirjandusteoste üle arutlemiseks ja nende sügavuti mõistmiseks peab õpilane tundma kirjandusteaduslikku mõistestikku ja kirjanikega seotud kultuuriloolist tausta. Eelkõige on tähtis, et säiliks lugemishuvi ja areneksid tõlgendusoskused, kuid selleks on tarvis ka faktiteadmisi ja mõistevaramat.

Õppeprotsessis pakutakse õpilasele rohkesti omaloomingulisi, sealhulgas kirjandusteoste, teiste tekstidele ja oma elamustele tuginevaid kirjutamiskogemusi, et ergutada ja väärtustada loovust ning tuua esile oma isikupära ja anne. Eneseväljendusoskuse igakülgse arendamise huvides analüüsib õpilane tekste ja katsetab omaloomingut nii kirjalikult kui ka suuliselt. Suulised sooritusülesanded, sh jutustamine ja esitamine on olulised just jagamis- ja tagasisidekogemuse saamiseks. Loominguline eneseväljendus kirjanduse õppimisel hõlmab muu hulgas suhtlemist veebikeskkondades, info hankimist ja kriitilist hindamist, digitaalse sisu loomist, selle muutmist ja taasesitamist.

Kirjandusõpetuse kaudu suunatakse õpilast mõistma kunstiliikide vahelisi seoseid, avastama viise, kuidas kirjanduslikud süžeed, karakterid, teemad ja motiivid leiavad kasutamist ning edasiarendamist teatris, filmis, muusikas ja kujutavas kunstis. Kirjandus lõimub eeskätt keeleõpetusega, aga ka kõikide teiste õppeainetega ning toetab õppesisu ja õpitulemuste kaudu õppekava üldpädevuste kujundamist ja läbivate teemade käsitlemist. Läbivate teemade käsitlemise iseloom, sügavus ja raskuspunkt on klassiti erinev ning paljuski seotud kirjandustekstide valikuga.

2.7.3. Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

II kooliaste (5.–6. klass)

Õpilane:

- õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet;
- õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noorte kirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

III kooliaste

Õpilane:

- süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust;
- arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning

arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;

- loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noorte kirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

2.7.4. Õpitulemused ja õppesisu klasside kaupa

5. klass

Õpilane:

- 1) loeb laste- ja noortekirjandus teoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost;
- 2) loeb ladiusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;
- 4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste,
- 5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet,
- 6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;
- 7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;
- 8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;
- 10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;
- 11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;
- 12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;
- 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
- 14) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;
- 15) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
- 16) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladiusust, selgust ja tekstitäpsust;
- 17) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
- 18) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- 19) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal;
- 20) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Õppesisu

Lugemine ja ümberjutustamine

Eesmärgistatud lugemine, esialgne (ettevalmistav) lugemine, ositi lugemine; uuesti ülelugemine teatud eesmärgiga hoiakuga jt.

Lugemise tehnika: intonatsioon, pauseerimine, lugemistempo valik. Teoste iseseisev lugemine omal valikul.

Teksti üksikasjalik, lühidalt, koostatud plaani järgi, kommenteerimiselementidega, tegelase vaatepunktist ümberjutustamine. Jutustamine kunstniku või õpilaste endi loodud illustratsioonide alusel. Iseseisvalt loetud teoste tutvustamine klassikaaslastele.

Teksti mõtestamine ja analüüs

Mälu- ehk faktiküsimuste ja fantaasiaküsimuste koostamine. Küsimustele vastamine omas sõnastuses ning toetudes tekstile (tsiteerimine).

Teksti plaani koostamine: kavapunktide pealkirjastamine ühe sõna, väite, küsimuse või tsitaadiga.

Arutlemine sarnase teema kajastamise üle teistes varem käsitletud teostes.

Illustratiivsete näidete toomine tekstist ja isiklikust elukogemusest. Mõisted: pea- ja kõrvaltegelased, jutustamine 1. ja 3. isikus.

Sõnavara ja väljendusoskuse rikastamine. Kunstiliste detailide märkamine, tundmatute sõnade ja väljendite selgitamine.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Põhiandmeid autorite, kõnealuste teoste loomise ajastu ning neis kujutatud aja kohta.

Suuline rahvalooming, rahvaluule žanrid: muinasjutt, vanasõna, kõnekäänd, mõistus, legend (pärimus). Müüdid. Muinasjuttude liigid: imemuinasjutt, olustikuline muinasjutt, loomamuinasjutt. Kunstmuinasjutt. Fantaasia. Looduskirjeldus, portree.

Luulekeele iseärasused. Kahesilbiline värsijalg. Kujutus- ja väljendusvahendid: epiteet, võrdlus, isikustamine. Huumor ja satiir.

Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keele ilmekusega

Mõisted: vanasõna, kõnekäänd.

Epiteetide, võrdluste, isikustamise äratundmine ja mõistmine kirjandustekstides ning kasutamine oma kõnes.

Vanasõnade ja kõnekäändude tähendus, võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega.

Riimide leidmine ja loomine, kahesilbilise värsijala tundmine.

Loominguline tegevus ja esinemine

Omaloomingulised tööd

1. proosavormis (muinasjutt, lühikesed jutustava iseloomuga jutud, õpitud vanasõnadel ja kõnekäändudel põhinevad jutud jt);
2. luulevormis (luuletus etteantud riimidega jt);
3. loetud teoste alusel (kiri kirjandusteose tegelasele; loetud teose lühike hinnang või arvustus);
4. looduskirjeldused.

Esinemisoskus: luuletus, katkendid proosateostest, omaloodud tekstid.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavad kirjandusteosed kajastavad üldinimlikke väärtusi.

Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

Raamatu roll inimese elus. Kirjandus kui sõnakunst. Kultuuride mitmekesisus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja rahvastesse. Erinevused ja sarnasused kommetes, traditsioonides, usus.

Hea ja kurja probleem. Kõlbelise ideaali väljendumine suulises rahvaloomingus. Ustavus, julgus, tööarmastus, õiglus, arukus rahva ettekujutustes. Elulaadi, elukogemuse, elutarkuse peegeldumine rahvaluuleteostes.

Kõlbeline jõud kokkupuutes inimlike pahedega. Teod kui inimese väärtuse mõõt.

Ajalooline sündmus kui rahvusliku uhkuse aine. Minevik, tänapäev, tulevik. Elu ja sünged küljed. Inimese vastutus oma käitumise ja tehtud otsuste eest.

Kodumaa poeetiline kujund. Kodumaa looduse ilu. Inimese ja looduse harmoonia. Idee inimese ja looduse ühtsusest. Loodusesse säästva suhtumise vajalikkus. Suhtumine loomadesse kui kõlbelisuse mõõt. Inimese vastutus loodushoiu eest.

Sõprus ja osavõtlikkus. Õiglase ja ebaõiglase maailma tunnetamine. Lugeja kaasatundmine ja kaasaelamine kui enese tunnetamine ja kasvatamine. Karakterite omapära ja nende kokkupõrge. Vastastikuse abi osutamine ohumomendil kui täiskasvanulikkuse tunnus. Rõõm tehtud tööst.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Rahvaluule. Müüdid (1–2). Vene muinasjutud. Eesti muinasjutud. Maailma muinasjutud.

Mõistatused. Vanasõnad ja kõnekäänud. Paikkondliku algupäraga (nt Tallinna) legendid.

Ilukirjandus. Aleksandr Puškini luuletused; Mihhail Lermontovi luuletused; Fjodor Tjutševi luuletused; Afanassi Feti luuletused; Ivan Bunini luuletused; Konstantin Paustovski „Soe leib“;

Anton Tšehhovi „Lapsed“; Leonid Andrejev „Kussaka“; Ivan Bunini luuletused; Vladimir Solouhhin „Tasuja“, Arkadi Avertšenko „Beregov on Kissi õpetaja“.

Jaan Kross „Mardileib“, Eno Raud „Roostevaba mõök“, Friedebert Tuglas „Siil“, Ray Bradbury „Pühad“.

6.klass

Õpilane:

- 1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost;
- 2) loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;
- 4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi;
- 5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;
- 6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;
- 7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;
- 8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeoleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;
- 10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;
- 11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;
- 12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;

- 13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;
- 14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
- 15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;
- 16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
- 17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;
- 18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
- 19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- 20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal;
- 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Õppesisu

Lugemine ja ümberjutustamine

Eesmärgistatud lugemine, esialgne (ettevalmistav) lugemine, ositi lugemine; uuesti ülelugemine teatud eesmärgiga hoiakuga jt. Lugemise tehnika: intonatsioon, pauseerimine, lugemistempo valik.

Teoste iseseisev lugemine omal valikul.

Teksti üksikasjalik, lühidalt, koostatud plaani järgi, kommenteerimiselementidega, tegelase vaatepunktist ümberjutustamine. Jutustamine kunstniku või õpilaste endi loodud illustratsioonide alusel. Iseseisvalt loetud teoste tutvustamine klassikaaslastele.

Teksti mõtestamine ja analüüs

Mälu- ehk faktiküsimuste ja fantaasiaküsimuste koostamine. Küsimustele vastamine omas sõnastuses ning toetudes tekstile (tsiteerimine).

Teksti plaani koostamine: kavapunktide pealkirjastamine ühe sõna, väite, küsimuse või tsitaadiga.

Teksti põhiteema ja idee määramine. Arutlemine sarnase teema kajastamise üle teistes varem käsitletud teostes.

Isikliku arvamuse sõnastamine, väljendades suhtumist teose teemasse ja ideesse.

Illustratiivsete näidete toomine tekstist ja isiklikust elukogemusest.

Tegelaste või tegelasrühmade vahelise põhikonflikti väljatoomine, selle tekkepõhjuste ja lahendusvõimaluste selgitamine. Kirjeldatud sündmuste koht ja aja ning nende põhjuse-tagajärje seose väljatoomine.

Mõisted: faabula ja süžee, pea- ja kõrvaltegelased, jutustamine 1. ja 3. isikus.

Sõnavara ja väljendusoskuse rikastamine. Kunstiliste detailide märkamine, tundmatute sõnade ja väljendite selgitamine.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Põhiandmeid autorite, kõnealuste teoste loomise ajastu ning neis kujutatud aja kohta.

Kunstiteose teema ja idee. Süžee ja faabula. Kompositsioon, selle põhielemendid: ekspositsioon, tegevuse areng, kulminatsioon, lahendus, epiloog.

Epos, lüürika, draama. Kirjandusžanrid: jutustus, novell, valm, poem. Näidend, tegelased, repliik. Looduskirjeldus, interjäär, portree. Kunstiline detail.

Luulekeele iseärasused. Kolmesilbiline värsijalg. Kujutus- ja väljendusvahendid: epiteet, võrdlus, metafoor, isikustamine, hüperbool. Allegooria. Huumor ja satiir.

Kujundliku mõtlemise arendamine ja töö keele ilmekusega

Mõisted: metafoor, riim värsimõõt, allegooria, sümbol.

Epiteetide, võrdluste, isikustamise äratundmine ja mõistmine kirjandustekstides ning kasutamine oma kõnes. Metafoori äratundmise ja kasutamise võimalused. Sümbolika ja allteksti lihtsamad näited. Koomilised elemendid tekstis.

Riimide leidmine ja loomine, Kolmesilbilise väärsijala tundmine.

Kujundite kasutamine loovtöodes.

Loominguline tegevus ja esinemine

Omaloomingulised tööd

1. proosavormis (lühikesed jutustava iseloomuga jutud);
2. luulevormis (luuletus etteantud riimidega jt);
3. loetud teoste alusel (tegelaste dialoog; uus erinev lõpp jutule; kiri kirjandusteose tegelasele; loetud teose lühike hinnang või arvustus);
4. loodus- ja interjöörikirjeldused.

Esinemisoskus: luuletus, katkendid proosa- ja draamateostest, omaloodud tekstid. Dialoog kuulajaskonnaga.

Kirjandustekstide valik

Loetavad ja tundides käsitletavat kirjandusteoseid kajastavad üldinimlikke väärtusi.

Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

Raamatu roll inimese elus. Kirjandus ja teised kunstiliigid. Kultuuride mitmekesisus.

Erinevused ja sarnasused kommetes, traditsioonides, usus.

Kõlbeline jõud kokkupuutes inimlike pahedega. Usk õigluse võidusse. Väline ja sisemine ilu.

Eluvaate valik: elada endale või teha rõõmu teistele. Eluraskuste ületamine – headuse ja õigluse võidu kohustuslik tingimus? Kõlbelisuse poeetilised tunnid. Inimlik tänulikkus ja tänamatus. Kasvatamatud ja harimatud meie keskel. Teod kui inimese väärtuse mõõt.

Üksinduse probleem. *Ajalooline sündmus kui rahvusliku uhkuse aine.* Minevik, tänapäev, tulevik. Elu ja sünged küljed. Oma isikliku väärtuse tunnetamise probleem. Inimese vastutus oma käitumise ja tehtud otsuste eest. Argus ja lipitsemine kui ajatu nähtus.

Kodumaa poeetiline kujund. Inimese ja looduse harmoonia. Idee inimese ja looduse ühtsusest. Loodusesse säästva suhtumise vajalikkus. Suhtumine loomadesse kui kõlbelisuse mõõt. Inimese vastutus loodushoiu eest.

Perekond, suhted pereliikmete vahel. Põlvkondade järjepidevuse idee.

Sõprus ja osavõtlikkus. Õiglase ja ebaõiglase maailma tunnetamine. Lugeja kaasatundmine ja kaasaelamine kui enese tunnetamine ja kasvatamine. Karakterite omapära ja nende kokkupõrge.

Vastastikuse abi osutamine ohumomendil kui täiskasvanulikkuse tunnus.

Koolielu läbi huumoriprisma.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Ivan Krõlovi valmid, Aleksandr Puškini luuletused, “Dubrovski”; Mihhail Lermontovi luuletused, „Mtsõri”; Lev Tolstoi „Lapse jõud”; Ivan Turgenev „Bežini aas”; Aleksandr Kuprin „Valge puudel”; Konstantin Paustovski „Vana kokk”; Vladimir Nabokov „Malts”; Jevgeni Švarts „Alasti kuningas”, Assja Petrova “Kõik valetavad”.

Harri Jõgisalu „Rästik”, Jaan Rannap „Agu Sihvka annab aru”.

Hans Christian Andersen “Ööbik”, Rudyard Kipling „Kass, kes kõndis omapead”, O. Henri „Viimane leht”, Antoine de Saint-Exupery “Väike prints”, Mark Twain “Prints ja vaesus”.

III kooliaste

7.klass

Õpilane:

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;
- 2) loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab;
- 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;
- 7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni;
- 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- 11) teeb kokkuvõtte teose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni;
- 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- 14) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- 15) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- 16) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid;
- 17) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
- 18) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- 19) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;
- 20) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Õppesisu

Lugemine ja ümberjutustamine

Erinevad lugemisviisid: aeglane lugemine, kommenteeriv lugemine. Proosatekstide ja lüroepiliste tekstide kompositsiooni eri tasandite analüüs. Mõtestatud ilmekas poeesia lugemine.

Erinevad ümberjutustamise viisid: üksikasjaline, üldistav, fragmentaarne, varem etteantud põhimõttel. Isiklik suhtumine ümberjutustatavasse teksti. Oma arvamuse esitamine ja

kaitsmine. Jutustamise protsessis kahe või mitme žanrilt erinevate tekstide elementide sidumine.

Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Teksti mõistmine ja tõlgendamine: võtmesõnade leidmine, tegelaste vaatepunkti väljaselgitamine, tekstis autoripositsiooni määramine jm.

Arutlemine teoses püstitatud teemal: isikliku arvamuse väljendamine teksti sisu ja struktuuri kohta, oma seisukohtade argumenteerimine ja kaitsmine teosele viidates ja tsiteerides.

Analüüs- ja interpreteerimine: teose liigendamine süžeealisteks fragmentideks, plaanide koostamine, teose erinevate süžeealiste funktsioonidega (kirjeldus, portreeline või psühholoogiline karakteristik, monoloogid ja dialoogid) episoodide välja selgitamine, episoodide valimine etteantud põhimõttel.

Kirjandusteose struktuur: süžee ja kompositsioon, tegelaskonna struktuur, teksti stilistilised karakteristikud.

Proosateose kompositsioon. Kirjeldavad ja jutustavad elemendid, nende roll. Põhjuse-tagajärje seosed proosajutustuses.

Eri žanris teoste kunstispetsiifika. Lühijutt. Novell. Jutustus. Ajalooline romaan/jutustus.

Proosaluuletus. Lüüriline miniatuur.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Mõisted: personaaž, tegelane, prototüüp, teose põhikonflikt

Inimene kui peamine loomingulise mõtestamise objekt kirjanduses. Kirjandusteos kui autori looming, kirjaniku fantaasia produkt.

Autori, jutustaja ja kirjandusliku kangelase vahetõrge teoses. Eepilise teose kangelane, lüüriline kangelane, tegelane draamas. Autobiograafiline jutustus.

Tegelase karakteristik: sotsiokultuuriline, psühholoogiline, väline. Tegelase ajalooline ja kultuuriline tingitus. Tegelase „biograafia“ ja evolutsioon. Tegelase süžeealiste funktsioonide määramine, tegelaste vastastikuste suhete analüüs. Tegelaskõne (monoloog ja dialoog).

Erinevate teoste tegelaskujude võrdlus (ajaloolis-kultuuriline, autoripoeetika võrdlus).

Tegelase karakteri loomise vahendid: portree, autori iseloomustus, kõneline iseloomustus, olukorra kirjeldus jms. Draamateose tegelaste kujutamise iseärasused.

Loominguline tegevus ja esinemine

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine, osalemine diskussioonides loetu üle, lugejapäeviku pidamine, sõnavõttuks või ettekandeks valmistumine jms.

Kirjandusteose teksti „tõlkimine“ teise kunstiliigi keelde (eelkõige teatri- ja filmikeelde).

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutamiseks

7. klassil on tähelepanu keskmes üksikud kirjandusteosed, kuid suurenenud on ajalooliskirjanduslike ning kirjandusteoreetiliste teadmiste osakaal õppesises, mis suunab ka kirjandusteoste valikut. Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel klassi arutamiseks sobivaid teemasid ja probleeme: *inimese kõlbelised kohustused* - halastuse ja kaastunde probleem. Tunde ja kohuse konflikt. Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus; *täiskasvanuks saamine* - Sõbrad ja vaenlased. Enesetunnetuse esimesed kogemused. Alaealise suhted täiskasvanute ja eakaaslastega. Põlvkondade konflikt. „Murdemomentide“ tähendus inimese isiksuse ja iseloomu kujunemisel. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt;

„oma“ ja „võõras“ kultuuris - Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Erinevate rahvaste kombed ja uskumused. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse. Rahvuskultuuri eripära, tähendus selle kultuuri kandjatele. Eesti rahvuskultuuri traditsioonide, pärimuste ja kommete säilitamine ja arendamine;

looming kui maailma ümberkujundamise viis - Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangelane – poeedi „teisik“;

kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted - Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige; minu päritolu; mineviku, oleviku ja tuleviku seosed minu elus;

keskkond ja jätkusuutlik areng - Inimene ja loodusmaailm. Säästva ja austava suhtumise vajalikkus elusasse ja elutusse loodusesse. Looduslik tasakaal. Loodus kui üks inimelu kõrgemaid väärtusi-

Teoseid terviklikuks lugemiseks

Bölliina. „Ilja Muromets ja Röövel-Ööbik“. Eesti kangelasepos. „Kalevipoeg“ (katkend) (V. Deržavini, A.Kotšetkovi tõlge). „Jutustus möödunud aegadest“: „Lugu Olegi surmast“, A. Puškin „Laul targast Olegist“. Jermolai – Jerazm „Jutustus Pjotr ja Fevronia Muromskist“. J. London „Seal, kus lahknevad teed“. O’Henry „Vastik petja“. N.Leskov „Metsloom“. A. Tšehhov „Kameeleon“. A. Platonov „Juška“.

A. Grin „Punased purjed“. L. Tolstoi „Lapsepõlv“ (katkend); M.Gorki „Lapsepõlv“ (katkend); A.Avertšenko „Autobiograafia“. V. Hugo „Hüljatud“ (katkend „Gavroš“) R. Burns „Aus vaesus“. A. Puškin „Sügis“, M. Lermontov „Vaatan tulevikku kartusega“, „Laul tsaar Ivan Vassiljevitsšist, noorest opritšnikust ja uljast kaupmehest Kalašnikovist“. F. Tjutšev, „Silentium“, A. Maikov „Sügislehed keerlevad tuules“. L. Koidula, D. Vaarandi, autorite kodu- ja kodumaaluule. S. Jessenin luuletused, K. Simonov, „Oota mind“, W. Shakespeare, „Romeo ja Julia“. Ivan Bunin „Antonovka õunad“, Arthur Conan Doyle „Tantsivad mehikesed“, Mihhail Zoštšenko „Kuusk“, Oskar Luts „Kevade“, Friedebert Tuglas „Väike Illimar“, Jevgeni Švarts „Draakon“. Daniel Defoe „Robinson Crusoe“, A. Kitzbergi „Libahunt“, E. Vilde „Pisuhänd“.

8. klass

Õpilane:

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;
- 2) loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisostkust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;
- 7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;
- 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;

- 11) teeb kokkuvõtte teose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- 14) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- 15) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- 16) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistamisnõudeid;
- 17) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
- 18) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- 19) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;
- 20) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Õppesisu

Lugemine ja ümberjutustamine

Erinevad lugemisviisid: aeglane lugemine, kommenteeriv lugemine. Proosatekstide ja lüroepiliste tekstide kompositsiooni eri tasandite analüüs. Mõtestatud ilmekas poeesia lugemine.

Erinevad ümberjutustamise viisid: üksikasjaline, üldistav, fragmentaarne, varem etteantud põhimõttel. Isiklik suhtumine ümberjutustatavasse teksti. Oma arvamuse esitamine ja kaitsmine. Jutustamise protsessis kahe või mitme žanrilt erinevate tekstide elementide sidumine.

Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Teksti mõistmine ja tõlgendamine: võtmesõnade leidmine, tegelaste vaatepunkti väljaselgitamine, tekstis autoripositsiooni määramine jm.

Arutlemine teoses püstitatud teemal: isikliku arvamuse väljendamine teksti sisu ja struktuuri kohta, oma seisukohtade argumenteerimine ja kaitsmine teosele viidates ja tsiteerides.

Analüüs- ja interpreteerimine: teose liigendamine süželisteks fragmentideks, plaanide koostamine, teose erinevate süželistate funktsioonidega (kirjeldus, portreeline või psühholoogiline karakteristika, monoloogid ja dialoogid) episoodide välja selgitamine, episoodide valimine etteantud põhimõttel.

Kirjandusteose struktuur: süžee ja kompositsioon, tegelaskonna struktuur, teksti stilistilised karakteristikud.

Proosateose kompositsioon. Kirjeldavad ja jutustavad elemendid, nende roll. Põhjuse-tagajärje seosed proosajutustuses.

Eri žanris teoste kunstispetsiifika. Lühijutt. Novell. Jutustus. Ajalooline romaan/jutustus. Proosaluuletus. Lüüriline miniatuur.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Mõisted: personaaž, tegelane, prototüüp, teose põhikonflikt.

Inimene kui peamine loomingulise mõtestamise objekt kirjanduses.

Erinevate teoste tegelaskujude võrdlus (ajaloolis-kultuuriline, autoripoeetika võrdlus). Tegelase karakteri loomise vahendid: portree, autori iseloomustus, kõneline iseloomustus, olukorra kirjeldus jms. Draamateose tegelaste kujutamise iseärasused. Põhikonflikti olemuse määramine (sotsiaalne, eetiline). Kunstiline ruum ja aeg poeetilises tekstis. Teose ajaloolis-kultuuriline kontekst. Tekst kui kunstiline tervik. Klassitsism. Romantism. Rahvusromantism. Romantiline kangelane. Realism kirjanduses.

Loominguline tegevus ja esinemine

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine, osalemine diskussioonides loetu üle, lugejapäeviku pidamine, sõnavõtuks või ettekandeks valmistumine jms. Eri žanrides ning erineva suunitlusega tekstide loomine: esse, kirjand, temaatiline presentatsioon loomises. Kirjandusteose teksti „tõlkimine“ teise kunstiliigi keelde (eelkõige teatri- ja filmikeelde).

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutlemiseks

Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme:

inimese kõlbelised kohustused - halastuse ja kaastunde probleem. Tunde ja kohuse konflikt.

Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus; *täiskasvanuks saamine* - Enesetunnetuse esimesed kogemused. Alaealise suhted täiskasvanute ja eakaaslastega. Põlvkondade konflikt. „Murdemomentide“ tähendus inimese isiksuse ja iseloomu kujunemisel. Maailma tunnetamine kui katsumus. Inimese vastutus ümbritsevate ees. Pideva enesekasvatuse vajadus. Inimene lähedaste ringis. Peresisesed suhted. Perekond kui tõeliste inimlike väärtuste kese/keskpunkt; *isiksus ja ajastu* - Inimese vastutus maailma eest, milles ta elab. Kangelane ajaloo näo ees.

Isiksuse sotsiaalsed hüpostaasid (palged). Patriotism ja vabadusearmastus. Isiklikud ja grupiväärtused. „Oma“ ja „võõra“ kokkupõrge. Inimese võõrandumine tänapäevamaailmas. Ajatud kõlbelised väärtused;

„oma“ ja „võõras“ kultuuris - Kultuuride mitmekesisus. Rahvuslikud ja regionaalsed kultuurid. Erinevate rahvaste kombed ja uskumused. Austav suhtumine teistesse kultuuridesse.

Rahvuskultuuri eripära, tähendus selle kultuuri kandjatele;

looming kui maailma ümberkujundamise viis - Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangelane – poeedi „teisik“;

kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted - Mina kui Eesti ühiskonna täisväärtuslik liige; minu päritolu; mineviku, oleviku ja tuleviku seosed minu elus. Ajalooline mälu (ajaloolised sündmused ja traditsioonid, mis kujundavad/moodustavad/loovad ajaloolise järjepidevuse. Suhted teiste rahvustega (kontaktid eesti ja vene rahva esindajate vahel). Sallivus ja austus teise vastu kui rahvusvaheliste kontaktide alu;

keskkond ja jätkusuutlik areng - Inimene ja loodusmaailm. Säätva ja austava suhtumise vajalikkus elusasse ja elutusse loodusesse. Looduslik tasakaal. Loodus kui üks inimelu kõrgemaid väärtusi;

teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon - Teabe otsimise ja edastamise võimalused tänapäeval. Veebiressursid kui teabeallikas ja silmaringi laiendamise viis. Internet kui võimalike ohtude allikas (võrguportaalides käitumise probleemid, keelemõjud). Kino ja fotograafia kui ajaloo jäädvustamise (säilitamise) viisid.

Teoseid terviklikuks lugemiseks

Aleksandr Puškini luuletused, "Kapteni tütar", "Belkini jutustused"; Mihhail Lermontovi luuletused; Nikolai Gogol „Revigent“, „Portree“, „Sinel“; Fjodor Dostojevski “Valge ööd”, Lev Tolstoi “Poisipõlv”; Ivan Turgenev „Mumuu”, proosaluuletused; Fjodor Tjuttševi luuletused, Afanassi Feti luuletused; Anton Tšehhov „Paks ja peenike“, “Kihla vedada”. Eduard Bornhöhe „Tasuja”, Lydia Koidula luuletused, Oskar Luts „Kevade”, Eduard Vilde “Nende poeg”

G.Byroni luuletused. Walter Scott “Ivanhoe”. “Teelolijate terviseks“. E.Po „Surmas on elu”. F.Couper “Viimane mohikaanlane” (katkend).

9.klass

Õpilane:

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;
- 2) loeb ladiusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisostust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;
- 7) eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;
- 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- 11) teeb kokkuvõtte teose süžees, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- 14) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- 15) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- 16) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistamisnõudeid;
- 17) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;

- 18) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- 19) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;
- 20) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Õppesisu

Lugemine ja ümberjutustamine

Erinevad lugemisviisid: aeglane lugemine, kommenteeriv lugemine. Proosatekstide ja lüroepiliste tekstide kompositsiooni eri tasandite analüüs. Mõtestatud ilmekas poeesia lugemine.

Erinevad ümberjutustamise viisid: üksikasjaline, üldistav, fragmentaarne, varem etteantud põhimõttel. Isiklik suhtumine ümberjutustatavasse teksti. Oma arvamuse esitamine ja kaitsmine.

Jutustamise protsessis kahe või mitme žanrilt erinevate tekstide elementide sidumine.

Teksti mõtestamine, analüüs ja interpretatsioon, kujundlik mõtlemine

Teksti mõistmine ja tõlgendamine: võtmesõnade leidmine, tegelaste vaatepunkti väljaselgitamine, tekstis autoripositsiooni määramine jm.

Arutlemine teoses püstitatud teemal: isikliku arvamuse väljendamine teksti sisu ja struktuuri kohta, oma seisukohtade argumenteerimine ja kaitsmine teosele viidates ja tsiteerides.

Analüüs- ja interpreteerimine: teose liigendamine süželisteks fragmentideks, plaanide koostamine, teose erinevate süželistate funktsioonidega (kirjeldus, portreeline või psühholoogiline karakteristik, monoloogid ja dialoogid) episoodide välja selgitamine, episoodide valimine etteantud põhimõttel.

Kirjandusteose struktuur: süžee ja kompositsioon, tegelaskonna struktuur, teksti stilistilised karakteristikud.

Proosateose kompositsioon. Kirjeldavad ja jutustavad elemendid, nende roll. Põhjuse-tagajärje seosed proosajutustuses.

Eri žanris teoste kunstispetsiifika. Lühijutt. Novell. Jutustus. Ajalooline romaan/jutustus. Proosaluuletus. Lüüriline miniatuur.

Ajaloolis-kirjanduslikud teadmised ja mõisted

Mõisted: personaaž, tegelane, prototüüp, teose põhikonflikt

Tegelase karakteristik: sotsiokultuuriline, psühholoogiline, väline. Tegelase ajalooline ja kultuuriline tingitus. Erinevate teoste tegelaskujude võrdlus (ajaloolis-kultuuriline, autoripoeetika võrdlus). Põhikonflikti olemuse määramine (sotsiaalne, eetiline).

Kunstiline ruum ja aeg poeetilises tekstis. Teose ajaloolis-kultuuriline kontekst. Tekst kui kunstiline tervik. Kirjandussuunad ja -rühmitused 20. sajandi alguse kirjanduses.

Uusromantism, uusrealism. Luulekeele uuenemine. Sümbolism, akmeism, futurism vene kirjanduses.

Mõisted: luuletsükkel ja luuleraamat. Käsitletavate kirjandusteoste seostamine peamiste kirjandussuundadega.

Loominguline tegevus ja esinemine

Eri liiki iseseisvad esitlused: kirjandi või luuletuse esitamine, osalemine diskussioonides loetu üle, lugejapäeviku pidamine, sõnavõtuks või ettekandeks valmistumine jms.

Eri žanrides ning erineva suunitlusega tekstide loomine: essee, kirjand, retsensioon kirjandusteoste alusel loodud lavastusele ja filmile originaalteksti kõrvutamise ja selle lavaversiooni või ekraniseeringuga, temaatiline presentatsioon loomises. Kirjandusteose teksti „tõlkimine“ teise kunstiliigi keelde (eelkõige teatri- ja filmikeelde).

Kirjandusteoste valik, peamised teemad ja probleemid arutlemiseks

Kirjandusteoste valikul arvestatakse ka järgmisi sel kooliastmel arutlemiseks sobivaid teemasid ja probleeme: *inimese kõlbelised kohustused* - halastuse ja kaastunde probleem. Tunde ja kohuse konflikt. Isikliku kõlbelise valiku probleem. Kõlbelised ideaalid ja elutõde. Isiksuse kõlbeline väärikus; *isiksus ja ajastu* - Inimese vastutus maailma eest, milles ta elab. Kangelane ajaloo näo ees.

Isiksuse sotsiaalsed hüpostaasid (palged). Patriotism ja vabadusearmastus. Isiklikud ja grupiväärtused. „Oma“ ja „võõra“ kokkupõrge. Inimese võõrandumine tänapäevamaailmas. Ajatud kõlbelised väärtused;

looming kui maailma ümberkujumise viis - Kunst ja armastus kui inimelu kõrgeimad väärtused. Lüüriline teos kui isikliku maailmapildi peegeldus. Lüüriline kangelane – poeedi „teisik“;

kodanikuühiskond ja rahvusvahelised suhted - Ajalooline mälu (ajaloolised sündmused ja traditsioonid, mis kujundavad/moodustavad/loovad ajaloolise järjepidevuse. Suhted teiste rahvustega (kontaktid eesti ja vene rahva esindajate vahel). Sallivus ja austus teise vastu kui rahvusvaheliste kontaktide alu;

teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon - Teabe otsimise ja edastamise võimalused tänapäeval. Veebiressursid kui teabeallikas ja silmaringi laiendamise viis. Internet kui võimalike ohtude allikas (võrguportaalides käitumise probleemid, keelemõjud). Kino ja fotograafia kui ajaloo jäädvustamise (säilitamise) viisid.

Teoseid terviklikuks lugemiseks

Aleksandri Blok luuletused, Vladimir Majakovski luuletused, Nikolai Gumiljov luuletused, Anna Ahmatova luuletused, Aleksandr Kuprin „Junkur“, Maksim Gorki „Vanaeit Izergil“, Leonid Andrejev „Noorsugu“, Mihhail Bulgakov „Koera süda“, Vladimir Nabokov „Juhus“, Aleksandr Solženitsõn „Küll on kahju“, Mihhail Šolohhov „Inimese saatuse“, Aleksandr Vampilov „Kohtumine, Andrei Platonov „Liivane õpetaja“, Viktoria Tokareva „Parim päev“, Ljudmila Petruševskaja „Gljuk“.

Mati Unt „Hüvasti, kollane kass“; Ray Bradbury „Veldt“, A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees“ ja A. Kiviräha „Rehepapp“.

2.7.5. Hindamise põhimõtted

Hindamine on õppeprotsessi lahutamatu osa ning sama keerukas kui õpetamine ja õppimine. Hinnatakse eelkõige selleks, et soodustada teadmiste ja oskuste omandamist, pädevuste kujunemist. Ühtlasi annab hindamine tagasiside võimaluse nii õpetajale kui ka õpilasele – see on teatud etapi kokkuvõte, teave tasemest, millele uut teadmist ehitada. Eeldatavalt peab hindamine olema kooskõlas õppeprotsessi eesmärkide ning nende saavutamiseks kavandatud ja toimunud tegevustega, eelkõige aga ainekavas sätestatud õpitulemustega.

Kirjanduse õpetamisel võib rakendada mitmesuguseid kontrolli ja hindamise meetodeid ning võtteid:

- suuline küsitlus, vestlus;
- viktoriin, valikvastustega test või lünktekst;
- lugemiskontroll (fakti- ehk mäloküsimused teose kohta);
- analüüsi- ja tõlgendusülesanded (nõuavad arutlemist, argumenteerimist, võrdlemist);
- kirjanduslik essee;
- raamatuarvustus;
- omaloominguline töö (kirjeldus, jutt, luuletus, dialoog);

Vestlus ja arutelu on kirjandusõpetuses äärmiselt olulised aktiivõppemeetodid: küsimusi esitades suunab õpetaja õpilasi mõtlema, oma seisukohti ja arvamusi väljendama, mis omakorda mõjutab hoiakute ja hinnangute kujunemist. Osalemine vestlustes ja aruteludes pakub õpilastele rohkesti vahetut tagasisidet, toob välja nende tugevad ja nõrgad küljed, toetab eneseregulatsiooni ning tekitab huvi õppimise vastu. Ka **paaris- ja rühmatöö** kaudu saab õpilane tagasisidet oma teadmiste ja oskuste kohta, kuna tekib otsene võrdlusvõimalus teiste õppijatega. Aktiivõppemeetodid võimaldavad õppida üksteiselt, võtmesõnaks on siin koostöö.

Viktoriini, testi või lünkteksti hindamine

Õpilane on test sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku vähemalt 50% punktidest.

100 – 90 punkti hinne „5”;

89 – 75 punkti hinne „4”;

74 – 50 punkti hinne „3”;

49 – 20 punkti hinne „2”;

19 – 0 punkti hinne „1”.

Analüüsi- ja tõlgendusülesanded hindamine

Kirjandusõpetuses pole sageli võimalik täpselt määratleda teadmiste standardit, järelkult ka eduka soorituse skaalat ja piire. Kuna kirjandusõpetuse keskmes on kirjandusteos – sisulisest ja vormilisest aspektist käsitletav tekst, tekib probleem, kuidas **kirjandusteose analüüsi ja tõlgendust hinnata**. Siin võivad hindamiskriteeriumid, mida kas valikuliselt või komplekselt arvestada.

Kirjutamisosa hindamine

Kirjandusteksti analüüsi ja tõlgendusega võib tegeleda näiteks küsimustele vastamise vormis, kuid selle võib välja arendada ka **kirjanduslikuks esseeks**. Selgi puhul on käsitluse keskmes kas kodus või tunnis loetud teos (nt romaan, novell, luulekogu, näidend). Kirjandusliku essee hindamisel võib silmas pidada üldisi essee kirjutamise nõudeid, kuid võib keskenduda ka ainult teose analüüsi, tõlgendamise ja mõistmisega seotud asjaoludele. Kirjandusliku essee hindamiskriteeriumid võib kokku võtta järgmiselt:

- **sisu:** teema avatus ja arendus, probleemi ja põhiidee sõnastamine, teose lugejapoolne tõlgendus, seostamine tänapäeva või iseenda eluga;
- **arutlemise võtted:** analüüsimine, näitlikustamine, võrdlemine, defineerimine, klassifitseerimine;
- **kompositsioon:** sissejuhatus, teema arendus, lõppsõna; üleminekud, detailid, üksik ja üldine, loomulikkus ja sujuvus;
- **stiil:** sõnavara, lausestus, mõtete vahelised seosed, kujundlikkus;
- **keelekasutus:** õigekiri;
- **vormistus:** käekiri, arvutitruki nõuded, paigutus jms.

Lugemiskontroll hindamine

- ✓ “5” - õpilane loeb teksti ilmekalt, õigesti, ei tee vigu, vastab selgelt ja asjatundlikult teksti puudutavatele küsimustele.
- ✓ “4” - õpilane loeb teksti ilmekalt, õigesti, kuid võib lugemisel teha 1-2 viga, vastab teksti puudutavatele küsimustele selgelt ja asjatundlikult.
- ✓ “3” - õpilane loeb teksti vähese ilmekusega, teeb vigu, kuid vastab teksti puudutavatele küsimustele õigesti / õpilane loeb teksti vähese ilmekusega, teeb vigu (mitte rohkem kui 4), enamasti vastab teksti puudutavatele küsimustele õigesti /

õpilane loeb teksti vähese ilmekusega, praktiliselt ei eksi, kuid ei oska vastata enamikule teksti puudutavatele küsimustele.

- ✓ “2” - õpilane loeb teksti ilmekalt, teeb palju vigu ega oska vastata enamikule tekstiga seotud küsimustele.
- ✓ “1” - õpilane loeb teksti ilmekalt, teeb palju vigu ega oska vastata teksti puudutavatele küsimustele.

AINEKAVA „Keel ja kultuur“

4.1. Õppeaine kirjeldus

Õpilase emakeeleõpetuse eesmärk on toetada õpilase mitmekeelsuse arengut ja tagada kultuuriline sulandumine Eesti ühiskonda, kuid hoida sidet oma emakeelse kultuuripärandiga. Oma emakeele ja kultuuri õppimine aitab õpilasel luua seosed eesti keele kui teise keele ja kirjanduse õppimisega ning mõista keele ja kultuurilise tausta tähtsust üksikisikule, kogukonnale ja ühiskonnale. Emakeele ja kultuuri õppimine aitab õpilasel tähtsustada nii oma emakeelt kui ka väärtustada teisi keeli ja kultuure. On oluline, et võõrsil või kodukeelest erinevas keelekeskkonnas elav laps ei unustaks oma emakeelt ja et see areneks eakohaselt. Emakeel aitab arendada lapse mõtlemist, eneseväljenduse oskust ning mõjutab lapse kui isiksuse kujunemist. Emakeelt hästi valdav laps saab koolis paremini hakkama ka siis, kui kooli õppekeel ei ole tema emakeel.

Õpe on suunatud õpilase rahvusliku identiteedi säilitamisele, teadmiste omandamisele rahvuskultuurist ning emakeeles nii suulise kui võimaluse korral ka kirjaliku suhtlemisoskuse arendamisele.

Õpilane õpib lugema erinevaid tekste, analüüsima saadud teavet, seda struktureerima ja edastama nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õpilane arendab oma keeleoskust keelekeskkonnas suheldes. Õpilane õpib keeli võrdlema ja kasutama keeleoskust teadlikult erinevates õpikeskkondades. Eesmärk on süvendada sidet oma emakeele ja päritolukultuuriga.

Esimeses kooliastmes keskendutakse emakeeleõpetuses peamiselt suulisele keelekasutusele, õpilane õpib kuulama, küsima, vastama, jutustama. Arendatakse sõnavara, õpilane omandab peamised lugemis- ja kirjutamisoskused, tutvub lastekirjanduse ning eakohaste kultuuritraditsioonidega. Esimesel etapil tutvustatakse õpilasi suulise rahvaloominguteostega, rahvapärimumustega. Õppimise ülesandeks pole mitte ainult parimate rahvakunstiteostega tutvumine, vaid ka verbaalse loovuse, laste kujutlusvõime, kõne, mõtlemise arendamine, sõnavara suurendamine, ideede laiendamine meid ümbritseva maailma, inimeste, loomade, taimede kohta. Eesmärk on õppida kasutama keelt erinevates suhtlusolukordades, olla teadlik emakeele tähtsusest ja luua side oma emakeelega. Lisaks alustatakse esimeses kooliastmes emakeeles kirjutamise õppimist.

Esimeses kooliastmes toimub emakeeleõpe pigem mänguliselt, erinevates suhtlussituatsioonides, eakohaste tekstide ja sisuvaldkondade abil. Oluline on kujundada õpilases julgus oma emakeeles suhelda. Oluliseks toetuseks emakeele omandamisel on kooliväline keskkond, eelkõige kodu, osalemine kogukondlikel üritustel, võimalus viibida oma keele keskkonnas. Sellel etapil on oluline lapse oskus teatud olukorda sukelduda ja nukuteater aitab sellele kaasa. Lavastustes osalemine võimaldab lastel parandada oma emakeelt, mõista oma emakeele iseärasusi.

Suulise suhtlemisoskuse kujunemiseks harjutatakse rühmas nii teiste kuulamist kui ka ise kõnelemist. Kuulamine, küsimine, vastamine, lugude jutustamine jne annab õpilasele võimaluse tutvuda erinevate suhtlusolukordadega.

Tekstide mõistmise arendamiseks vaadeldakse erinevaid eakohaseid tekste, nagu muinasjutud, lühilood, lihtsad info- ja meediatekstid, luuletused ning pildid. Harjutatakse küsimuste lugemist, koostamist, neile vastamist, eriti jutustavate ja kirjeldatavate tekstide põhjal.

Tekstiloomes õpitakse tundma kirjutamiseks vajalikke algtõdesid ja kirjakeele olemust, sh kirjasüsteemi. Kirjutamist harjutatakse nii klassis rühmaga kui ka individuaalselt. Olulisel kohal on eakohased keelemängud. Erilist tähelepanu pööratakse õpitava keele eripäradele. Kirjanduse ja kultuuri mõistmisel on oluline, et keelekasutust vaadeldakse eelkõige aktiivses keelekeskkonnas, st kodus, kogukonnas, koostöös õpilast igapäevaselt ümbritsevate inimestega.

Esimeses kooliastmes lähtutakse **tagasiside andmisel** järgmisest:

- eneseväljenduse ja suhtlemisoskuse areng
- sõnavara eakohane teadlik kasutamine
- eri liiki tekstidest aru saamine
- lugemisharjumuse kujunemine
- eakohane tekstiloomine
- kultuurieripärade tundmine

Teises kooliastmes on oluline, et õpilasel tekiks oskus ja harjumus oma emakeele kasutamiseks erinevates suhtlusolukordades. Õpilane õpib lugema erinevaid tekste, analüüsima saadud teavet, seda struktureerima ja edastama nii suuliselt kui ka kirjalikult. Õpilane arendab oma keeleoskust keelekeskkonnas suheldes. Õpilane õpib keeli võrdlema ja kasutama keeleoskust teadlikult erinevates õpikeskkondades. Eesmärk on süvendada sidet oma emakeele ja päritolukultuuriga.

Suulise ja kirjaliku suhtlus suhtlemisoskuse arendamiseks on oluline osalemine rühma tegevustes. Üksteist kuulates, omavahel dialoogis olles ning koostöiselt tegutsedes on hinnata enda ja teiste tegutsemist ning saada ise tagasisidet. Üha rohkem kasutatakse keele harjutamiseks ja keelekeskkonna imiteerimiseks emakeelse meedia võimalusi.

Teksti vastuvõtmisel suunatakse õppijat üha enam erilaadsete tekstide juurde, süvendatakse tekstide lugemise ja tõlgendamise oskust. Harjutatakse küsimuste esitamist teksti kohta ning kokkuvõtete tegemist. Tekstidest lähtuv arutelu, lugemiskogemuse jagamine, tekstide analüüsimine loob õpilasele aluse oma sõnavara ja väljendusoskuse laiendamiseks emakeeles. Tekstiloomes harjutatakse kirjutamisprotsessi etappe, eriliigiliste tekstide ülesehitust, õigekirja eripärasid oma keeles ning nende kasutamist oma tekstides.

Kirjanduse ja kultuuri mõistmiseks suunatakse õpilaste mõtlema kultuurilise identiteedi kujunemisele, emakeele kasutamise võimalusele kodus ja kogukonnas.

Teises kooliastmes keskendutakse hindamisel õpilase edenemisele, antakse õpilasele tagasisidet tema suulise ja kirjaliku väljendusoskuse, keele mõistmise ja kasutamise kohta.

Õpilane saab teavet nii oma keeleoskusest kui ka üldkultuurilise tausta mõistmisest.

Tagasiside on oluline edasise keeleõppe toetamiseks. Lisaks õpetaja tagasisidele annab õpilane ka ise tagasisidet oma keeleoskuse arengule.

Teises kooliastmes lähtutakse **tagasiside andmisel** järgmisest:

- eneseväljenduse ja suhtlemisoskuse areng erinevates suhtlusolukordades
- sõnavara eakohane teadlik kasutamine nii suuliselt kui ka kirjalikus tekstiloomes
- eri liiki tekstidest aru saamine, teabe hankimine ja hindamine
- õpioskuste areng, sealhulgas iseseisev keeleoskuse arendamine

- keelelise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähenduse mõistmine

Kolmandas kooliastmes on emakeeleõppe peamiseks ülesandeks teadmiste süvendamine õpilase keeleoskusest lähtudes. Õpitakse tõlgendama, analüüsima ning looma erinevaid suulisi ja kirjalikke tekste. Õpilase suhe oma keele eripära, kultuuritraditsioonide ning keelekogukonnaga muutub mitmekülgsemaks. Õpilane kasutab oma süvenenud keeleoskust erinevates õpikeskkondades, toetades emakeeles õppides õppeainete kooli õppekeeles omandamist. Õpilane väärtustab oma emakeelt ja kasutab seda teadlikult ja loovalt erinevates suhtlusolukordades. Õpilane süvendab oma õpimotivatsiooni koostöös kooli ja kogukonnaga ning leiab võimalusi oma keeleoskuse arendamiseks ka väljaspool kooli. Suulise ja kirjaliku suhtlemisoskuse arendamiseks arutletakse sündmuste üle, mis on lähedased noortele, toimuvad õpilase lähikonnas ja keelekogukonnas. Harjutatakse arutelu, vaidlemist, arvamuste avaldamist, seisukohtade esitamist ja aktsepteerimist või ümber lükkamist. Emakeelse keskkonna ja meedia võimalusi kasutatakse erinevate suhtlusolukordade loomiseks. Hinnatakse iseenda tegevust, harjutatakse tagasiside andmist ja saamist.

Teksti vastuvõtt on oluline, et õpilasel säiliks ja areneks huvi just omakeelsete tekstide vastu. Õpitakse hindama info usaldusväärsust. Lugemiseks ja kuulamiseks valitakse eriteemalisi eakohaseid tekste, et õpilane õpiks tajuma erinevate tekstide eesmärki. Jagatakse lugemiskogemusi erinevates suhtlussituatsioonides nii suuliselt kui ka kirjalikult. Tekstiloomes harjutatakse eriliigiliste ja erineva eesmärgiga tekstide koostamist, analüüsitakse kirjutamise protsessi. Harjutatakse nii klaviatuuril kui ka käsikirjalise teksti kirjutamise vilumust. Pööratakse tähelepanu emakeelse teksti stiilikasutusele, sh erinevatele väljendite tähendusele suhtlusolukorrast lähtudes.

Kirjanduse ja kultuuri mõistmiseks tutvutakse emakeelse meedia ja erinevate kultuurisündmustega, samuti loetakse rahvuskirjanike teoseid. Samuti võrreldakse põhjalikumalt oma ja Eesti erinevate piirkondade kultuuritavasid ja traditsioone. Kolmandas kooliastmes suureneb hindamisel õpilase enda roll oma teadmiste ja oskuste analüüsimisel. Hindamise ülesanne on anda teavet õpilase edenemise kohta, kuidas on arenenud tema suuline ja kirjalik emakeele kasutamise oskus. Õpilane saab ise planeerida edasised tegevused oma õppeprotsessis nii kolmanda kooliastme lõpus kui ka järgmisel haridustasemel.

Kolmandas kooliastmes lähtutakse **tagasiside andmisel** järgmisest:

- teadlik eneseväljendus ja suhtlemisoskus erinevates suhtlusolukordades, oskus analüüsida oma valikuid
- sõnavara teadlik valik ja kasutamine nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes
- ilukirjandustekstide lugemine ja tõlgendamine, emakeelse lugemisvara valimine
- eri liiki tekstide mõistmine, tõlgendamine, teabe hankimine ja kriitiline hindamine
- iseseisev keeleoskuse arendamine, aktiivne emakeele ja muude õpitud keelte kasutamine teabe hankimiseks
- keelelise ja kultuurilise identiteedi, emakeele ning mitmekeelsuse tähenduse mõistmine

4.2. Õpitulemused ja õppesisu klasside kaupa

Õpitulemused on kirjeldatud üldiste õpieesmärkidena. Iga keeleõppe läbiviija kirjeldab õpitulemused, lähtudes konkreetset õpitavast keelest, õpilase keeletasemest ja üldistest õpieesmärkidest.

1. klass

Õpilane:

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
3. osaleb vestluses, moodustab küsimusi ja vastab ise talle esitatud küsimustele
4. kirjutab lihtsamaid teateid.
5. omandab teadliku lugemisoskuse;
6. loeb eri liiki eakohaseid tekste, mõistab nende sisu;
7. analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste.
8. sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
9. tunneb joonis- ja kirjatähti, kirjutab loetava käekirjaga;
10. kirjutab mõtestatud lauseid.
11. kujundab eakohase lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, rikastab sõnavara;
12. mõistab oma rahvapärimust ja kultuurilist mitmekesisust.
13. kirjutab õigesti õpitud keelendeid;
14. järgib lihtsamaid õpitud keelereegleid.

Õppesisu

Kuulamisoskus. Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine.

Suhtlemisoskus. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas.

Leksikoloogia. Sõna kui keeleühik.

Lugemisoskus. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsikirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Rahvaluule. Vene muinasjutud. Mõistatused. Vanasõnad ja kõnekäänud.

Ilukirjandus. Aleksandr Puškini luuletused; Vladimir Orlovi luuletused; Samuil Maršaki luuletused; Mihhail Pljatskovski lugusid; Sofia Prokofjeva lugusid.

2. klass

Õpilane:

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
3. osaleb vestluses, moodustab küsimusi ja vastab ise talle esitatud küsimustele
4. kirjutab lihtsamaid teateid.
5. omandab teadliku lugemisoskuse;
6. loeb eri liiki eakohaseid tekste, mõistab nende sisu;
7. analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste.
8. sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
9. tunneb joonis- ja kirjatähti, kirjutab loetava käekirjaga;
10. kirjutab mõtestatud lauseid.
11. kujundab eakohase lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, rikastab sõnavara;
12. mõistab oma rahvapärimust ja kultuurilist mitmekesisust.
13. kirjutab õigesti õpitud keelendeid;
14. järgib lihtsamaid õpitud keelereegleid.

Õppesisu

Kuulamisoskus. Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine.

Suhtlemisoskus. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Sõna kui keeleühik. Vanasõnad, kõnekäänud.

Tekstiloom. Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine.

Lugemisoskus. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsikirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Rahvaluule. Vene muinasjutud. Mõistatused. Vanasõnad ja kõnekäänud.

Ilukirjandus. Aleksandr Puškini luuletused; Vladimir Orlovi luuletused; Boriss Zakhoderi luuletused; S. Prokofjeva "Lugu ebaharilikust hiirest"; D. Peišens "Sügis metsalinnas"; S. Mihhalkov "Toonekured ja konnad", "Ma tahan päid lüüa"; I. Gamazkova "Maagiline perekond"; N. Pavlova "Kutsu mind nimepidi" K. Tšukovski "Dr Aibolit"; S. Sedov "Jutud madu Gorõnõtšist"; N. Nossov "Neznaika Päikeselinnas"; A. Tolstoi "Kuldvõti ehk Buratino seiklused".

3. klass

Õpilane:

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
3. osaleb vestluses, moodustab küsimusi ja vastab ise talle esitatud küsimustele
4. kirjutab lihtsamaid teateid.
5. omandab teadliku lugemisoskuse;
6. loeb eri liiki eakohaseid tekste, mõistab nende sisu;
7. analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste.
8. sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
9. tunneb joonis- ja kirjatähti, kirjutab loetava käekirjaga;
10. kirjutab mõtestatud lauseid.
11. kujundab eakohase lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, rikastab sõnavara;
12. mõistab oma rahvapärimust ja kultuurilist mitmekesisust.
13. kirjutab õigesti õpitud keelendeid;
14. järgib lihtsamaid õpitud keelereegleid.

Õppesisu

Kuulamisoskus. Õpetaja, kaaslaste ja tehnilise vahendiga esitatud teksti kuulamine, suulise juhendi järgi toimimine.

Suhtlemisoskus. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) ja viisakusväljendite valik suhtlemisel. Eri teemadel vestlemine, arutamine paaris ja rühmas.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Sõna kui keeleühik. Vanasõnad, kõnekäänud.

Tekstiloom. Sõna ja lause ladumine ning kirjutamine.

Lugemisoskus. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendamisel. Käsikirjalise teksti lugemine tahvlilt ja vihikust. Sõna, lause ja teksti lugemine ning sisu mõistmine.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Rahvaluule. Vene muinasjutud. Mõistatused. Vanasõnad ja kõnekäänud.

Ilukirjandus. Aleksandr Puškini luuletused; Konstantin Paustovski "Vana maja elanikud", "Kassivaras"; V.Odojevski "Linn nuuskutubakas"; E.Uspenski "Onu Fjodor, koer ja kass"; V. Dragunsky "Peamised jõed", "Saabastega Kass", "Lapsepõlve sõber", M.Prišvin lugusid; Mamin-Sibirjak lugusid; V.Garšin "Konn rändur"; V.Nekrassov "Kapten Vrungeli seiklused"; M.Zoštsenko "Suured reisijad".

4. klass

Õpilane:

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid erinevates suhtlusolukordades;
3. kuulab kaaslaste seisukohti, arvestab nendega, avaldab ise arvamust;
4. annab tagasisidet, analüüsib ise saadud tagasisidet.
5. loeb kokkulepitud tekste ning leiab ise teemakohaseid teoseid ja tekstikatkeid;
6. kasutab lugemiskogemust teabe hankimiseks;
7. analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, esitab küsimusi ja teeb järeldusi.
8. kasutab nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes eesmärgile vastavat sõnavara ja väljendeid;
9. loob juhendamisel eri liiki tekste.
10. õpilane oskab kirjeldada keelelise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähendust;
11. kasutab emakeele õppimiseks teadlikult koolivälise emakeelse keskkonna võimalusi
12. loeb eakohast kirjandust emakeeles.
13. mõistab emakeele struktuuri;
14. järgib õpitud keelereegleid;
15. kasutab keeleinfo leidmiseks erinevaid keskkondi.

Õppesisu

Kirjakeele mõiste. Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Leksikoloogia ja fraseoloogia. Sünonüümid. Antonüümid. Homonüümid. Fraseologismid.

Tekst. Tekstiliigid: instruksioon, käsikirjas kirjatatud teade, SMS-teade, e-kiri, jutustus, luuletus. Kommunikatsioon internetis. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema ja peamõtte. Dialoog. Monoloog.

Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste).

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse väljendamine. Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Rahvaluule. Vene muinasjutud. Mõistatused. Vanasõnad ja kõnekäänud.

Ilukirjandus. Aleksandr Puškini luuletused; Mihhail Lermontovi luuletused; Sergei Jesenini luuletused; Konstantin Balmonti luuletused; Konstantin Paustovski „Jänese jalad“; Vitali Bianki „Metsaorkester“; Mihhail Prišvin „Kuldne aas“; Mihhail Zoštšenko „Ära valeta“; Lidia Tšarskaja „Sibirotska“; Juri Jakovlev „Ledum“; Anton Tšehhov „Vanka“; Vassili Jan „Nikita ja Mikita“; Aleksandr Kuprin „Elevant“; Saša Tšjorni „Foks Miki päevik“.

5. klass

Õpilane:

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid erinevates suhtlusolukordades;
3. kuulab kaaslaste seisukohti, arvestab nendega, avaldab ise arvamust;
4. annab tagasisidet, analüüsib ise saadud tagasisidet.
5. loeb kokkulepitud tekste ning leiab ise teemakohaseid teoseid ja tekstikatkeid;
6. kasutab lugemiskogemust teabe hankimiseks;
7. analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, esitab küsimusi ja teeb järeldusi.
8. kasutab nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes eesmärgile vastavat sõnavara ja väljendeid;
9. loob juhendamisel eri liiki tekste.
10. õpilane oskab kirjeldada keelelise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähendust;
11. kasutab emakeele õppimiseks teadlikult koolivälise emakeelse keskkonna võimalusi
12. loeb eakohast kirjandust emakeeles.
13. mõistab emakeele struktuuri;
14. järgib õpitud keelereegleid;
15. kasutab keeleinfo leidmiseks erinevaid keskkondi.

Õppesisu

Kirjakeele mõiste. Keelenormi mõiste ja variatiivsus. Kõnekultuur. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Foneetika. Graafika. Ortoeepia. Häälikumuutused kõnes. Vene keele hääldus.

Tekst. Tekstiliigid: instruksioon, käsikirjas kirjatatud teade, SMS-teade, e-kiri, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, allteemad ja peamõtte. Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus, arutus.

Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste).

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine. Raamatust kokkuvõtte ning raamatu kohta lugemissoovituse väljendamine. Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Rahvaluule. Vene muinasjutud. Maailma muinasjutud.

Mõistatused. Vanasõnad ja kõnekäänud.

Ilukirjandus. Aleksandr Puškini luuletused; Mihhail Lermontovi luuletused; Fjodor Tjutševi luuletused; Afanassi Fet luuletused; Konstantin Paustovski „Soe leib“, Anton Tšehhov „Lapsed“; Leonid Andrejev „Kussaka“; Ivan Bunini luuletused; Vladimir Solouhhiin „Tasuja“, Arkadi Avertšenko “Beregov on Kissi õpetaja“.

6. klass

Õpilane:

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid erinevates suhtlusolukordades;
3. kuulab kaaslaste seisukohti, arvestab nendega, avaldab ise arvamust;
4. annab tagasisidet, analüüsib ise saadud tagasisidet.

5. loeb kokkulepitud tekste ning leiab ise teemakohaseid teoseid ja tekstikatkeid;
6. kasutab lugemiskogemust teabe hankimiseks;
7. analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, esitab küsimusi ja teeb järeldusi.
8. kasutab nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes eesmärgile vastavat sõnavara ja väljendeid;
9. loob juhendamisel eri liiki tekste.
10. õpilane oskab kirjeldada keelelise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähendust;
11. kasutab emakeele õppimiseks teadlikult koolivälise emakeelse keskkonna võimalusi
12. loeb eakohast kirjandust emakeeles.
13. mõistab emakeele struktuuri;
14. järgib õpitud keelereegleid;
15. kasutab keeleinfo leidmiseks erinevaid keskkondi.

Õppesisu

Kirjakeele mõiste. Kõnekultuur. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud. Fraseoloogia.

Tekst. Tekstiliigid: instruksioon, SMS-teade, e-kiri, allkirjastatud dokument, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum, blogid) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, allteemad ja peamõtte. Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus.

Teksti koostamine, kirjutamine ja toimetamine.

Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste).

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine.

Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine ja põhjendamine.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Aleksandr Puškini luuletused; Mihhail Lermontovi luuletused; Fjodor Tjutševi luuletused; Afanassi Fet luuletused. Ivan Krõlovi valmid, Aleksandr Puškini luuletused, "Dubrovski"; Mihhail Lermontovi luuletused, „Mtsõri“; Lev Tolstoi „Lapse jõud“; Ivan Turgenev „Bežini aas“; Aleksandr Kuprin „Valge puudel“; Konstantin Paustovski „Vana kokk“; Vladimir Nabokov „Malts“; Assja Petrova „Kõik valetavad“.

7. klass

Õpilane:

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. tegutseb eesmärgipäraselt erinevates suhtlusolukordades, analüüsib oma käitumist ja tegutseb vastavalt olukorrale;
3. arutleb eakohastel teemadel, avaldab viisakalt ja põhjendatult arvamust, teeb järeldusi ja annab hinnanguid;
4. annab mõtestatud tagasisidet, analüüsib ise saadud tagasisidet ja vajadusel korrigeerib enda seisukohti.
5. loeb ja kuulab sihipäraselt emakeeles nii oma huvivaldkondade kui ka õppimist toetavaid tekste;
6. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid oma emakeeles ning teistes keeltes tekstide mõistmiseks, võrdlemiseks ja analüüsiks;
7. analüüsib eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, esitab küsimusi, analüüsib seoseid ja teeb järeldusi.

8. kasutab nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes eesmärgile vastavat sõnavara ja loomingulisi väljendeid;
9. loob arusaadava ja ladusa väljendusega eri liiki tekste.
10. kirjeldab keelelise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähtsust ja positsiooni teiste teda ümbritsevate keelte hulgas;
11. kasutab emakeelt teadlikult koolivälises emakeelses keskkonnas, sh emakeelset meediat;
12. valib ja loeb eakohast ilu- ja tarbekirjandust emakeeles.
13. järgib emakeele õigekirja aluseid, tajub kõne- ja kirjakeele erisusi;
14. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;
15. kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid.

Õppesisu

Ortoeepia. Ortoeepiasõnastikud.

Ortograafia ja interpunktsioon. Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamine. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Suuline ja kirjalik suhtlus. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Suhtluseesmärkidele sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine.

Tekst. Tekstiliigid: instruktsioon, SMS-teade, e-kiri, allkirjastatud dokument, jutustus, luuletus, näidend. Kommunikatsioon internetis (jututuba, foorum, blogid) ja seal kasutatavad tekstiliigid. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine. Teksti teema, allteemad ja peamõtte. Tekstitüübid: kirjeldus, jutustus.

Teksti koostamine, kirjutamine ja toimetamine.

Sõnavara kasutamine erinevates tekstides. Teksti koostamine ja kirjutamine. Lihtsama teksti toimetamine. Omaloomingulise töö kirjutamine (jutt pildi, pildiseeria, küsimuste).

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine.

Sõnavara ja suulise kõne arendamine. Ilukirjanduse teoste leksika aktiveerimine, sõnavara laiendamine. Oma arvamuse väljendamine ja põhjendamine.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Aleksandr Puškini luuletused; Mihhail Lermontovi luuletused; Fjodor Tjutševi luuletused; Afanassi Fet luuletused. Bõliina. "Ilja Muromets ja Röövel-Ööbik". Jermolai – Jerazm „Jutustus Pjotr ja Fevronia Muromskist”. N.Leskov "Metsloom". A. Tšehhov "Kameeleon". A. Platonov "Juška". A. Grin "Punased purjed". L. Tolstoi "Lapsepõlv" (katkend); M.Gorki "Lapsepõlv" (katkend);

8. klass

Õpilane:

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. tegutseb eesmärgipäraselt erinevates suhtlusolukordades, analüüsib oma käitumist ja tegutseb vastavalt olukorrale;
3. arutleb eakohastel teemadel, avaldab viisakalt ja põhjendatult arvamust, teeb järeldusi ja annab hinnanguid;
4. annab mõtestatud tagasisidet, analüüsib ise saadud tagasisidet ja vajadusel korrigeerib enda seisukohti.
5. loeb ja kuulab sihipäraselt emakeeles nii oma huvivaldkondade kui ka õppimist toetavaid tekste;
6. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid oma emakeeles ning teistes keeltes tekstide mõistmiseks, võrdlemiseks ja analüüsiks;

7. analüüsib eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, esitab küsimusi, analüüsib seoseid ja teeb järeldusi.
8. kasutab nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes eesmärgile vastavat sõnavara ja loomingulisi väljendeid;
9. loob arusaadava ja ladusa väljendusega eri liiki tekste.
10. kirjeldab keelelise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähtsust ja positsiooni teiste teda ümbritsevate keelte hulgas;
11. kasutab emakeelt teadlikult koolivälises emakeelses keskkonnas, sh emakeelset meediat;
12. valib ja loeb eakohast ilu- ja tarbekirjandust emakeeles.
13. järgib emakeele õigekirja aluseid, tajub kõne- ja kirjakeele erisusi;
14. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;
15. kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid.

Õppesisu

Ortograafia ja interpunktsioon. Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamine. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Suuline ja kirjalik suhtlus. Kirjaliku ja suulise keelekasutuse eripära. Suhtluseesmärkidele sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel.

Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebisuhtluskanalid: jututoad, vlogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väarikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele.

Teabeallikad, alustekstid, tekstilooe. Veebist ja trükistest teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine.

Tekst. Teksti liigid ja teksti stiil. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarbetekstide (juhend) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Teabe ning ilukirjanduse tekstide tõlgendamine, analüüsimine ja hindamine.

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Aleksandr Puškini luuletused; Mihhail Lermontovi luuletused; Fjodor Tjutševi luuletused; Afanassi Fet luuletused; Aleksandr Puškini "Kapteni tütar", "Belkini jutustused"; Nikolai Gogol „Revigent“, „Portree“, „Sinel“; Fjodor Dostojevski "Valge ööd", Lev Tolstoi "Poisipõlv"; Ivan Turgenev „Mumuu“

9. klass

Õpilane:

1. osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
2. tegutseb eesmärgipäraselt erinevates suhtlusolukordades, analüüsib oma käitumist ja tegutseb vastavalt olukorrale;
3. arutleb eakohastel teemadel, avaldab viisakalt ja põhjendatult arvamust, teeb järeldusi ja annab hinnanguid;
4. annab mõtestatud tagasisidet, analüüsib ise saadud tagasisidet ja vajadusel korrigeerib enda seisukohti.
5. loeb ja kuulab sihipäraselt emakeeles nii oma huvivaldkondade kui ka õppimist toetavaid tekste;
6. kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid oma emakeeles ning teistes keeltes tekstide mõistmiseks, võrdlemiseks ja analüüsiks;

7. analüüsib eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, esitab küsimusi, analüüsib seoseid ja teeb järeldusi.
8. kasutab nii suulises kui ka kirjalikus tekstiloomes eesmärgile vastavat sõnavara ja loomingulisi väljendeid;
9. loob arusaadava ja ladusa väljendusega eri liiki tekste.
10. kirjeldab keelelise ja kultuurilise identiteedi ning emakeele tähtsust ja positsiooni teiste teda ümbritsevate keelte hulgas;
11. kasutab emakeelt teadlikult koolivälises emakeelses keskkonnas, sh emakeelset meediat;
12. valib ja loeb eakohast ilu- ja tarbekirjandust emakeeles.
13. järgib emakeele õigekirja aluseid, tajub kõne- ja kirjakeele erisusi;
14. rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;
15. kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid.

Õppesisu

Ortograafia ja interpunktsioon. Lauseliikmete kirjavahemärkidega eraldamine. Vene keele trüki- ja veebisõnastikud.

Suuline ja kirjalik suhtlus. Suhtlemine rühmas, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Rühmas arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Diskussioon. Veebisuhtluskanalid: jututoad, blogid, vlogid, kommentaarid. Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus.

Anonüümsuse mõju keelekasutusele.

Teabeallikad, alustekstid, tekstiloom. Veebist ja trükistest teabe otsimine ning teabeallikate ja info kriitiline hindamine.

Tekst. Teksti liigid ja teksti stiil. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediatekstid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Tarbetekstide (juhend) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine. Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ning ülesehitus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Teabe ning ilukirjanduse tekstide tõlgendamine, analüüsimine ja hindamine.

Lugemiskogemus. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, kokkuvõtte tegemine.

Teoste terviklikuks käsitlemiseks

Aleksandri Blok luuletused, Vladimir Majakovski luuletused, Nikolai Gumiljov luuletused, Anna Ahmatova luuletused, Aleksandr Kuprin „Junkur”, Maksim Gorki „Vanaeit Izergil”, Leonid Andrejev „Noorsugu”, Mihhail Bulgakov „Koera süda”, Aleksandr Solženitsõn „Küll on kahju”, Viktoria Tokareva „Parim päev“, Ljudmila Petruševskaja „Gljuk“.

4.3. Hindamine

Hindamine on õppeprotsessi lahutamatu osa ning sama keerukas kui õpetamine ja õppimine. Hinnatakse eelkõige selleks, et soodustada teadmiste ja oskuste omandamist, pädevuste kujunemist. Ühtlasi annab hindamine tagasiside võimaluse nii õpetajale kui ka õpilasele – see on teatud etapi kokkuvõtte, teave tasemest, millele uut teadmist ehitada. Eeldatavalt peab hindamine olema kooskõlas õppeprotsessi eesmärkide ning nende saavutamiseks kavandatud ja toimunud tegevustega, eelkõige aga ainekavas sätestatud õpitulemustega.

Emakeele ja kultuuri õpetamisel võib rakendada mitmesuguseid kontrolli ja hindamise meetodeid ning võtteid:

- suuline küsitlus, vestlus;
- lugemiskontroll (fakti- ehk mälu küsimused teose kohta);
- viktoriin, valikvastustega test või lünktekst;

- kontrolltöö;
- essee.

Testi või lünkteksti hindamine

Õpilane on test sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku vähemalt 50% punktidest.

- 100 – 90 punkti hinne „5”;
- 89 – 75 punkti hinne „4”;
- 74 – 50 punkti hinne „3”;
- 49 – 20 punkti hinne „2”;
- 19 – 0 punkti hinne „1”.

Kontrolltöö hindamine

Õpilane on kontrolltöö sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku vähemalt 50% punktidest.

- 100 – 90 punkti hinne „5”;
- 89 – 75 punkti hinne „4”;
- 74 – 50 punkti hinne „3”;
- 49 – 20 punkti hinne „2”;
- 19 – 0 punkti hinne „1”.

Essee ja lugemiskontrolli hindamine

Essee ja lugemiskontrolli hindamiskriteeriumid võib kokku võtta järgmiselt:

- ✓ “5” – töö näitab ülesande täpset mõistmist. Materjali loogiline esitus. Teos ja selle esitusvorm on originaalsed ja huvitavad. Kõik tööd tehti iseseisvalt ja mitmekülgset.
- ✓ “4” – sisu vastab ülesandele, kuid kõiki aspekte pole käsitletud. Materjali loogiline esitus. Teos sisaldab loovuse elemente, individuaalseid “leidu”, “esile”. Suurem osa tööst tehti iseseisvalt.
- ✓ “3” – sisu vastab ülesandele, kuid kõiki aspekte pole käsitletud. Loogika rikkumine. Tavaline, tüüpteos, ei sisalda autori individuaalsust.
- ✓ “2” - sisu ei vasta ülesandele, on loogika rikkumine või selle puudumine.
- ✓ “1” – pole tööd.